

**Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikka ja sen
toimeenpanosuunnitelma vuosille 2018-2022**

Luonnos
12.4.2018
Versio 0.9

Sisällysluettelo

Yhteenveto.....	4
1. Johdanto.....	6
2. Ohjausmallista ja maakuntien yhteistyöstä	10
2.1 Maakuntien digilinjaukset	10
2.2 Maakuntien digi-kokonaisohjausmallista	13
3. Toimeenpanosuunnitelma	19
3.1 Maakuntien digi-ohjaus toimii osana valtioneuvoston maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta	19
1) Digimuutosohjelma ja maakunnat ovat toteuttaneet yhdessä toimeenpanosuunnitelman.....	19
2) Valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus on kuvattu osana maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta.....	20
3) Muutoksen toimeenpanoa tukevan strategisen suunnittelun ja seurannan yhteistoimintamalli maakuntien ja valtion kesken on määritelty ja toimeenpantu.....	20
4) Maakunnat toimivat yhteistyössä digitalisoitumisen edistämiseksi	21
5) Maakunnat toteuttavat asiakkaita osallistavaa palvelukehitystä ja kokeiluja koordinoidusti	22
6) Riskienhallinnan, kyber- ja tietoturvallisuuden ja digi-varautumisen malli maakunnille on luotu ja toimeenpantu	22
7) Maakuntien digi-ohjauksen edellyttämä normi- ja resurssiohjaus on toimeenpantu	23
8) Maakuntien digi-ohjauksen toteutumiselle on laadittu mittaristo ja toteutumista on arvioitu säännöllisesti.....	23
9) Maakuntien digi-ohjauksen valvontaviranomaisvastuut on määritelty	24
3.2 Asiakaskeskeistä digitalisoitumisen osaamista on syvennetty maakunnissa.....	25
10) Asiakkaiden kanssa tapahtuvan digitaalisten palvelujen kehittämisen edellyttämää osaamista on syvennetty	25
11) Asiakkaiden digiosaamista on parannettu	25
12) Maakuntien digi-ohjauksessa ja -toiminnassa tarvittavia kyvykkyyksiä on syvennetty	25

3.3 Digimuutosohjelman, digipalveluiden ja tiekarttojen toimeenpanon etenemistä on arvioitu ja seurattu säännöllisesti valtioneuvostossa	26
13) Maakuntien viite- ja kokonaisarkkitehtuuri on laadittu ja digitalisoitumisen edellyttämät vaatimukset on täsmennetty	27
14) Maakunnat suunnittelevat yhdessä ja ottavat käyttöön järjestämistehtävissä tarvittavat kansalliset, yhteiset digipalvelut	27
15) Vimana Oy ja SoteDigi Oy tarjoavat maakunnille maakunta- ja soteuudistuksen vaatimat välttämättömät kansalliset digipalvelut vuoteen 2020 mennessä	28
16) Kela tarjoaa Kanta- ja valinnanvapauspalvelut sekä käytettävyydeltään korkeatasoiset rajapinnat sote-palvelujen tuottajille	29
17) Kansallisten digipalvelujen tiekartat on määritelty ja edistymistä on arvioitu sekä tiekarttoja päivitetty	29
18) Toimijoiden rooleja ja tehtäviä tiekartan 2020 saavuttamiseksi on arvioitu ja selkiytetty	30
Liite 1 Keskeiset käsitteet ja termit	31
Liite 2 Yhtenäispolitiikan perusteet	34
Liite 3 Investointien arviointimenettely, maakuntien digi-yhtiöiden ohjaus, arkkitehtuuriohjaus, hankehallinta sekä riskienhallinta ja ICT-varautuminen	47
Liite 4 Toimijat ja tehtävät tavoitetilassa 2020	56
Liite 5 Maakuntien yhteisten kansallisten digipalveluiden tiekartta vuoteen 2020 ja keskeiset tietovarannot	69
Liite 6 Strategisiin kyvykkyyksiin liittyvät kehitystoimenpiteet vuoteen 2020	77

Yhteenveto

Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikka linjaa valtioneuvoston yhteisen ohjauksen osana toimivan maakuntien digi-ohjauksen periaatteet. Se myös kuvaa valtio- ja maakuntatoimijoiden rooleja ja vastuita sekä merkittävimmät toimenpiteet vuosina 2018-2022 maakuntien digitalisoitumisen edistämiseksi.

Maakuntien digi-ohjaus asettaa yleisen ja yhteisen suunnan maakuntien digitalisoitumiselle ja tietojen yhteiselle hyödyntämiselle. Se toimii maakuntien ja maakuntien digitalisoitumiseen liittyvien valtiotoimijoiden digipalvelujen ekosysteemin perustana sekä innovatiivisten hankkeiden ja hankintojen vauhdittajana. Digi-ohjaus myös seuraa julkisen hallinnon ICT-ohjauksen osana, että maakuntien digipalvelut hyödyntävät kansallisia yhteisiä ratkaisuja ja että ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisia ja niihin liittyvät mahdollisesti laajentuvat tarpeet on huomioitu jo palveluja kehitettäessä. Digi-ohjausta toteuttaa vuoteen 2020 saakka maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma.

Kukin maakunta vastaa digitalisoitumisen toteuttamisen johtamisesta sekä tämän toimeenpanosuunnitelman toteuttamisesta maakunnassa. Tähän sisältyen maakuntien on yhdessä suunniteltava ja otettava käyttöön järjestämistehtävissä tarvittavat kansalliset, yhteiset digipalvelut. Maakuntien toimenpiteiden laajuuteen vaikuttaa käytettävissä oleva rahoituskehys. Maakuntien tehtävänä ja johtamisvastuulla on löytää keinot ja hyödyntää digitalisuutta kustannusten hillinnässä ja tarvittaessa sopeuttaa toimintaansa rahoituskehysten mukaiseksi.

Valtioneuvoston yhteinen maakuntien ohjaus ja maakunnat sopivat neuvottelumenettelyssä maakuntien yhteisten digipalveluiden kehittämisestä. Neuvottelumenettely perustuu normeihin ja linjauksiin, digipalvelujen tilannekuvaan, kehitysehdotuksiin ja ICT-investointiesityksiin sekä käytettävissä oleviin resursseihin. Yhteisten digipalvelujen toteuttaminen edellyttää valtiolta investointeja varsinkin kansallisten digipalvelujen kehittämiseksi ja levittämiseksi. Digipalveluiden toteutusta ohjataan palvelukeskusyhtiöiden ohjauksen sekä kehityshankkeiden salkunhallinnan, kansallisten digipalvelujen tiekarttojen ja keskeisten tietovarantojen kuvausten ylläpidon ja kokonais- ja viitearkkitehtuurien sekä yhteentoimivuuden hallinnan avulla.

Toimeenpanosuunnitelmassa kuvataan maakuntien digitalisoitumisen edistämisen vaatimat merkittävimmät toimenpiteet vuosina 2018-2022. Toimenpiteet jakaantuvat kolmeen kokonaisuuteen: 1) Maakuntien digi-ohjaus toimii osana valtioneuvoston maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta, 2) Asiakaskeskeistä digitalisoitumisen

osaamista on syvennetty maakunnissa ja 3) Digimuutosohjelman, digipalveluiden ja tiekarttojen toimeenpanon etenemistä on arvioitu ja seurattu säännöllisesti valtioneuvostossa. Ensivaiheessa vuosina 2018-2019 toteutetaan maakuntien toiminnan aloittamisen näkökulmasta välttämättömät toimenpiteet. Tämän lausuntokierroksen yhteydessä kerättävän palautteen perusteella digi-yhtenäis[ohjaus]politiikan luonnos päivitetään valtioneuvostolle esitettäväksi periaatepäätökseksi. Digi-yhtenäis[ohjaus]politiikan päivitystarvetta on arvioitava vuosittain.

1. Johdanto

Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteena on tarjota ihmisille nykyistä yhdenvertaisempia palveluja, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja sekä hillitä kustannusten kasvua. Peruspalveluja vahvistetaan ja digitaalisia palveluja hyödynnetään paremmin.

Valtio vastaa ensisijaisesti tulevien maakuntien rahoituksesta. Uudistuksen tavoitteena on kuroa umpeen iso osa julkisen talouden kestävyysvajeesta. Hallituksen 10 miljardin euron säästötavoitteesta noin 3 miljardia euroa on tarkoitus saada sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksista vuoteen 2029 mennessä. Tavoitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon kulujen kasvun vähentäminen kolmella miljardilla eurolla. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että menot saavat jatkossa kasvaa vain 0,9 prosenttia vuodessa, kun nyt ne kasvavat 2,4 prosenttia vuosittain.

Hallituksen 12.9.2016 strategiaistunnossaan tekemien linjausten mukaan maakunta- ja sote-uudistuksessa on tärkeää toteuttaa uudella tavalla julkisen hallinnon ja palveluiden digitalisointi ja kehittää julkista hallintoa yhtenäisenä, asukkaiden ja yritysten sekä muiden yhteisöjen toimintaa edistävänä digitaalisena palvelualustana. Hallitus hyväksyi strategiaistunnossaan 9.9.2016 maakuntadivision:

- Asiakasvisio
  - Kattavat ja sopivat palvelut:
    - Palvelut tarjotaan tilanteeni mukaan ja monet asiat hoituvat automaattisesti ja asioimatta.
    - Digitaaliset palvelut ovat aina saatavilla kaikille, kaikkialla ja kaikilla laitteilla.
  - Ajantasaiset ja käytävissä olevat tiedot:
    - Pystyn hallitsemaan omia tietojani ja niiden käyttöä.
    - Vain puuttuva tieto kysytään.
- Virkamiesvisio:
  - Hyvät ja joustavat välineet:
    - Työvälineet toimivat ja ovat helppokäyttöisiä.
    - Tieto on avointa ja yhteistä myös yrityksille ja kansalaisille.
    - Osaamiseni on ajan tasalla ja kehittymistäni tuetaan.
  - Vapaus toimia:
    - Työtehtävien hoito ei katso aikaa eikä paikkaa.

Voin keskittyä olennaiseen ja sisäinen byrokratia on minimoitu.

Valtioneuvosto linjasi periaatepäätöksessään 28.6.2017 maakuntien tietojärjestelmien ohjaamisesta, hallinnoinnista ja kehittämisestä. Periaatepäätös sisälsi ehdotukset toimijoiden vastuista ja tehtävistä sekä lähtökohdat tehtävien organisoinnissa. Päätöksen perusteella tehdyillä toimenpiteillä on valmisteltu valtion viranomaisen ohjaustoimintoja ministeriö- ja keskusvirastotasolla sekä siihen liittyen uutta valtioneuvoston yhteistä maakuntien digitalisaation, tietohallinnon ja siihen liittyvien investointien ohjausta osana maakuntien talouden ja toiminnan ohjausta.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 28.6.2017 määriteltiin yhtenäispolitiikka seuraavasti: "Yhtenäistettävät, luonteeltaan kaikkia maakuntia ja niiden järjestämisvastuulla olevia toimintoja ja niissä toimivia (mm. pakollisesti) koskevat asiat: standardit ja vaatimukset, digitalisoinnin ja digitaalisen teknologian hyödyntämisen periaatteet, kokonaisarkkitehtuuri, rajapintavaatimukset, tietorakenteiden periaatteet, ohjelmistot, järjestelmät yms." Tämä maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikka päivittää ja tarkentaa 28.6.2017 annettua periaatepäätöstä.

Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikan lähtökohtina ovat maakunta- ja sote-uudistusta koskeva, Eduskunnassa käsitellyssä oleva lainsäädäntö, erityisesti Maakuntalaki ja Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettava laki sekä Julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annettu laki (634/2011) ja lakiluonnos digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä valmisteilla oleva Tiedonhallintalaki. Lähtökohtina ovat myös julkisen hallinnon digiperiaatteet, kansallinen palveluarkkitehtuuri, ekosysteemiajattelu sekä innovatiiviset hankinnat ja hankkeet. Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikkaa tarkentavat digimuutoksen toimeenpanon ohje maakunnille sekä maakuntien arkkitehtuurikuvaukset.

Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikka linjaa valtioneuvoston yhteisen ohjauksen osana toimivan maakuntien digi-ohjauksen periaatteet. Se myös kuvaa valtio- ja maakuntatoimijoiden rooleja ja vastuita sekä merkittävimmät toimenpiteet vuosina 2018-2022 maakuntien digitalisoitumisen edistämiseksi. Toimenpiteet sisältävät myös ohjauksen näkökulmasta tarpeellisten säädösmuutosten valmistelun.

Maakuntien digi-ohjaus asettaa yleisen ja yhteisen suunnan maakuntien digitalisoitumiselle ja tietojen yhteiselle hyödyntämiselle. Se toimii maakuntien ja maakuntien digitalisoitumiseen liittyvien valtiotoimijoiden digipalvelujen ekosysteemin perustana sekä innovatiivisten hankkeiden ja hankintojen vauhdittajana. Digi-ohjaus myös seuraa julkisen hallinnon ICT-ohjauksen osana, että maakuntien digipalvelut hyödyntävät kansallisia yhteisiä ratkaisuja ja että ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisia ja niihin liittyvät

mahdollisesti laajentuvat tarpeet on huomioitu jo palveluja kehitettäessä. Digi-ohjausta toteuttaa vuoteen 2020 saakka maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma.

Kukin maakunta vastaa digitalisoitumisen toteuttamisen johtamisesta sekä tämän toimeenpanosuunnitelman toteuttamisesta maakunnassa. Tähän sisältyen maakuntien on yhdessä suunniteltava ja otettava käyttöön järjestämistehtävissä tarvittavat kansalliset, yhteiset digipalvelut. Maakuntien toimenpiteiden laajuuteen vaikuttaa käytettävissä oleva rahoituskehys. Maakuntien tehtävänä ja johtamisvastuulla on löytää keinot ja hyödyntää digitalisuutta kustannusten hillinnässä ja tarvittaessa sopeuttaa toimintaansa rahoituskehysten mukaiseksi.

Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikan tavoitteena on ohjata maakuntaa kehittämään laadukkaita palveluja yhdessä asiakkaiden kanssa kustannustehokkaasti. Asiakkaalla tässä asiakirjassa tarkoitetaan sekä maakunnan asukasta, että maakunnan alueella toimivia yrityksiä ja muita yhteisöjä. Tätä asiakirjaa on valmisteltu yhdessä maakunta- ja soteuudistuksen valmistelijoiden kanssa maakunta- ja soteuudistuksen toimeenpanoa varten. Valmistelun yhteydessä toteutettiin haastattelututkimus. Siihen kutsuttiin noin 130 henkilöä, jotka kuuluivat seuraaviin ryhmiin:

- Maakuntien muutosjohto,
- Sairaanhoidopiirien johto ja tietohallintojohto sekä sote-muutosjohtajat,
- Kuuden suurimman kunnan johto ja tietohallintojohto eli ns. kuusikkokunnat,
- Ministeriöt, THL, Kela ja PRH –sidosryhmät sekä
- Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutoksen strateginen ohjausryhmä ja johtoryhmä.

Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikan liitteenä on haastattelujen tiivistelmän yhteenveto. Liitteissä kuvataan myös yhtenäis[ohjaus]politiikkaan kohdistuvat odotukset ja vaatimukset suoritettujen haastattelujen perusteella, ”asiakas keskiössä” -toiminnan perusteita, digitalisoitumisen lähtökohtia ja edellytyksiä, sekä toimijoiden tehtävät ja roolit tavoitetilassa 2020, digipalvelujen tiekartat vuoteen 2020 ja keskeiset tietovarannot.

Toimeenpanosuunnitelmassa kuvataan maakuntien digitalisoitumisen edistämisen vaatimat merkittävimmät toimenpiteet vuosina 2018-2022. Toimenpiteet jakaantuvat kolmeen kokonaisuuteen: 1) Maakuntien digi-ohjaus toimii osana valtioneuvoston maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta, 2) Asiakaskeskeistä digitalisoitumisen osaamista on syvennetty maakunnissa ja 3) Digimuutosohjelman, digipalveluiden ja tiekarttojen toimeenpanon etenemistä on arvioitu ja seurattu säännöllisesti

valtioneuvostossa. Ensivaiheessa vuosina 2018-2019 toteutetaan maakuntien toiminnan aloittamisen näkökulmasta välttämättömät toimenpiteet.

Digi-yhtenäis[ohjaus]politiikka on tarkoitus hyväksyä valtioneuvoston periaatepäätöksenä. Sen päivitystarvetta on arvioitava vuosittain.

2. Ohjausmallista ja maakuntien yhteistyöstä

2.1 Maakuntien digilinjat

Maakunnissa muutoksen johtamisessa sovelletaan valtiovarainministeriössä osana hallituksen "Digitalisoidaan julkiset palvelut" -kärkihankkeessa vuonna 2016 koottuja julkisen hallinnon yhteisiä digitalisoinnin periaatteita. Nämä periaatteet ja niitä tarkentavat maakuntien digilinjat on kuvattu seuraavina. Digilinjauksen toimeenpanon yleisvastuu on valtiovarainministeriön julkisen hallinnon ICT-ohjauksella. Maakuntien osalta digilinjauksen tarkempi toimeenpano on kuvattu toimeenpanosuunnitelmassa, jossa kukin digiperiaate liittyy yhteen tai useampaan toimenpiteeseen.

1) **Kehitämme palvelut asiakaslähtöisesti**

- Johdamme maakuntaamme mitattavaan, luotettavaan tietoon nojautuen.
- Kehitämme maakunnan palveluita yhdessä asiakkaiden kanssa.
  - Asiakas on tärkein - asiakkaalle ja yhteiskunnalle annamme valinnan ja päätöksenteon tueksi laadukasta ja vertailukelpoista tietoa – digitaalisesti.
  - Palvelut tarjoamme asiakkaille paikkariippumattomasti niin, että ne ovat saavutettavissa verkon yli ja myös mobiiliratkaisuilla, sekä kertakirjautumisella.
  - Digitaalisilla ratkaisuilla tuemme asiakkaan osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta.

2) **Poistamme turhan asioinnin**

- Palvelut kokoamme helppokäyttöisiksi, yhteensovituiksi kokonaisuuksiksi asiakkaan tarpeiden mukaan, asiakkaiden käyttäytymismallit ja motiivit huomioiden.
- Varmistamme sujuvat ja yhteentoimivat prosessit, jotta turhaa asiointia ei olisi.

3) **Rakennamme helppokäyttöisiä ja turvallisia palveluita**

- Kussakin maakunnassa huolehdimme tietoturvasta.
- Rakennamme helppokäyttöisiä ja turvallisia palveluita, joiden taustalla oleva arkkitehtuuri on yksinkertaista ja ymmärrettävää.
- Noudatamme saavutettavuuden neljää periaatetta verkkosivustojen ja mobiilisovellusten sekä niissä esitettävän sisällön suunnittelussa, kehittämisessä, ylläpidossa ja päivittämisessä. Periaatteet ovat:
  - Havaittavuus tarkoittaa, että tiedot ja käyttöliittymän osat on esitettävä käyttäjille tavoilla, jotka he voivat havaita.

- Hallittavuus tarkoittaa, että käyttöliittymän osien ja navigoinnin on oltava hallittavia.
- Ymmärrettävyys tarkoittaa, että tietojen ja käyttöliittymän toiminnan on oltava käsitettäviä ja
- Toimintavarmuus tarkoittaa, että sisällön on oltava riittävän toimintavarma, jotta hyvin erilaiset asiakasovellukset, mukaan lukien avustavat teknologiat, voivat tulkita sitä luotettavasti.
- Huolehdimme siitä, että monikanavaisessa asiakasrajapinnassa, joka johtaa julkiseen (varmennettuun) palveluun, on selvä tunniste, josta asiakas tietää, milloin hän on julkisen palvelun piirissä.

4) Rakennamme asiakkaalle hyötyä nopeasti

- Kuvaamme maakuntien siirtymisen käyttöveloitteen alaisten digipalvelujen käyttäjiksi maakunta- ja asiakaskohtaisissa suunnitelmissa.
  - Digimuutosten tekemisessä käytämme standardointia apuna, joka mahdollistaa nykyisten ratkaisujen hyödyntämisen ja joustavan siirtymisen tavoitetilään.
- Investoimme uusiin, asiakkaalle hyötyä tuottaviin digipalveluihin.
- Kokonaisarkkitehtuurin avulla tehtävien päätösten, ratkaisujen ja palvelujen avulla tuotamme asiakkaalle hyötyä nopeasti.

5) Palvelemme myös häiriötilanteissa

- Arkkitehtuurilla varmistamme turvallisen palveluiden käytön normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

6) Pyydämme uutta tietoa vain kerran

- Turvaamme asiakkaiden tietojen saatavuuden, eheyden ja luottamuksellisuuden.
  - Huolehdimme siitä, että tieto on tietosuojaa ja salassapitoa koskevien mahdollisimman yhtenäisten säännösten puitteissa edelleen hyödynnettävissä avoimen datan periaatteilla digitaalisessa muodossa.
- Huolehdimme siitä, että asiakkaan tiedot ovat saatavilla koko palveluketjussa asian vireillepanosta tai toimeksiannosta lähtien.
- Annamme asiakkaille itsemääräämisoikeutta ja luomme selkeät olettasäännöt tietojen hyödynnettävyydestä.
- Tarjoamme digineuvontapalveluita tukemaan asiakkaan 24/7 tiedonsaantitarvetta.

7) Hyödynnämme jo olemassa olevia julkisia ja sähköisiä palveluita

- Yhtenäistämme asiakkaan digipalvelutarjottimen mahdollisimman pitkälle maakuntien kesken.
- Hyödynnämme keskusvirastojen ja tutkimuslaitosten olemassa olevia yhteisiä kansallisia tietopalveluja mukaan lukien TE -palveluiden valtakunnallista asiakasrekisteriä.

8) Avaamme tiedon ja rajapinnat yksityisille ja kansalaisille

- Digikehityksessä hyödynnämme avoimuutta ja parhaiden käytäntöjen julkistamista hallitusti ja vastuullisesti.
- Tiedon ja rajapintojen avaamisessa huomioimme riskien hallinnan menetelmin yksityisyyden suojaan ja tietoturvallisuuteen liittyvät vaatimukset, jotta asiakkaiden oikeudet tietoon turvataan.

9) Nimeämme palvelulle ja sen toteutukselle omistajan

- Digipalveluja kehittämisessä noudatamme toiminnallisen kehittämisen, palveluekosysteemiin liittämisen ja skaalattavuuden periaatteita.
  - Toiminnallisen kehittämisen periaate:
    - Toteutamme kaikki digiratkaisut ja niiden kehittämisen ensisijaisesti toiminnan kehittämishankkeina, joilla pyrimme mahdollisimman korkeaan käytettävyyteen ja toiminnalliseen ja taloudelliseen hyötyyn.
    - Tämä varmistamme kustannushyöty -analyysillä ja investointien kannattavuuslaskelmilla.
    - Turvaamme valtion ja maakuntien mahdollisuudet hyödyntää näitä analyysivälineitä.
  - Palveluekosysteemiin liittämisen periaate:
    - Liitämme kaikki digiratkaisut ja toiminnan kehittämisen monikerrokselliseen palveluekosysteemiin.
    - Liitämme valtakunnalliset ja maakunnalliset digipalvelut toisiinsa aina silloin kun se on perusteltua ja mahdollista.
  - Skaalattavuuden periaate:
    - Valmistelemme, kilpailuttamme ja toteutamme kaikki ratkaisut ja kehittämishankkeet skaalattavina: kehitettävät ratkaisumallit ja ratkaisut ovat otettavissa käyttöön kaikissa maakunnissa.

Julkisen hallinnon ICT-linjaukset ovat valmisteilla. Niissä on jatkossa huomioitava perustettavien maakuntien toiminnan asettamat vaatimukset ja erityispiirteet. Maakunnat

myös noudattavat tulevia julkisen hallinnon ICT-linjauksia. Maakuntien arkkitehtuurilinjaukset täydentävät maakuntien digilinjauksia.

2.2 Maakuntien digi-kokonaisohjausmallista

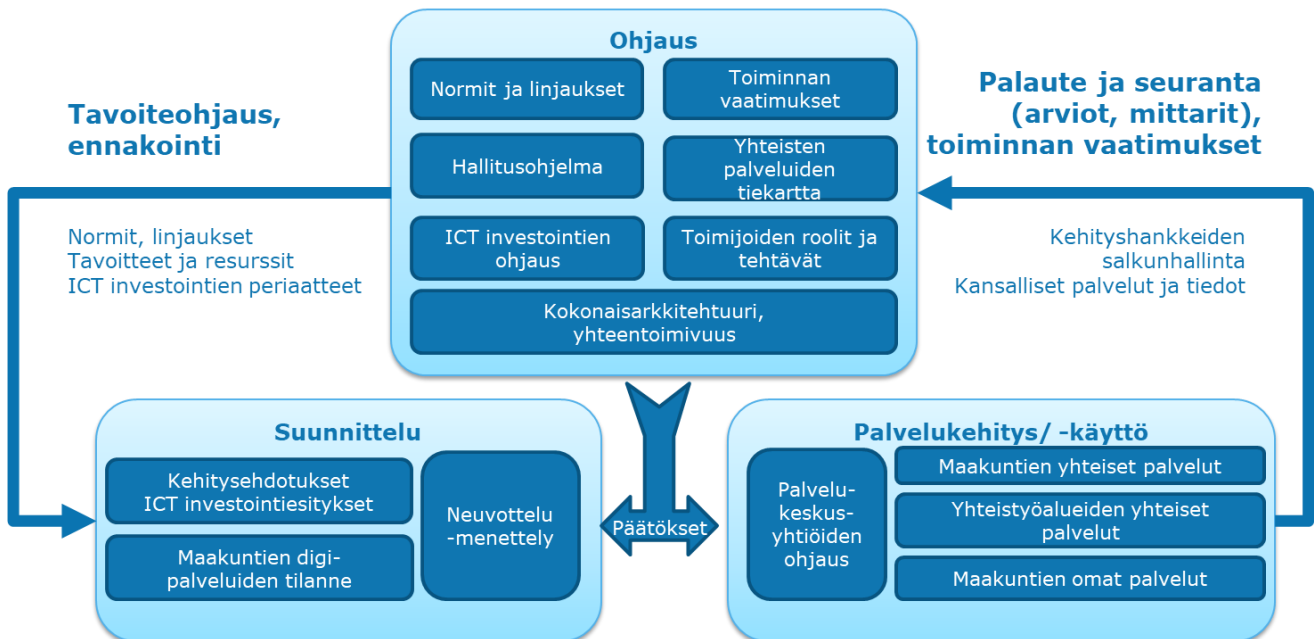
Maakuntien digi-ohjaus on tarkoitus järjestää maakuntien ohjauksen ja julkisen hallinnon ICT-ohjauksen osana. Maakuntien digi-ohjaus on osa normi-, strategia-, resurssi-, ja informaatio-ohjausta. Normiohjaukseen sisältyvät säädösten valmistelu ja toimeenpano. Strategiaohjaus sisältää hallitusohjelman ja sen toimeenpanon valmistelun ja toimeenpanon. Resurssiohjaukseen kuuluvat julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion valmistelu sekä tulosohtaus. Informaatio-ohjaukseen sisältyy tavoite-ohjaus, viestintä, koulutus sekä määräysten ja ohjeiden valmistelu ja toimeenpano.

Maakuntien digi-ohjauksen lähtökohtia muodostavat kuvassa 1 esitetysti normit, linjaukset, hallitusohjelma ja muut strategia-asiakirjat, ICT-investointien ohjauksen periaatteet ja toiminnan vaatimukset, sekä toimijoiden tehtävät ja roolit ja maakuntien yhteisten digipalvelujen tiekartat ja keskeiset tietovarannot. Näitä lähtökohtia myös tarvittaessa päivitetään ohjausprosessissa ilmenneiden tarpeiden perusteella.

Valtioneuvoston yhteinen maakuntien ohjaus muodostuu ohjaavien ministeriöiden sekä virastojen ja maakuntien yhteisestä näkemyksestä. Ohjauksen suunnitteluvaiheen aikana valtioneuvoston yhteinen maakuntien ohjaus ja maakunnat sopivat neuvottelumenettelyssä maakuntien yhteisten digipalveluiden kehittämisestä normeihin ja linjauksiin, tavoitteisiin ja resursseihin sekä ICT-investointien ohjauksen periaatteisiin ja maakuntien sekä maakuntien yhteistyöalueiden valmistelemiin kehitysehdotuksiin ja ICT-investointiesityksiin perustuen. Digipalveluiden kehittäminen toteutetaan toimijoiden tehtävien ja roolien mukaisesti. Toteutuksen ohjausvälineitä ovat palvelukeskusyhtiöiden ohjaus sekä kehityshankkeiden salkunhallinta, kansallisten digipalvelujen tiekarttojen ja keskeisten tietovarantojen kuvausten ylläpito ja kokonais- ja viitearkkitehtuurien sekä yhteentoimivuuden hallinta.

Maakuntien digi-ohjauksen vuosikello on tiivistetysti visualisoitu kuvassa 2. Maakuntien digivuosisikellon mukaisesti syksyisin osana maakuntien yleistä kokonaisarviota päivitetään arvio maakuntien yhteisten digipalvelujen nykytilanteesta ja sen kehittymisestä sekä kehitystarpeista kehitysehdotusten valmistelua varten. Loppuvuodesta julkisen talouden suunnitelman (JTS) valmistelun yhteydessä tarkistetaan maakuntien yhteisten digipalvelujen ja tietovarantojen kehitys- ja investointisuunnitelmat ja valmistellaan

muutosehdotukset niihin. Keväällä toteutetaan maakuntien digipalveluita ja tietovarantoja koskevat neuvottelut osana maakuntalain 13§:n mukaisia valtio-maakunta-neuvotteluja.

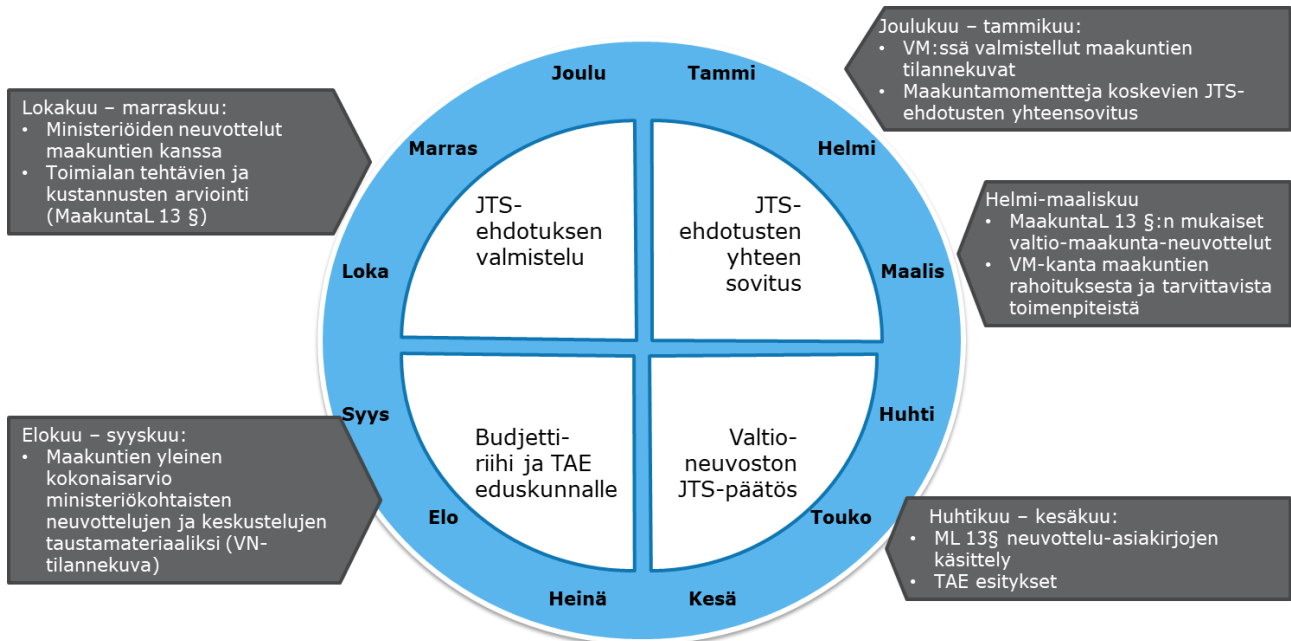

Kuva 1. Maakuntien digi-ohjausprosessin periaatteet.

Maakuntalakiluonnoksen 12 §:n mukaisesti maakuntien on vuosittain laadittava maakuntien yhteistyöalueen yhteinen esitys seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista taloudellisesti merkittävistä tai muuten poikkeuksellisen laajakantoisista investoinneista, jotka ovat merkittäviä palvelurakenteen kokonaisuuden tai useamman kuin yhden maakunnan palvelujen järjestämiseksi. Esityksessä on otettava huomioon maakuntien tytäryhteisöjen investointisuunnitelmat. Eri hallinnonalojen tehtävien toimeenpanoa varten voi olla erilaisia yhteistyöalueita, joista säädetään asianomaisessa erityislainsäädännössä.

Maakuntalakiluonnoksessa tarkoitetut maakuntien investoinnit voivat sisältää ICT-investointeja, jotka ovat palveluhankintoja, investointeja teknisiin koneisiin ja laitteisiin, tietojärjestelmiä sekä asiantuntijapalveluja. ICT-investoinnit voivat sisältää myös digipalveluja tai tietovarantojen kehittämistä. Esimerkiksi toimitilainvestointi voi sisältää ICT-investointeja, joita ei ole erikseen erotettu omaksi ICT-investoinniksi. Maakuntien voimavarat ja investointihankkeiden koko tulevat vaihtelevaan suuressi. Tästä syystä hankintojen arvot muodostuvat maakunnissa hyvin erisuuruisiksi. ICT-hankkeiden

taloudellisen merkittävyyden arviointi on kuitenkin tarpeen perustaa yhteneviin määritelmiin.

Kuva 2. Maakuntalakiluonnoksen 13§ mukaiset neuvottelut ja julkisen talouden suunnitelman (JTS) -valmistelu.

Maakuntalain yhteydessä tietohallintolakia on esitetty muutettavaksi siten, että lain soveltamisala laajennetaan koskemaan maakuntia. Tietohallintolain soveltaminen maakuntiin merkitsee sitä, että maakunnat olisivat osana laissa määriteltyä julkisen tietohallinnon yleistä ohjausta sekä niitä koskisivat julkisen hallinnon viranomaisille asetetut tietojärjestelmien yhteentoimivuuden vaatimukset. Laissa julkisen hallinnon viranomaisten tietohallinnon yleinen ohjaus on määritelty valtiovarainministeriön tehtäväksi. Maakuntien tulisi esimerkiksi yhteentoimivuuden mahdollistamiseksi ja varmistamiseksi suunnitella ja kuvata kokonaisarkkitehtuurinsa sekä noudattaa laadittua ja ylläpidettyä kokonaisarkkitehtuuria ja sen edellyttämiä yhteentoimivuuden kuvauksia ja määrittämiä sekä toimialakohtaisia tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kuvauksia ja määrittämiä. Maakunnat olisivat osa julkisen hallinnon tietohallinnon ohjausta ja kokonaisarkkitehtuuria. Tietohallintolain 4 §:n mukainen taloudellisesti arvoltaan merkittävän ICT-investointien sääntely ei kuitenkaan suoraan koskisi maakuntia, vaan maakuntien ICT-investointien ohjaus perustuisi maakuntalain 12 §:n sääntelyyn.

Maakuntalain 12§:ssä ei suoraan määritellä investoinnin merkittävyyden euromäärää. Investoinnin taloudellinen merkittävyys on perusteluissa kuvattu lähinnä toimitilainvestointien näkökulmasta. Perusteluissa taloudellisesti merkittävällä investoinnilla tarkoitettaisiin vähintään 30 miljoonan euron hankkeita. ICT-investoinneissa taloudellisen merkittävyyden raja on kuitenkin esimerkiksi valtiolla ollut huomattavasti alhaisempi kuin 30 miljoonaa euroa. ¹

Taloudellisen merkittävyyden arvioinnissa selkeä kriteeri on euromääräinen hankinta-arvo, mutta se ei ole yksin riittävä kriteeri. Poikkeuksellista laajankantoisuutta ICT-investoinnilla voisi ilmetä hankittavan järjestelmän laajan toiminnallisen merkityksen kautta esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, että maakunnan tietojärjestelmästä tulee olla tiedonsiirtorajapinnat tai muu integraatio kansallisiin tietojärjestelmäpalveluihin esimerkiksi Suomi.fi -palveluun, Kansallisen palveluarkkitehtuurin (KaPA) mukaisiin palveluihin tai Kanta -palveluihin, kansallisiin rekistereihin taikka muihin kansallisiin tai maakuntien yhteisiin tietojärjestelmäpalveluihin. Muita kansallisia tai maakuntien yhteisiä tietojärjestelmäpalveluja voivat olla esimerkiksi pelastustoimen tietojärjestelmät, kasvupalveluiden tietojärjestelmät tai maakuntien ICT-palvelukeskuksen maakunnille yhteisesti toteuttamat maakuntahallinnon perustietojärjestelmät, joita kaikkien maakuntien tulee käyttää. Edellä mainituilla alueilla maakunnan yksittäisellä ICT-hankinnalla on laajaa merkitystä joko valtakunnallisen tietojärjestelmän ja arkkitehtuurin taikka usean maakunnan palvelua toteuttavan tietojärjestelmän kannalta. Tällaisissa tilanteissa yhteentoimivuus ja integraation toteuttamisen, kokonaisarkkitehtuurin noudattamisen varmistaminen sekä päällekkäisten investointien estäminen investointivaiheessa on keskeistä, jotta kokonaisarkkitehtuurin mukainen kehityspolku säilytetään, järjestelmien kalliilta jälkikäteiseltä muuttamiselta vältytään, eikä rakenneta kansallisen tai maakuntien yhteisen tietojärjestelmän kanssa päällekkäisiä tai yhteentoimimattomia järjestelmäympäristöjä.

ICT-investointeja koskevat sopimukset ovat normaalisti 4-10 vuoden pituisia optioineen, jolloin sopimuksen vaikutus nopean teknisen ja tiedonsiirron vaatimusten kehitys

---

¹ Esimerkiksi valtion virastojen ja laitosten sekä tuomioistuimien ja lainkäyttöelimiä taloudelliselta arvoltaan merkittävänä ICT-hankintana on pidetty vähintään 5 miljoonan euron hankintaa. Määrittely perustuu julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksessa annetun lain (634/2011 4 §:n 4 momentissa tarkoitettuun taloudellisesti arvoltaan merkittävään hankinnan määritelmään.

huomioiden on pitkäkestoinen. ICT-investoinneissa laajakantoisuuden merkitystä tulisi voida arvioida, onko maakunnan ICT-hankinnalla laaja toiminnallinen vaikutus esimerkiksi kansallisiin tietojärjestelmiin, keskeisiin rekistereihin, maakuntien yhteisiin tietojärjestelmäpalveluihin tai onko sillä muuten muista vastaavista seikoista johtuva laajaa toiminnallinen merkitys. Maakuntalain 12 §:n perusteluissa muutoin poikkeuksellisen laajakantoisella investoinnilla tarkoitetaan investointia tai hanketta, joka on elinkaareltaan useita vuosia ja jolla on vaikutuksia usean maakunnan toimintaan, vaikka hanke olisikin investointikustannukseltaan alle taloudellisesti merkittävälle investoinnille määritellyn euromäärän.

Maakuntalain mukaisen ICT-investointien ohjauksen on tarkoitus liittyä osaksi julkisen hallinnon ICT-ohjausta ja julkisen hallinnon yhteentoimivuuden ja kokonaisarkkitehtuurin toteutuksen edellyttämää koordinaatiota. Edellä mainituilla perusteilla tietojärjestelmäinvestoinnin toiminnallinen ja työnjaollinen merkitys sekä yhteentoimivuus on tarpeen arvioida yleensä seuraavissa tilanteissa:

- kyse on laajakantoisista, strategisista investoinneista eli esimerkiksi ICT-investoinnissa sitoudutaan yli 5 vuoden palvelusopimukseen,
- investoinnin tuloksena syntyvää palvelua tuotetaan laajemmalle kuin yhden maakunnan alueelle eli kyseessä on usean maakunnan yhteinen ICT-ratkaisu,
- investoinnilla on merkittävä vaikutus maakuntien kokonaisarkkitehtuuriin ja palvelurakenteisiin, esimerkiksi merkittävä vaikutus tietoliikenne- ja päätelaiteratkaisuihin, tai keskeisten palveluiden tiedonvaihtotarpeisiin, tai asiakkaiden digipalveluiden käytettävyyteen, kattavuuteen tai tietoturvallisuuteen,
- investoinnista on saatavissa merkittävät hyödyt toiminnalle kustannus/hyötynäkökulmasta,
- investoinnin taloudellinen arvo on merkittävä, esimerkiksi ICT-investoinnin arvo elinkaarikustannuksena on yli 0,5% vuosittaisesta maakunnan yleiskatteellisesta rahoituksesta tai ICT:n osuus kokonaisinvestoinnista on yli 20%.

Tulevaisuudessa ICT-hankkeiden taloudellisen merkittävyyden arviointi on tarpeen perustaa yhteneviin määritelmiin. Valtiontalouden piirissä ollaan parhaillaan kehittämässä digitalisaation ja ICT-teknologian avulla tehtävien toiminnan kehittämisen investointien ohjaustapoja ja uudistamassa lakia julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta (634/2011). On tarpeen kehittää arviointimallia ja lainsäädäntöä sellaiseksi, että sekä valtion että maakuntien investointeja ohjataan soveltuvin osin vastaavien vaikuttavuus- ja hyötykriteerien perusteella.

Maakuntien sote-tietojärjestelmien investointien ohjauksesta säädetään lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 19 §:ssä. Sen mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelujen ja tiedonhallinnan kustannusvaikuttavan ja tehokkaan toteutuksen varmistamiseksi ja hyödyntämiseksi valtioneuvosto voi päättää olemassa olevien järjestelmien muuttamisesta ja uusien järjestelmien hankkimisessa noudatettavista vaatimuksista. Päätöksen on perustuttava maakuntien ja valtion yhteiseen valmisteluun, maakuntien yhteistyösopimukseen ja valtakunnallisiin sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteisiin. Valtioneuvoston päättäessä tietojärjestelmien muuttamisesta tai uuden järjestelmän hankkimisesta, on samalla päätettävä, miten hankkeen rahoitus toteutetaan.

Tämä sääntely koskee sosiaali- ja terveydenhuollon ICT-hankkeita, mutta on merkityksellinen myös maakuntalain ja tietohallintolain soveltamisen näkökulmasta. Järjestämislain 19 § vahvistaa valtion ohjausroolia nimenomaan maakunnan sote-ICT-toiminnassa, koska säännöksen mukaan merkittävien hankkeiden valmistelun on pitänyt tapahtua valtion ja maakuntien yhteistyönä. Tässä valtion ja maakuntien yhteisessä valmistelussa otetaan huomioon myös tietohallintolaista tulevat vaatimukset.

Valtioneuvoston yhteisen digi-ohjauksen ja maakuntien välisen yhteistoiminnan sekä erityisesti ICT-investointien yhteisen valmistelun mahdollistamiseksi jatketaan kaikille digivalmistelijoille avoimen maakuntien digiverkoston toimintaa. Lisäksi luodaan maakuntien digimuutoksen johdolle ja valtioneuvoston yhteiselle digi-ohjaukselle yhteisiä asioita säännöllisesti käsittelevä yhteistyökokousmalli. Yhteistyökokouksiin kukin maakunta nimeää yhden jäsenen.

Valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen ja maakuntien yhteistyökokouksissa valmistellaan ja ylläpidetään maakuntien digitalisoitumisen tavoitetilakuvauksia sekä palvelujen ja tietovarantojen tiekarttoja kohti tavoitetilaa. Yhteistyökokouksissa myös toteutetaan investointien arviointimenettelyä velvoittavan lainsäädännön ja digipalvelujen käyttövelvoitteen perusteella maakuntien näkemykset sekä Vimana Oy:n ja SoteDigi Oy:n hallitusten ja asiakasneuvottelukuntien näkemykset huomioiden. Yhteistyökokouksissa valmistellaan kansallisia palveluja maakuntien tai valtioneuvoston yhteisen digi-ohjauksen aloitteesta. Digi-ohjauksen prosesseja on tarkemmin kuvattu liitteessä 3.

3. Toimeenpanosuunnitelma

Toimeenpanosuunnitelmassa on kuvattu maakuntien digi-yhtenäispolitiikan toteuttamisen vaatimat toimenpiteet. Kunkin toimenpiteen yhteydessä on kuvattu toimenpiteeseen keskeisesti liittyvät toimijat. Toimeenpanosuunnitelman strategisiin kyvykkyyksiin liittyvät kehitystoimenpiteet vuoteen 2020 asti on kuvattu liitteessä 6.

3.1 Maakuntien digi-ohjaus toimii osana valtioneuvoston maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta

Toteutetaan valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus osana maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon yleistä ICT-ohjausta. Maakuntien digi-ohjauksen lähtökohtia on kuvattu edellisessä luvussa.

1) Digimuutosohjelma ja maakunnat ovat toteuttaneet yhdessä toimeenpanosuunnitelman

Liittyy digiperiaatteeseen: 1,4,7,8,9

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka, maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, VRK, Kela, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2018-2022

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma sekä maakunnat yhdessä ministeriöiden, Kelan, virastojen, ja palvelukeskusyhtiöiden kanssa toteuttavat tässä toimeenpanosuunnitelmassa kuvattuja toimenpiteitä ja raportoivat toiminnastaan säännöllisesti muutoksen tilannekeskukselle sekä muulle ohjaukselle ja sidosryhmille. Kukin ministeriö huolehtii toimialaansa koskevien digi-ohjauksen toimenpiteiden toimeenpanosta hallinnonalallaan.

Maakuntien digi-ohjaus asettaa yleisen ja yhteisen suunnan maakuntien digitalisoitumiselle ja tietojen yhteiselle hyödyntämiselle. Se toimii maakuntien ja maakuntien digitalisoitumiseen liittyvien valtiotoimijoiden digipalvelujen ekosysteemin perustana sekä innovatiivisten hankkeiden ja hankintojen vauhdittajana. Digi-ohjaus myös seuraa julkisen hallinnon ICT-ohjauksen

osana, että maakuntien digipalvelut hyödyntävät kansallisia yhteisiä ratkaisuja ja että ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisia ja niihin liittyvät mahdollisesti laajentuvat tarpeet on huomioitu jo palveluja kehitettäessä.

Kukin maakunta vastaa digitalisoitumisen toteuttamisen johtamisesta sekä tämän toimeenpanosuunnitelman toteuttamisesta maakunnassa. Tähän sisältyen maakuntien on yhdessä suunniteltava ja otettava käyttöön järjestämistehtävissä tarvittavat kansalliset, yhteiset digipalvelut. Maakuntien toimenpiteiden laajuuteen vaikuttaa käytettävissä oleva rahoituskehys. Maakuntien tehtävänä ja johtamisvastuulla on löytää keinot ja hyödyntää digitalisuutta kustannusten hillinnässä ja tarvittaessa sopeuttaa toimintaansa rahoituskehysten mukaiseksi.

2) Valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus on kuvattu osana maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta

Liittyy digiperiaatteeseen: 1,4,7,8,9

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka

Muut osallistuvat tahot: Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, maakunnat, JUHTA, Vahti

Aikataulu: 2018-2020

Valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen tehtävät ja vastuut on valmisteltu ja päätetty säädösten edellyttämällä tavalla. Valmistelussa on huomioitu kaikki liitteessä 4 mainitut toimijat ja niiden ohjaus. JUHTA- ja Vahti-toiminnassa on huomioitu perustettavat maakunnat ja valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus on yhteensovitettu JUHTA- ja Vahti-toiminnan kanssa. Yhteisiä kansallisia palveluja kehittävät hankkeet sekä investoinnit ja tietojärjestelmäinvestoinnit joiden toiminnallinen ja työnjaollinen merkitys sekä yhteentoimivuus on luvussa 2.2 asetettujen kriteerien perusteella tarpeen arvioida on kuvattu digimuutosohjelman hankesalkkuun ja näitä hankkeita seurataan hankesalkkumenettelyn kautta.

3) Muutoksen toimeenpanoa tukevan strategisen suunnittelun ja seurannan yhteistoimintamalli maakuntien ja valtion kesken on määritelty ja toimeenpantu

Liittyy digiperiaatteeseen 4,7,9

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka, maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, Kela, VRK, THL

Aikataulu: 2018

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelman koordinoimana yhdessä ministeriöiden, Kelan, virastojen ja maakuntien kanssa määritellään muutoksen toimeenpanoa tukeva strategisen suunnittelun ja seurannan yhteistoimintamalli ja yhteinen toimintaprosessi sekä yhteiset tiedolla ohjaamisen tavat (strategisen ohjauksen tietosisältö, tavoitteet, mittarit, seurantakohteet). Näistä muodostetaan jatkuvan strategisen suunnittelun toimintamalli, jonka tavoitteena on varmistaa tehokas yhteinen resursointi ja suunnittelu.

Toimintamallin perusteella maakunnilla ja ministeriöillä on kyky jakaa ja koordinoida asioita osapuolten kesken kehittämishankkeiden valmistelussa, ja sopimisessa siitä miten ja millä panostuksella kukin maakunta on mukana digikehittämisessä. Toimintamalli samalla vahvistaa tiedonvaihdon, kommunikaation ja verkostoitumisen kyvykkyyttä valtiotoimijoiden ja maakuntien kesken. Maakunnat toteuttavat toimintamallia maakunnassaan.

4) Maakunnat toimivat yhteistyössä digitalisoitumisen edistämiseksi

Liittyy digiperiaatteeseen 1,2,3,4,5,6,7,8,9

Vastuutaho: Maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Kela, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy, ja ja muut yhteisiä kansallisia tietopalveluja tuottavat laitokset

Aikataulu: 2018-2022

Maakunnat toimivat yhteistyössä maakuntien digitalisoitumisen edistämiseksi ja yhteisen toiminnallisen ekosysteemin luomiseksi. Maakunnissa on erilaista osaamista digiosaamisen ja tiedonhallinnan alueilla. Siten on keskeistä, että maakunnat toimivat verkostona uusien digipalvelujen kehittämisessä. Tähän liittyen maakunnat tunnistavat ja hyödyntävät yhteismitallisella tavalla ekosysteemin tarvitsemää ydintietoa maakuntien järjestämisvastuuseen kuuluvien toimintojen alueella. Maakunnat sopivat maakunnallisen ekosysteemin kehittämisen suunnan yhteisesti maakuntien ja eri

toimijatahojen kesken. Yhteistoiminnan kautta kukin maakunta varmistaa, että digipalvelut eivät fragmentoidu maakunnallisesti. Innovaatio- ja kehittämistoiminnan toteuttamisessa maakunnat vastaavat selkeiden toimintaohjeiden ja yhteisten pelisääntöjen laatimisesta, jotta kehittämishankkeet saavat tarvitsemansa tuen.

5) Maakunnat toteuttavat asiakkaita osallistavaa palvelukehitystä ja kokeiluja koordinoitusti

Liittyy digiperiaatteeseen 1,3,4,7

Vastuutaho: Maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Kela, VRK, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2018-2022

Maakunnat toteuttavat innovoinnin ja kehitystoiminnan rinnalla tai niihin kytkeytyen kokeiluja, joissa digipalveluiden ensimmäinen versio pilotoidaan: käyttäjäraadit, kokemusasiantuntijat ja asiakasosallistaminen. Kehittämiseen kytketään oleellisena osana asiakaskokeilu – ja sen jälkeen käyttöönotto ja viestintä. Maakuntien vastuulla on, että kehittämistä muodostuu jatkuvaa ja monikanavaista sekä osallistavaa: asiakkaat toimivat fyysisesti eri paikoissa, ja maakuntien tulee varmistaa nykyaikaisen osallistamisen hyödyntäminen osana kehitystoimintaa. Tämä vaatii myös tarkoituksenmukaista, sopivan laajuista alueellisten/paikallisten laitosten ja toimintayksiköiden osallistumista.

6) Riskienhallinnan, kyber- ja tietoturvallisuuden ja digi-varautumisen malli maakunnille on luotu ja toimeenpantu

Liittyy digiperiaatteeseen 3,6

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka, maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, VRK, THL, JUHTA, Vahti

Aikataulu: 2018

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma ja maakunnat yhdessä ministeriöiden, VRK:n ja THL:n kanssa määrittelevät maakuntien

riskienhallinnan sekä kyber- ja tietoturvallisuuden ja digi-varautumisen mallin. Malliluonnos käsitellään JUHTA- ja Vahti-toiminnassa. Maakunnat osallistuvat mallin suunnitteluun ja toimeenpanevat mallin maakunnassaan THL:n ja VRK:n mahdollisten tarkempien ohjeiden mukaisesti.

7) Maakuntien digi-ohjauksen edellyttämä normi- ja resurssiohjaus on toimeenpantu

Liittyy digiperiaatteeseen: 1,7

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka

Muut osallistuvat tahot: Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, maakunnat, VRK, THL, JUHTA, Vahti, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2018-2020

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelman koordinoimana toteutetaan digi-ohjauksessa ja ministeriöissä sekä virastoissa, maakunnissa ja palvelukeskusyhtiöissä maakuntien ICT-investointien ohjaus ja hankehallinta maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä annetun lain, tietohallintolain sekä mahdollisen tiedonhallintalain mukaisesti. Valmistellaan ja toteutetaan mahdolliset hallituksen esitykset, erityisesti asetukset koskien digipalveluiden käyttövelvollisuutta ja ICT-investointien ohjausta yhdessä maakuntien kanssa.

Valmistellaan yhteistyössä JUHTA ja Vahti -toiminnan kanssa tarpeellinen ohjeistus, mukaan lukien hankkeiden laatukriteerit ja hankehallinnan asiakirjojen mallit.

Maakuntien viitearkkitehtuuri on vahvistettu ja maakuntien kokonaisarkkitehtuurin yhteiset rakenteet on kiinnitetty JHS179 ohjeistuksen mukaisesti.

8) Maakuntien digi-ohjauksen toteutumiselle on laadittu mittaristo ja toteutumista on arvioitu säännöllisesti

Liittyy digiperiaatteeseen: 2,3,4,5,6,8

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka, maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö

Aikataulu: 2018-2019

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelman koordinoimana toteutetaan selvityshanke ja laaditaan maakuntien digitalisoitumisen tilannetta sekä maakuntien digi-yhtenäispolitiikan ja tämän toimeenpanosuunnitelman tavoitteiden seurantaa varten päivitetty kypsyysmalli ja mittaristo. Kypsyysmallin ja mittariston sekä maakuntien yleisen ohjauksen valitseman mahdollisen ulkopuolisen, riippumattoman tahon arvioinnin perusteella toteutetaan säännöllinen arvio ja raportointi toimeenpano-ohjelman tilanteesta maakuntien yleiselle ohjaukselle ja valtioneuvostolle sekä muille sidosryhmille.

Maakunnat vastaavat toimeenpanosuunnitelman toteuttamisen edistymisen raportoinnista valtioneuvoston yhteiselle maakuntien digi-ohjaukselle. Maakunnat suunnittelevat ja toteuttavat tarpeellisen tiedonhallinnan ja tietoanalyysit.

Maakuntien digi-yhtenäispolitiikkaa ja tätä toimeenpanosuunnitelmaa tarkastellaan vuosittain ja siinä yhteydessä toimenpiteitä voidaan muuttaa, lisätä ja poistaa.

9) Maakuntien digi-ohjauksen valvontaviranomaisvastuut on määritelty

Liittyy digiperiaatteeseen: 4

Vastuutaho: Digimuutosohjelma

Muut osallistuvat tahot: Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö

Aikataulu: 2020-2021

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma yhdessä ministeriöiden kanssa määrittää valvottavat kohteet ja viranomaisvastuut, joiden mukaisesti voidaan ilmoittaa valvottavissa kohteissa havaitut puutteet. Vastuullisilla viranomaisilla on oltava riittävät keinot ohjata maakunnallisia toimijoita korjaamaan toimintansa maakuntien digi-yhtenäispolitiikan mukaiseksi.

3.2 Asiakaskeskeistä digitalisoitumisen osaamista on syvennetty maakunnissa

Kuvataan ja toteutetaan asiakkaiden kanssa tapahtuvan palvelukehityksen, tiedolla johtamisen ja maakuntien digitalisoitumisen edellyttämää osaamisen kehittämistä ministeriöissä ja maakunnissa osana maakuntien ohjausta sekä julkisen hallinnon ICT - ohjausta.

10) Asiakkaiden kanssa tapahtuvan digitaalisten palvelujen kehittämisen edellyttämää osaamista on syvennetty

Liittyy digiperiaatteeseen: 1,3,6

Vastuutaho: Maakunnat

Aikataulu: 2019-2020

Maakunnat suunnittelevat ja toteuttavat henkilöstön osaamisen kehittämisen hankkeita asiakkaiden kanssa tapahtuvien digitaalisten palvelujen kehittämisen ja tiedolla johtamisen alueilla. Nykyinen osaamistaso ja kehitystarpeet kartoitetaan ja osaamisen kehittymistä seurataan säännöllisesti.

11) Asiakkaiden digiosaamista on parannettu

Liittyy digiperiaatteeseen: 2,4,6

Vastuutaho: Maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Kunnat, järjestöt ja muut yhteisöt

Aikataulu: 2020-2022

Maakunnat yhdessä kuntien, järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa suunnittelevat ja toteuttavat asukkaiden sekä yritysten ja muiden yhteisöjen osaamisen kehittämisen parantamiseen tähtääviä toimia asiakkaiden kanssa tapahtuvien digitaalisten palvelujen kehittämisen ja tiedolla johtamisen alueilla.

12) Maakuntien digi-ohjauksessa ja -toiminnassa tarvittavia kyvykkyyksiä on syvennetty

Liittyy digiperiaatteeseen: 1,2,3,4,5,6

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka, maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, Kela, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2019-2020

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma ja maakunnat yhdessä ministeriöiden, Kelan, virastojen, ja palvelukeskusyhtiöiden kanssa suunnittelevat ja toteuttavat ministeriöiden, virastojen, maakuntien ja palvelukeskusyhtiöiden henkilöstön osaamisen kehittämisen hankkeita maakuntien digi-ohjauksessa tarvittavien kyvykkyyksien alueella. Erityisesti tämä tarkoittaa tietohallinnon ja digitalisoitumisen johtamisosaamista, arkkitehtuuriosaamista, hankkeiden ja investointien hallinnan osaamista sekä riskienhallinnan osaamista. Suunnittelu ja toteutus tapahtuvat osana maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta. Nykyinen osaamistaso ja kehitystarpeet kartoitetaan ja osaamisen kehittymistä seurataan säännöllisesti. Ensimmäisenä ja kiireellisempänä tehtävänä nähdään arkkitehtuuriosaamisen kehittäminen: "arkkitehtiakatemia".

Lisäksi maakunnat määrittelevät yhteisen digipalvelu- ja kyvykkyyss pohjaisen operatiivisen mittariston ja ohjaustaulun, jonka avulla maakunnat kykenevät yhteismitallisesti toteuttamaan ja seuraamaan digipalvelutoiminnan tilaa, sekä hallitsemaan ja suuntaamaan palvelusalkkujen muodostusta ja hallintaa asiakaspalautteen pohjalta. Tämän osana maakunnat parantavat kykyään osallistaa henkilöstöä, esim. henkilökunnan/ammattilaisten osallistaminen sitouttamisnäkökulmasta, tiedolla johtamisen toteuttamisen ja yhteistoiminnan (ennusteet ja raportointi), tai itseohjautuvien tiimien hyödyntämisen näkökulmasta.

3.3 Digimuutosohjelman, digipalveluiden ja tiekarttojen toimeenpanon etenemistä on arvioitu ja seurattu säännöllisesti valtioneuvostossa

Toteutetaan digimuutosohjelma ja siihen liittyen laaditaan maakuntien kokonais- ja viitearkkitehtuuri. Kuvataan ja ylläpidetään maakuntien yhteisten palvelujen ja keskeisten tietovarantojen tiekarttoja. Vastuutetaan tiekartan palvelujen ja tietovarantojen kehittäminen ja tuottaminen. Tarkennetaan tarvittaessa toimijoiden rooleja ja tehtäviä. Tiekartta on liitteessä 5.

13) Maakuntien viite- ja kokonaisarkkitehtuuri on laadittu ja digitalisoitumisen edellyttämät vaatimukset on täsmennetty

Liittyy digiperiaatteeseen: 3,4,6,7,8,9

Vastuutaho: Maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka, sisäministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, ympäristöministeriö, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2019-2020

Maakunnat yhdessä maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelman, ministeriöiden, virastojen, ja palvelukeskusyhtiöiden kanssa laativat ja ylläpitävät maakuntien viite- ja kokonaisarkkitehtuuria. Tämän yhteydessä maakunnat laativat digitalisoitumisen edellyttämien strategisten ja toiminnallisten kyvykkyyksien ja niihin liittyvien vaatimusten kuvauksia. Lisäksi maakunnat arvioivat säännöllisesti niiden toteutumisen edistymistä. Maakunnat ja valtioneuvoston yhteinen maakuntien ohjaus tarkastelevat säännöllisesti maakuntien viite- ja kokonaisarkkitehtuurin yhteensopivuutta julkisen hallinnon arkkitehtuurin kanssa.

Strategia- ja kyvykkyysskarttaa sekä korkean tason toimintamallikehystä täsmennetään maakuntien digitalisoitumisen tavoitteiden saavuttamiseksi. Karttojen avulla johdetaan ja ylläpidetään strategiset ja toiminnalliset perusteet ja perustelut kansallisten, kaikille yhteisten digipalvelujen sekä merkittävimpien tietovarantojen kehittämiseksi. Viite- ja kokonaisarkkitehtuuri sekä strategia- ja kyvykkyysskartta sekä korkean tason toimintamallikehysten kuvataan kokonaisarkkitehtuuri-ohjauksen tukemana julkisen hallinnon arkkitehtuuripalveluun käytössä olevalla kokonaisarkkitehtuurimenetelmällä.

14) Maakunnat suunnittelevat yhdessä ja ottavat käyttöön järjestämistehtävissä tarvittavat kansalliset, yhteiset digipalvelut

Liittyy digiperiaatteeseen: 1,2,4,6,7

Vastuutaho: Maakunnat

Muut osallistuvat tahot: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka, Kela, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2018-2022

Maakuntien järjestämistehtävässä tarvitsemien digipalvelujen sekä SOTE-tiedolla johtamisen suunnitteluhankkeet toteutetaan ja niiden tulosten pohjalta maakunnat suunnittelevat ja hankkivat yhdessä Vimana Oy:n ja SoteDigi Oy:n järjestäminä kansalliset, yhteiset järjestämistehtävissä tarvittavat digipalvelut ja ottavat ne käyttöön. Mahdolliset palveluja kehittävät hankkeet kuvataan digimuutosohjelman hankesalkkuun ja hankkeita seurataan hankesalkkumenettelyn kautta.

15) Vimana Oy ja SoteDigi Oy tarjoavat maakunnille maakunta- ja soteuudistuksen vaatimat välttämättömät kansalliset digipalvelut vuoteen 2020 mennessä

Liittyy digiperiaatteeseen: 1,2,4,6,7

Vastuutaho: Vimana Oy, SoteDigi Oy

Muut osallistuvat tahot: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka, valtiovarainministeriö, VRK, sosiaali- ja terveysministeriö, THL, Kela

Aikataulu: 2018-2020

Vimana Oy:n tehtävät on yleistasolla määritelty maakuntalakiesityksessä. Tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Vimana Oy:n ensimmäisten palvelujen tiekartta on kuvattu liitteessä 5.

SoteDigi Oy:n tehtävät on yleistasolla määritelty sote-järjestämislakiesityksessä. Tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. SoteDigi Oy:n ensimmäisten palvelujen tiekartta on kuvattu liitteessä 5. Integraatiopalveluita SoteDigi Oy toteuttaa mm. Kelan ja UNA Oy:n kanssa.

Vimana Oy:n ja SoteDigi Oy:n kehityshankkeet kuvataan digimuutosohjelman hankesalkkuun ja hankkeita seurataan hankesalkkumenettelyn kautta.

16) Kela tarjoaa Kanta- ja valinnanvapauspalvelut sekä käytettävyydeltään korkeatasoiset rajapinnat sote-palvelujen tuottajille

Liittyy digiperiaatteeseen: 6,8,9

Vastuutaho: Kela

Muut osallistuvat tahot: THL, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2018-2019

Kela tuottaa Kanta- ja valinnanvapauspalvelut. Kelalla on ajantasainen näkemys Kanta- ja valinnanvapauspalvelujen teknisten rajapintojen käytettävyydestä. Kela toteuttaa rajapintojen käytettävyysselvityksiä myös yksityisten sote-palveluntuottajien parissa. Kela toteuttaa tarvittaessa rajapintojen käytettävyyttä parantavia toimenpiteitä THL:n ja SoteDigi Oy:n tukemana. Kelan kansallisia palveluita kehittävät hankkeet on kuvattu digimuutosohjelman hankesalkkuun ja hankkeita seurataan hankesalkkumenettelyn kautta.

17) Kansallisten digipalvelujen tiekartat on määritelty ja edistymistä on arvioitu sekä tiekarttoja päivitetty

Liittyy digiperiaatteeseen: 3,4,6,7,8,9

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka

Muut osallistuvat tahot: Sisäministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, maakunnat, Kela, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2018-2022

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma yhdessä ministeriöiden, Kelan, virastojen, maakuntien ja palvelukeskusyhtiöiden kanssa jatkuvasti ylläpitää ja toteuttaa tiekarttaa 2020 kaikille maakunnille yhteisistä, kansallisista digipalveluista ja merkittävimmistä tietovarannoista. Tiekartassa on kuvattu kansallisten, kaikille yhteisten digipalvelujen sekä merkittävimpien

tietovarantojen vaiheittainen edistyminen. Vimana Oy:n ja SoteDigi Oy:n asiakassuunnitelmissa on kuvattu siirtymäaikojen järjestelyt.

Esimerkiksi asiakas- ja potilastietojärjestelmien sekä tietoaltaiden kehittäminen muodostavat alueen, jossa on tarve yhtenäistää nykyisiä ratkaisuja: käytännön potilastietojärjestelmät ovat erittäin hajanaiset ja näiden järjestelmien yhtenäistäminen vaatii maakuntien yhteistä panostusta. Maakuntien yhteistyötä tarvitaan myös neuvonta- ja koulutuspalveluiden organisointiin tukemaan asiakkaan tiedonsaannin tarvetta.

Kansallisten digipalvelujen ja merkittävimpien tietovarantojen tiekartta 2020 yleiskuva on liitteessä 5. Tarkemmat tiekartan 2020 tiedot kuvataan kokonaisarkkitehtuuriohjauksen tukemana julkisen hallinnon arkkitehtuuripalveluun käytössä olevalla kokonaisarkkitehtuurimenetelmällä.

18) Toimijoiden rooleja ja tehtäviä tiekartan 2020 saavuttamiseksi on arvioitu ja selkiytetty

Liittyy digiperiaatteeseen: 7,8,9

Vastuutaho: Digimuutosohjelma vuoteen 2020 saakka

Muut osallistuvat tahot: Sisäministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeri, maakunnat, Kela, VRK, THL, Vimana Oy, SoteDigi Oy

Aikataulu: 2018-2019

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma yhdessä ministeriöiden, Kelan, virastojen, maakuntien ja palvelukeskusyhtiöiden kanssa on arvioinut ja selkiyttänyt toimijoiden rooleja ja tehtäviä tiekartan 2020 toteuttamiseksi. Toimijoiden roolit ja tehtävät tavoitetilassa 2020 on kuvattu liitteessä 4.

Liite 1 Keskeiset käsitteet ja termit

Asiakas	Tässä asiakirjassa asiakkaalla tarkoitetaan sekä maakunnan asukasta, että maakunnan alueella toimivia yrityksiä ja muita yhteisöjä. Vimana Oy:n ja SoteDigi Oy:n asiakkaat ovat maakunnat ja valtio.
Digipalvelu	Yleisterminä digipalvelu on tieto- ja viestintäteknisin menetelmin tuotettu toiminnallinen kokonaisuus. Digipalveluiden kehittämiseen ja käyttöönottoon liitetään tyypillisesti toiminnan muutos, jolloin toimintaa ja siinä tarvittavia tieto- ja viestintäteknisiä palveluja tarkastellaan kokonaisuutena. Digipalvelut tarvitsevat toimiakseen muita digipalveluita, tietovarantoja ja tieto- ja viestintäteknistä infrastruktuuria kuten tietoliikenneverkkoja. Digipalveluilla voidaankin tarkoittaa myös ainoastaan käyttöliittymän sisältäviä sähköisiä loppukäyttäjäpalveluita (esim. tunnistautuminen, omien tietojen katselu), jotka noudattavat ennalta määriteltäviä prosesseja ja realisoituvat niihin kytkettyjen tietojärjestelmien ja tietojärjestelmäpalveluiden sekä tietovarantojen antaman tuen kautta.
ICT-investointi	ICT-investointi on yleisnimitys tieto- ja viestintätekniiikan hankinnasta, jonka on tarkoitus parantaa yksittäisen asiakkaan palvelua tai viranomaisten yhteistoimintaa ja tiedonhallintaan liittyviä kyvykkyyksiä määritellyssä toiminnallisessa kokonaisuudessa. ICT-investointi voi olla palveluhankinta, investointeja teknisiin koneisiin ja laitteisiin, tietojärjestelmiä mukaan lukien tietovarannot, digipalvelu tai asiantuntijapalveluja. ICT-investoinnin hankintaprosessin tukena

noudatetaan JHS-suosituksia (esim. JHS 171, 172, 173, 179).

Maakunta

Maakunnat ovat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan itsehallinto. Maakuntien toiminnassa palvelujen järjestäminen ja tuottaminen erotetaan toisistaan. Palvelujen tuottamiseksi jokaiseen maakuntaan perustetaan maakunnan liikelaitos. Sen vastuulla on merkittävää julkista valtaa sisältävien palvelujen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon erityispalvelujen tuottaminen. Yhteisö, jossa maakunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on maakunnan tytäryhteisö. Maakunta tytäryhteisöineen muodostaa maakuntakonsernin.

Maakuntien digitalisoituminen

Digitalisaatio tai digitalisoituminen tarkoittaa digitaalisen tietotekniikan yleistymistä maakuntien toiminnoissa. Maakuntien digitalisaatiossa asiakkaat tuodaan julkisten palveluiden kehityksen keskiöön.

Maakuntien digitalisaatio poistaa aikaan, tilaan, tiedonsaantiin ja osallistumiseen liittyviä rajoituksia asiakkaan (asukas, yhteisö) vuorovaikutuksesta maakunnan ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikka

Yhtenäistettävät, luonteeltaan kaikkia maakuntia ja niiden järjestämisvastuulla olevia toimintoja ja niissä toimivia (mm. pakollisesti) koskevat asiat: standardit ja vaatimukset, digitalisoinnin ja digitaalisen teknologian hyödyntämisen periaatteet, kokonaisarkkitehtuuri, rajapintavaatimukset, tietorakenteiden periaatteet, ohjelmistot, järjestelmät yms. (Valtioneuvoston periaatepäätös 28.6.2017 maakuntien tietojärjestelmien ohjaamisesta, hallinnoinnista ja kehittämisestä).

Maakuntien tietohallinto

Maakunnan tietohallinto on maakunnan hallintoon kuuluva toimija (organisaatio), jonka vastuulla on maakunnan tiedonhallinnan ja ICT:n järjestäminen ja niiden avulla tuotettavien digitaalisten palveluiden tuottaminen maakuntalaissa nimetyille sidosryhmille ja asiakkaille. Maakunnan tietohallinto vastaa lisäksi sille kuuluvien julkisten hallintotehtävien sekä hallinnon järjestämiseen liittyvien tehtävien suunnittelusta, toteutuksen organisoinnista ja resursoinnista sekä näihin liittyvistä päätöksentekomenettelyiden noudattamisesta maakuntalain mukaisesti.

Yhteistyöalue

Sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen yhteistyön ja tarkoituksenmukaisen palvelurakenteen varmistamiseksi muodostettavat viisi aluetta. Kukin maakunta kuuluu yhteen yhteistyöalueeseen. Eri hallinnonalojen tehtävien toimeenpanoa varten voi olla erilaisia yhteistyöalueita, joista säädetään asianomaisessa erityislainsäädännössä.

Liite 2 Yhtenäispolitiikan perusteet

Yhtenäispolitiikan odotukset ja vaatimukset haastattelujen perusteella

Maakuntien digi-yhtenäispolitiikan valmistelun yhteydessä toteutettiin haastattelututkimus. Siihen kutsuttiin noin 130 henkilöä, jotka kuuluivat seuraaviin ryhmiin:

- maakuntien muutosjohto,
- sairaanhoitopiirien johto ja tietohallintojohto sekä sote-muutosjohtajat,
- kuuden suurimman kunnan johto ja tietohallintojohto eli ns. kuusikkokunnat,
- ministeriöt, THL, Kela ja PRH –sidosryhmät, sekä
- maakunta- ja soteuudistuksen digimuutoksen strateginen ohjausryhmä ja johtoryhmä.

Haastattelujen perusteella maakuntien digi-yhtenäispolitiikan merkittävimmiä hyötynäkökulmiksi nousivat kyvykkyyksien tunnistaminen ja hyödyntäminen sekä asiakasnäkökulman huomiointi. Ekosysteemien sekä toimijoiden roolien ja vastuiden sekä maakuntien itse päättämien asioiden alueilla nähdään olevan kehittämispotentiaalia. Selkeää suunnitelmaa katsottiin tarvittavan nykytilanteen muuttamiseksi kohti tavoitetilaa, erityisesti rakenteiden, prosessien, ohjauksen priorisointiperiaatteiden ja yhteentoimivuuden osalta sekä investointien ohjauksen alueella. Myös strategiset tavoitteet ja periaatteet tulisi kommunikoida selkeämmin.

Tässä luvussa yhtenäispolitiikan odotuksia ja vaatimuksia on käsitelty haastattelujen perusteella seuraaviin pääkohtiin ryhmiteltynä:

- asiakasnäkökulma,
- yhteistyö ja roolit,
- ohjaus ja tavoitteet, sekä
- investoinnit.

Asiakasnäkökulma

Maakuntauudistuksen ja yhtenäispolitiikan keskeinen näkökulma on asiakasnäkökulma, jonka suurimpana hyötynä nähtiin yhtenäisten palveluiden luominen kautta maakuntien. Se mahdollistaa kaikille asiakkaille saman näköiset ja saavutettavat palvelut. Maakunnissa tapahtuvan johtamisen tukemiseksi on oleellista tiedon hallinnan helpoksi tekeminen, ja kytkeminen asiakkaaseen. Kun asiakasta ja hänen tilannettaan kyetään katsomaan kokonaisuutena, niin se automaattisesti tuo toimijoita yhteen. Tämä voi auttaa ennakoivaan hallintoon ja palveluun pääsemisessä. Myös asioiden hoitoa ja sujuvuutta saataisiin tällä tavalla asiakkaan kannalta paremmaksi.

Maakuntien palvelutarjonnan ja tekemisten yhteensovittaminen asiakkaan kannalta on keskeinen asia yhtenäispolitiikassa. Haastatteluissa nousi esiin, että asiakkaat haluavat entistä enemmän osallistua palvelujen suunnitteluun. Asiakkaiden osallistaminen digipalveluiden kehittämiseen nähtiin erittäin tärkeänä asiana kehittämisen onnistumisen näkökulmasta sekä kansallisella ja maakunnallisella tasolla.

Haastateltavat painottivat, että asiakkaan kokonaiskontekstin kannalta on keskeistä palveluhallinnan hallintamuotojen rakentaminen kansalaisten (kuntalainen, maakuntalainen, valtion asukas) todellisten tarpeiden ja elämäntilanteiden ympärille. Siksi useassa haastattelussa nousi esille keskeisenä palvelukehityksen keinona elämäntapahtuma- ja elämänkaaripohjaisen mallin hyödyntäminen kehityksessä ja ideoinnissa.

Asiakkaat liikkuvat valtakunnan sisällä ja maakuntien välillä yhä enemmän esimerkiksi työn takia. Tämä asettaa erityisiä yhdenvertaisuuteen ja valinnanvapauteen liittyviä vaatimuksia yhtenäispolitiikalle, jotta asiakkaat kokevat saavansa samanlaiset palvelut saman tyyppisen käyttöliittymän tai asiakasrajapinnan kautta. Yhtenäispolitiikan tulee varmistaa kansalaisten yhdenvertainen mahdollisuus käyttää samoja palveluita. Asiakkaat eivät halua opetella erilaisia tapoja toimia eri maakunnissa, joten asiakkaan näkökulma pitää olla yhtenäinen maakunnasta riippumatta.

Palveluiden samankaltaisuus on tärkeää myös siksi, että asiakkaan on pystyttävä vertailemaan palveluita ja tuottajia keskenään. Siksi maakunnan on tarjottava asiakkaille mahdollisuus antaa palautetta palvelujen laadusta ja tehdä valintoja laatumietojen perusteella. Tämä erityisen tärkeä hallinnolliset rajat ylittävien palvelujen osalta, esimerkiksi maakunnan järjestämien yksityisen sektorin tuottamien palvelujen osalta.

Yhteistyö ja roolit

Maakuntien välisen yhtenäistämisen nähtiin tuovan suoria hyötyjä. Keskeisenä mahdollisuutena tässä nähtiin maakuntien yhteistoiminta ja hyvien käytäntöjen ja tuotosten jakaminen, jotka mahdollistaisivat kehittämisen samanaikaisen hajauttamisen. Pidemmälle menevä toimintatavan muuttaminen ja yhteistyö nähtiin merkittävänä mahdollisuutena. Yhteistyön nähdään tuovan helposti käytettävissä olevia suunnitelmia, käytänteitä, kokemusten jakamista ja digipalveluita maakuntien kesken.

Tiedolla johtaminen ja tiedon hyödyntäminen eri tarkoituksiin, sisältäen mm. ohjauksen, suunnittelun, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan, nähtiin tärkeänä yhtenäispolitiikan hyötynä. Haastatteluissa kiinnitettiin huomiota myös lainsäädännön esteiden purkamiseen tiedon hyödyntämisessä, erityisesti hallinnolliset rajat ylittävissä palveluketjuissa. Tiedon hyödyntämisessä nähtiin tärkeänä, että sitä ei rajoiteta Suomen sisään, vaan myös EU ja kansainvälisyys on otettava huomioon, sisältäen kansainväliset vertaisarvioinnit.

Yhtenä haasteena nähtiin olevan se, että maakunta on maantieteellisesti rajattu, mutta digipalvelut ja valinnanvapauden suomat mahdollisuudet ovat valtakunnallisia. Nähtiin merkittäväksi luoda yhteistoimintaryhmiä, jossa valtiolliset ja maakunnalliset toimijat voivat vuorovaikuttaa ja luoda yhteisiä pelisääntöjä ja malleja siitä, miten lisäarvon tuottamisen hyödyt ja kustannukset jakautuvat eri toimijoiden kesken. Tämä on tärkeää erityisesti ekosysteemin toimivuuden kannalta.

Nähtiin, että AKUSTI on ollut hyvä oppimisprosessi vapaaehtoisesta yhteistyöstä. Jotkut haastateltavista olivat sitä mieltä, että jatkossa tarvitaan AKUSTI:n tyyppinen toimija, joka toimii jäsenyhteisössä ympäristössä, jossa kansallisen tason roolit ovat selvillä. Haastatteluissa nousi toisaalta esille huoli siitä, että osin samat henkilöt tekevät päällekkäistä työtä eri yhteistyöfoorumeissa. Tämä voi johtaa ja onkin osin jo johtanut siihen, että resurssit eivät riitä. Harkittavaksi myös esitettiin keskitetympää, mahdollisesti ministeriöveitoista ohjausta ja yhteistyöfoorumien karsimista.

Vahvojen peruskuntien tapa hoitaa asioita voi olla pohjana vahvojen maakuntien ja valtion ohjauksen tavoille tulevaisuudessa. Pidemmällä aikavälillä peruskuntien ja maakuntien yhteistoiminta on tärkeä hyödyn lähde.

Kela:n rooli nähtiin kriittisenä kysymyksenä, esimerkiksi valinnanvapaustietojen suhteen. Kela tulee ottaa aidosti mukaan tuottamaan tietoa, ja sillä tulee olla selkeästi määritelty rooli. Kelan rooli nähtiin myös osin hankalana, koska sen nykytoiminta on lakipohjaista ja eduskunnan ohjaamaa. Kelan kansallinen palvelutuotanto kannattaisi yhtiöittää, jolloin toiminta olisi nopeampaa.

Erityistä huolta herättivät roolien ja vastuiden epäselvyys tai epävarmuus, erityisesti nykyisten maakuntien inhouse-yhtiöiden sekä Vimana Oy:n ja DigiSote Oy:n välillä. Nämä koettiin keskeisiksi kysymyksiksi, joihin on haettava yhteinen vastaus: Mitä tehdään valtakunnallisesti, mitä pitää tehdä maakunnissa?

Vimana Oy:n rooli nähdään yhteisten perus-IT:hen liittyvien palveluiden tuottamisessa: esimerkiksi toimialariippumattomat järjestelmät, sähköposti, intranet, integraatorajapintajärjestelmät sekä portaalit, joita kaikki voivat hyödyntää. Vimana voisi tarjota myös asiantuntijapalveluita maakunnille ja keskittyä kansallisesti merkittäviin hankintoihin, joissa asia koskee useampaa kuin yhtä maakuntaa. Asiantuntijapalvelut voisivat koskea hankintaosaamista ja toiminta-arkkitehtuuria.

SoteDigi-yhtiön ajatus on varmistaa asiakaslähtöinen kehitys sote- palveluiden alueella. Ekosysteemissä tämä on usein vaikeaa, koska usein puuttuu orkestraattori. Sotedigi Oy:n tehtävänä on toimia maakuntaekosysteemissä orkestraattorina. Sotedigin pitää olla kehitysyritys, jolloin voidaan paremmin huolehtia yhteistyöstä maakunnan kanssa ja katsoa laajemmin toteutusmallit ja tarkastella kansallisia periaatteita.

Merkittävänä mahdollisuuksia luovana tekijänä mainittiin yhteentoimivuus eri tasoilla. Yhteentoimivuuteen liitettiin keskeisenä asiana yhteiset toimintamallit, arkkitehtuurit, ja säädökset. Niitä tarvitaan pohjaksi yhteiselle keskustelulle. Yhteentoimivuuden hyödyksi nimettiin myös järjestelmärajapintojen hallinta, tiedon liikkuvuus ja viranomaistiedon yhdistäminen.

Yhtenevien perusjärjestelmien nähtiin helpottavan maakuntien ja yhteistyöalueiden yhteistyötä, jolloin maakunnat ja yhteistyöalueet pystyvät myös vertailemaan keskenään asioita. Yhteiset ratkaisut mahdollistavat, että asioita ei tarvitse tehdä moneen kertaan. Tämän nähtiin olevan myös henkilöstön kannalta parempi: kaikki osaavat käyttää ratkaisuja ja neuvoa asiakkaita niiden käytössä.

Yhtenäispolitiikan hyötypotentialina nähtiin myös palveluiden ja ratkaisujen tuotteistaminen globaaleille markkinoille. Yhtenäispolitiikkaa on siksi myös tarkasteltava kansantaloudellisten vaikutusten, kuten työllisyyden, kasvun ja elinkeinotoiminnan kannalta.

Ohjaus ja tavoitteet

Ministeriöillä on nykyisin käytössä keskenään erilaiset tavat ohjata digiasioita ja siksi tarvitaan valtakunnan tasolla yhteistä ja yhdenmukaista ohjausta. Ministeriöiden ja muiden toimijoiden roolien selkiyttäminen kansallisesti ja maakunnallisesti on tärkeää. Yhteinen ohjaus mahdollistaisi yli-maakunnallisen yhteistyön ja työnjaon selkiyttämisen, vähäisten voimavarojen selkeän kohdistamisen niin, että ratkaisuja voidaan jakaa eri maakuntien

kesken. Tähän liittyen nähtiin keskeiseksi, että asioita tehdään yhteistyössä (ketkä yhdessä) ja systemaattisesti johdettuna (miten asioita tehdään). Myös ketterän kehittämisen malli ja nopea päätöksenteko tulee varmistaa.

Liian tiukan yhtenäispolitiikan koettiin rajoittavan innovaatiotoimintaa, koska se voi pahimmillaan estää maakuntien sisäisen kehitystyön. Näin ollen yhtenäispolitiikassa tulee huomioida liikkumavara ja kannustavuus maakuntien oman operatiivisen toiminnan kehittämiseen.

Yhtenäispolitiikan tulee ohjata sitä, miten asioita kehitetään kokonaisuutena. Siksi yhtenäispolitiikan tulee ohjata myös mittaamista. Mittaamista varten tarvitaan selkeä listaus strategisen tason tavoitteista ja mittareista, joita tukevat toimenpiteet (ml. investoinnit) priorisoidaan korkealle. Priorisointia varten tarvitaan yhteiset ohjauspelisäännöt, joiden kautta varmistetaan vertailtavuuden toteutuminen.

Päälinjana esitettiin, että valtakunnan ylätasoinen muutoksenohjaus olisi hoidettava ministeriövetoisesti. Olisi tärkeää, että luodaan vahva valtion ohjaus ja maakuntalakiin pohjautuva vuoropuhelu osaksi ohjausprosessia. Toimialakohtaisista linjauksista pitäisi päästä pois kohti yhtenäistä mallia. Maakunnille pitäisi näkyä koko ohjaustoiminta yhtenäisenä kaikilla toimialoilla. Samalla olisi varmistettava, että maakuntien edustus on mukana ohjauksessa. Lisäksi nähtiin tarvittavan myös nykyistä tarkempaa prosessinohjausta aikatauluineen eri kohdealueille, koska on riskinä, että tärkeitä asioita jäisi muuten tekemättä. Ohjauksen tulisi olla ennakoivaa ja tarpeen mukaan nopeasti reagoivaa.

Peruseriaatteena esitettiin, että kunkin ministeriön tulee vastata oman toimialansa vaikuttavuudesta ja kokonaisarkkitehtuurista, joka täytyy varmistaa tulevaisuudessa. Sote-alueen ulkopuolelta tuotiin esiin mm. TE- palveluiden suuri yhteiskunnallinen merkitys, ja siksi TE-palveluiden tulee olla priorisoitu palvelukokonaisuus.

Yhtenäispolitiikassa digiohjauksen strategisen ohjaukseen ehdotettiin näkökulmiksi:

- julkisen talouden kestävyys ja kustannusten hallinta,
- kokonaisuuden hallinta, toiminnan kehittämisen hyödyt,
- terveyden ja hyvinvoinnin erojen kaventaminen ja kustannusten hillintä.

Sote -alueen mittaamiseen liittyen ehdotettiin harkittavaksi esimerkiksi mallia, jossa asetetaan tavoitteet ja mitataan esimerkiksi asiakaskokemusta, tuottavuutta, vaikuttavuutta ja henkilöstökokemusta.

Läpinäkyvyyttä tulisi lisätä keskitetyn hankeportfolion avulla. Hankesalkkuseurannan ja raportoinnin tulisi ottaa huomioon myös rahoitussopimuksiin liittyvät ajoitukset, joiden seurannassa noudatettaisiin samaa raportointia kuin hankeportfolioon ja muihin raportointitarpeisiin.

Haastatteluissa nostettiin tärkeänä lähtökohtana yhtenäispolitiikan toteuttamiselle kytkentä kehittämisen tiekarttaan, jossa on huomioitu aloitustilanteet, siirtymäajan ratkaisut, riskit ja kokonaisuus kansallisesti. Siksi eri aikajänteet on otettava huomioon yhtenäispolitiikan toteuttamisessa, ja sitä varten täytyy määritellä tahtotila ja tavoitetila useamman vuoden päähän.

Investoinnit

Maakuntien erilainen tilanne resurssoinnissa, kuten bruttokansantuote/hlö, ja osaamisessa sekä digipalveluissa herättää huolta haastateltujen keskuudessa. Siten rahoituksen ja siihen liittyvän rahoitusmallin määrittelyllä nähtiin olevan tärkeä rooli ohjauksessa. Rahoitusmallin tulee tukea toiminnan ja kehittämisen tavoitteita sekä kannustaa yhteistoimintaan resurssien ohjausta ja osaamista hyödyntäen.

Yhtenäispolitiikan mahdollistavien investointien osalta esitettiin lukuisia joukko ehdotuksia ja vaatimuksia. Asiakaslähtöisyys todettiin jo aiemmin merkittäväksi periaatteeksi. Tästä syystä asiakastarpeita ja asiakaslähtöisyyttä tulee hyödyntää ohjauksikriteerien muodostamisessa ja päätöksenteon tukena.

Periaatteena tulisi olla, että digihankkeiden ohjaus ja rahoituspäätökset tulee hoitaa koordinoitusti siten, että tärkeät valtakunnalliset asiat käsitellään ja sovitaan valtakunnallisesti. Muissa rahoituspäätöksissä tulee arvioida, mitä voidaan rahoittaa valtion avustuksella, investointipäätöksillä maakuntien kanssa ja/tai maakunnilta kerättävillä maksuilla.

Isoissa investoinneissa tarvitaan yhteistyötä ja priorisoinnissa tulee nähdä hyödyt laajemmin eli kuinka suuri hyötyjäjoukko ratkaisulle on. Rahoitusjärjestelmän tulee siten kannustaa yhteistoimintaan. Erityisesti pienemmissä maakunnissa nähtiin yhteistyöalueilla tapahtuva yhteistyö merkittävänä. Tällä hetkellä on paljon erillisiä hankkeita, joiden

lukumäärää yhtenäispolitiikan tulisi vähentää. Yhteistyötä tarvitaan myös yhteistoiminta-alueilla, kun on kyse isommasta investoinnista. Tähän liittyvänä näkökulmana esitettiin, että maakunnan tulee pystyä päättämään itse, milloin ja missä yhteistyötä tekee, jolloin samankaltaiset toimijat hakeutuvat samankaltaisten seuraan. Rahoituspäätösten tulee tukea myös pitkäjänteistä kehittämistä osaamisen ja resurssien hankinnan turvaamiseksi. Rahoituspäätöksissä pitää huomioida markkinanäkökulman toteutuminen, joka sallii terveen kilpailun syntyminen palveluiden tuottamisessa.

Rahoituksen jako tulee hoitaa tasapuolisesti maakuntien kannalta, mutta niitä tehtäessä pitää ottaa huomioon maakuntien erilaisuus. Osa maakunnista lähtee maakuntauudistukseen ja sekä niiden tarvitsemien digipalveluiden kehittämiseen takamatkalta eli ko. maakunnat joutuvat tekemään aluksi enemmän kehitystyötä kuin pidemmällä olevat maakunnat. Investointipäätöksissä ja ohjauksessa tulisi siis pyrkiä joustavuuteen. Euromääräiset rajat ja investointirajat nähtiin tärkeiksi, mutta olisi hyvä olla myös niihin liittyvää joustoa tarpeen niin vaatiessa.

Digimuutos tehdään yhdessä asiakkaan kanssa

”Asiakas keskiössä” on merkittävä maakunta- ja soteuudistuksen sekä valinnanvapauden lähtökohta. Asiakkaan asettaminen keskiöön merkitsee toimintatapojen ja -prosessien muuttamista organisaatiokeskeisyydestä asiakaskeskeisyyteen. Digitalisointi merkitsee myös toimintatapojen muutosta. Tämä tarkoittaa sitä, että kun toimintatapoja muutetaan digitalisoinnilla, ne pitää myös muuttaa asiakaskeskeisiksi. Digitalisaatio auttaa yhdistämään ammattilaisen tiedon eli asiantuntijuuden hyödyntämisen sekä asiakkaan oman tiedon/asiantuntijuuden kätevästi. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon alueella kotona tapahtuvan asiakkaan kuulemisen, reseptien määräämisen ja etäpalveluiden yhdistelmänä.

Asiakas keskiössä toimintatapa edellyttää, että viranomaisen palvelut kyetään tarjoamaan asiakkaan elämäntilanteen vaatimusten mukaisesti. Viranomaisen on jatkuvasti luotava kattava ymmärrys kunkin asiakkaan elämäntilanteen mukaisista tarpeista. Ymmärryksen luominen perustuu asiakkaasta saatavilla olevaan tietoon. Tukena ymmärryksen luomisessa toimivat erilaiset elämäntapahtuma/ elämäkaarimallit sekä asiakkaiden ryhmittely, esimerkiksi ikäänntyneet tai maaseudulla asuvat asiakkaat. Näitä tietoja yhdistelemällä, tietosuoja ja -turvallisuuden asettamat vaatimukset huomioiden, viranomainen kykenee ennakoimaan asiakkaan palvelutarpeita.

Toiminnan lähtökohtana pitää olla asiakkaiden hyvinvointi. Uusien toimintamallien täytyy kannustaa siihen, että asiakas pidetään hyvässä kunnossa ja hänelle tarjotaan tarkoituksenmukaisia palveluja. Digitalisointi tarjoaa erinomaisia mahdollisuuksia hyvinvoinnista huolehtimiseen, koska pääsääntöisesti digitaaliset palvelut skaalautuvat hyvin. Palvelua ei tarvitse rajoittaa resurssien takia. Yksittäinen lisäasiakas ei maksa käytännössä mitään. Useimmissa tapauksissa järjestelmät voivat perustua asiakkaalla olevaan laitteeseen, jonka asiakas hankkii itse, kuten esimerkiksi älypuhelimien tai aktiivisuusrannekkeen.

Toimintaprosesseissa asiakaslähtöinen digitalisointi tarkoittaa sitä, että viranomaisen tekemien päätösten kriteerit kuvataan etukäteen digipalvelulle ja samalla varmistetaan päätöksessä tarvittavien tietojen saatavuus, eheys ja luottamuksellisuus. Asiakas saa digipalvelulta päätöksen välittömästi. Digipalveluissa täytyy kuitenkin olla aina käsittelyt poikkeamille niin, että epäselvissä tapauksissa asia siirretään ammattilaisen ratkaistavaksi. Organisaation toiminnan kannalta työn painopiste siirtyy vaikeampien tapausten ratkaisemiseen ja palvelujärjestelmän toiminnan yleisen seuraamiseen.

Käytännössä tietosisällön ja päätöksenteon tuen täytyy olla samoja niin ammattilaiselle kuin asiakkaallekin. Lähtökohtaisesti molempien täytyy tuottaa sama päätös samasta asiasta. On luonnollista, että epäselvissä tapauksissa, joita digipalvelu ei kykene päättämään, ratkaisu voi poiketa. Tällöinkin päätöksenteon tuen ammattilaiselle ehdottama ratkaisu tulee olla sama kuin asiakkaallekin.

Tällaisia digipalveluita ei pystytä rakentamaan hetkessä kattavasti. Käänteisesti sanottuna se, että digipalvelut eivät kykene ratkaisemaan kaikkia ongelmia, ei ole syy olla aloittamatta. Rakentaminen aloitetaan niistä tapauksista, joissa päätös voidaan tehdä luotettavasti ja virheellisen päätöksen seuraukset eivät ole vakavia. Digipalvelujen kehittyessä ja kokemusten karttuessa voidaan siirtyä kohti vaikeampia päätöksiä.

Asiakkaan kannalta digipalvelut ovat yksi kanava saada palveluita. Samanaikaisesti on olemassa myös muita kanavia. Digipalvelut eivät täysin korvaa perinteisiä palveluja. Prosesseja ei voida muuttaa pelkästään digipalveluihin perustuviksi. On kuitenkin mahdollista toimia niin, että myös perinteiset palvelut perustuvat samoihin järjestelmiin, joita asiakkaan sijasta käyttääkin ammattilainen.

Perustuslain 6 §:ssä säädetty yhdenvertaisuus vaikuttaa myös teknologiavälitteisen tai digitaalisen kansalaisvaikuttamisen kehittämiseen. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää

perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Erilaisten ryhmien tarpeet on otettava huomioon myös demokratian toteuttamisessa, eikä teknologiavälitteisyys tai digitaaliset demokratiapalvelut saa asettaa äänestäjiä eri asemaan esimerkiksi asuinpaikasta, iästä tai terveydentilasta riippuen. Digitaalisten demokratiapalveluiden hyötynä on kuitenkin kansalaisten tosiasiallisen yhdenvertaisuuden paraneminen äänestys- ja osallistumismahdollisuuksien suhteen niin alueellisesti kuin palveluiden käyttömahdollisuuksien osalta, kun ne tuotetaan nykyisten osallistumismuotojen rinnalla. Pelkästään digitaalisina tarjottavat osallistumis- ja demokratiapalvelut asettavat kansalaisten yhdenvertaisuuden koetukselle tarvittavan laitteiston ja sen tosiasiallisen käyttömahdollisuuden suhteen. Saavutettavuusdirektiivin toteuttaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että verkkosivustojen ja mobiilipalvelujen sisältö on suunniteltu siten, että kaikki käyttäjäryhmät voivat käyttää niitä ilman lisälaitteita tai avustavien laitteiden kanssa.

Hyvinvoinnin parantamiseen liittyvät palvelut liittyvät kaikkiin maakunnan tehtäviin. Ensisijainen tavoite on tarjota asiakkaille tarkoituksenmukaisia palveluja. Koska järjestelmät ovat lisäksi hyvin skaalautuvia, ne kannattaa rakentaa keskitetysti kansallisina ja tarjota samanlaisina kaikissa maakunnissa.

Siirryttäessä hyvinvointipalveluista kohti sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita tilanne muuttuu jonkin verran. Hyvinvointipalveluita voidaan rakentaa suurelta osin palvelujärjestelmästä riippumatta ja vain varmistaa tarvittaessa sujuva siirtyminen digi-palvelujärjestelmän puolelle. Kuten edellä todettiin, varsinaisten palveluiden digitalisointi merkitsee puuttumista palvelujärjestelmän prosesseihin. Itse prosessit pitää muuttaa asiakaslähtöisiksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa asiakaslähtöisyys ei tarkoita sitä, että asiakas voisi päättää asioista. Ammattilaiset päättävät, mitä hoitoa asiakkaalle tarjotaan tai mitä etuuksia myönnetään. Asiakaslähtöisyys tarkoittaa sitä, että asiakas saa tarvitsemaansa palvelua silloin kun se hänelle sopii ja tavalla, joka vastaa hänen tarpeitaan. Käytännössä tämä vaatimus johtaa digipalveluihin ja siihen, että asiakas tekee itse päätöksiä taustalla olevan järjestelmän tukemana ja ohjaamana.

Digitalisoituminen on toiminnan muutosta

Digitalisoitumisen taustalla on monia eri toimintaympäristön muutoksesta nousevia tekijöitä, jotka suoraan tai epäsuorasti liittyvät toiminnasta nouseviin tarpeisiin. Kolme keskeistä toimintaan liittyvää tekijää ovat:

- 1) asiakkaan parempi palveleminen,
- 2) toimintamallien tehostaminen, ja
- 3) tietovirtojen ja tietokokonaisuuksien hyödyntäminen toiminnan ja palveluiden ohjauksessa ja päätöksenteossa.

Yhtenäispolitiikkaan liittyvissä haastatelluissa kävi ilmeiseksi, että maakuntauudistuksen ja siihen liittyvän digi-yhtenäispolitiikan keskeinen näkökulma on asiakasnäkökulma. Siksi yksi uudistuksen suurimmista hyödyistä on yhtenäisten palveluiden luominen koko Suomen alueelle, jolloin kaikille asiakkaille mahdollistuvat saman näköiset ja saavutettavat palvelut.

Digitalisoinnilla on suuri vaikutus palveluiden johtamiseen. Se luo odotuksia nopeudelle ja ketteryydelle samalla kun luotettavuus ja skaalautuvuus säilyvät edelleen tärkeinä tavoitteina. Yksi tietohallinnon ja digitalisoinnin tärkeimmistä tehtävistä on tukea toimintaa, asiakkaalle tarjottujen palveluiden toteuttamista sekä tiedon hallintaa sähköisin keinoin. Tietohallinto siis vastaa loppukäyttäjä- ja palvelutoimintatarkoituksista, mitkä mahdollistavat digitalisoinnin. Näihin liittyen tietohallinnolta edellytetään seuraavia kyvykkyyksiä:

- saumattomien palveluketjujen muodostaminen,
- yhteentoimivuuden varmistaminen toiminnan eri tasoilla,
- yhtenäisten käsitteiden ja integroitujen tietovarantojen hyödyntäminen, sekä
- prosessi- ja palveluohjattujen digitaalustojen hyödyntäminen (sovellukset ja teknologia) ja niiden integraatioiden hallinta.

Varsinaisten asiakkaiden ja palveluiden muiden käyttäjien tarpeilla on keskeinen rooli toiminta- ja palvelumallien toteuttamisen kannalta. Siksi kehittämisessä on paneuduttava siihen mitä asiakas- ja käyttäjälähtöisyys oikeasti merkitsevät. Digimaailmassa nämä ovat moninaisia kysymyksiä. Kyse on julkisen palvelun ja hallinnon toteuttamisesta ja siitä, miten asiat ja hallinnon hallintamuodot rakennetaan asiakkaiden (kuntalainen, maakuntalainen, valtion kansalainen) – ja heidän todellisten tarpeidensa ja elämäntilanteidensa ympärille. Tällöin kokonaisuuden saumaton yhteensovittaminen on tärkeä eikä hallinnon siiloja tulisi olla. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että asiakkaiden tarpeisiin ja hyvinvointitietoihin liittyvien palveluiden ja niihin liittyvien prosessien toteuttaminen on kyettävä tekemään heidän tarpeitaan ja kokonaisuuden toimivuutta palvelevalla tavalla.

Laajamittaisen toimintaa ja niihin liitettävien palveluiden toteutusta tukevan yhteentoimivuuden saavuttamiseksi kokonaisuuden suunnittelu on tärkeää. Siksi erityisesti tietohallinnon on kyettävä muodostamaan ja hallitsemaan digi-kehitykseen ja ICT-

palvelutoimintaan liittyvät asiat toisiaan poikkileikaten. Näihin liittyy olennaisena keinoina kokonaisarkkitehtuurien (KA) ja palveluiden hallintamallien hyödyntäminen. Esimerkki hallintamallikehyksestä esitetään IT Standard for Business Tietohallintomallissa.

ICT-hankintoja tehtäessä on myös otettava huomioon asetetut laatu- ja palveluvaatimukset, toiminnan laajuus, palvelun skaalautuvuus ja joustavuus tulevaisuuden suunnitelmat huomioiden, jatkuvuus sekä kokonaiskustannukset. Aktiivinen kustannusten ja suoritustason seuranta ja hallinta ovat välttämättömiä koko palvelun elinkaaren ajan, ei vain hankintavaiheessa.

Kokonaisarkkitehtuurin ja palveluiden hallintamallien hyötyinä saavutetaan useita asioita, kuten

1. Tasapainoinen, strategialähtöinen kehittäminen, johon sisältyvät
  - o toiminnan ja ICT:n kiinteämpi yhteensovittaminen,
  - o riippuvuuksien hallinta ja yhteentoimivuuden paraneminen,
  - o yhteensopivuuden varmistaminen standardisoinnin kautta, ja
  - o ohjelmistojen yhteensovittaminen, integraatoratkaisujen tekeminen.
2. Kokonaisuusien laaja-alainen hahmottaminen ja jäsenitys, johon sisältyy
  - o kommunikaation ja päätöksen teon tehostaminen
3. Hankehallinnan tehostuminen, johon sisältyvät
  - o projektien välisten riippuvuuksien tunnistaminen, ja
  - o projektien rajausta ja aikataulutusta
4. Palveluiden toteutuksen hallinta (kehitys) ja investointitehokkuuden kasvu, johon sisältyvät
  - o kehityshankkeiden suurempi vaikuttavuus, ja
  - o hukkatyön ja -investointien väheneminen.

Huomattakoon, että tiedolla johtaminen ja analytiikan tarve toiminnan tukena korostuu tulevaisuudessa. Siksi tietohallinnon tulee huolehtia tietojärjestelmien tietoarkkitehtuurista (käsitteelliset, tietomallit, jne.) ja tietokokonaisuusien saumattomasta toteutuksesta.

Toiminta- ja palvelukokonaisuuden hallinnan lähtökohtana on usein olemassa olevien ja tulevien tietojärjestelmien yhteentoimivuuden ja kokonaisarkkitehtuurin varmistaminen. Hallintamallin avulla mahdollistetaan ja tehdään ymmärrettäväksi tarjottavat palvelut ja niihin kytketyt toiminnan tasot. Digipalvelukokonaisuuden hallinnan kannalta tietohallinnon

on otettava huomioon myös palveluihin liittyvät teknisen tason käyttö-, kapasiteetti- ja tietoliikennevaatimukset, sekä integraattori- ja sovelluskehitysnäkökulmat.

Verkostot ja toimijoiden yhteistoiminta palveluekosysteemissä

Yhteistoiminnallisen toimintatavan ja verkostojen hyödyntäminen ovat maakuntien ja valtion eri toimijoiden kannalta tärkeä tekijä palveluekosysteemin rakentamisessa ja hallinnassa. Yhteistoiminnallisuus ja verkostot perustuvat toimijoiden väliseen luottamukseen, tasa-arvoon ja vapaaehtoiseen vuorovaikutukseen. Niiden etuja ovat joustavuus, avoimuus ja monipuolisuus. Vastaavasti häirtatekijöinä ja riskeinä voidaan tunnistaa mahdollinen päällekkäinen kehittämistoiminta tehottomuus sekä tiedonkulkuhaasteet, ellei niihin ole kiinnitetty riittävästi huomiota tavoitteellisen johtamisen, raportoinnin ja seurannan näkökulmasta. Verkostomaisista orgaaneista ovat esimerkkejä maakuntien yhteistyöalueet, Kuntaliitto sekä tutkimus- ja kehitysyhteisöt tai sote-toimintaan liittyvät palveluntuottajien ja kolmannen sektorin yhteistoimintaverkostot. Edellä mainitut verkostot luovat kehittämisprojekteille kivijalan, jonka päälle voidaan rakentaa tehokas ja asiakkaalle arvoa tuottava palveluiden ekosysteemi.

Verkostoilla ja yhteistyöllä on erityinen merkitys neljällä toiminnallisella osa-alueella. Näitä ovat

1. kansallinen palvelukehitys ja ICT-kehittämishankkeiden hallinta,
2. maakuntien strateginen toiminnan suunnittelu sekä toimintamallien, digipalveluiden ja ICT:n suunnittelu, kehittäminen ja hankinta,
3. palvelujen hankinta ja hallinta, sekä
4. tutkimus, innovaatiotoiminta ja kehittäminen.

Kansallisen palvelukehityksen ja ICT-kehittämishankkeiden hallinnan alueilla tärkeitä yhteistoiminta-aiheita ovat perustietotekniikan yhteiset kehityshankkeet ja hankinnat sekä kansalliset toimialakohtaiset digihankkeet ja hankinnat. Näihin liittyen myös kansallisen kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen ja hallinta sekä toiminnallisten ja tietosisältöjä koskevien vaatimusten määrittely muodostavat tärkeän osa-alueen maakuntien ja valtion toimijoiden väliselle yhteistoiminnalle. Näiden kautta voidaan varmistaa korkeatasoisen yhteentoimivuuden ja ohjauksen toimivuus sekä huolehtia asiakkaan kannalta yhtenäisten palveluiden muodostumisesta yli maakuntarajojen.

Maakuntien strategisen toiminnan suunnittelun sekä toimintamallien, digipalveluiden ja ICT:n suunnittelu, kehittäminen ja hankinta muodostavat toisen tärkeän osa-alueen, jossa yhteistoiminta luo kaikille yhteistä hyvää esimerkiksi väestön palvelutarpeen arvioinnin sekä

hyvinvoinnin ja terveyden seurannan sekä palvelu- ja toimintaverkon suunnittelun ja hallinnan näkökulmasta. Luomalla laaja näkemys näistä asioista maakuntien kesken, syntyy selkeää etua mm. palvelusalkun muodostamisen ja elinkaarihallinnan kannalta erityisesti monituottajamallin näkökulmasta. Myös asukkaiden yhteinen osallistaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja varautuminen ovat aiheita, joissa strategisen tason yhteistoiminta tuottaa suuria etuja. Näillä asioilla on suora yhteys kolmanteen yhteistoiminta-alueeseen: palvelujen hankinta ja hallinta muodostavat strategisesti tärkeän kentän, jossa yhteinen markkinoiden kartoitus ja vuoropuhelu luovat paljon hyötypotentiaalia kaikille toimijoille.

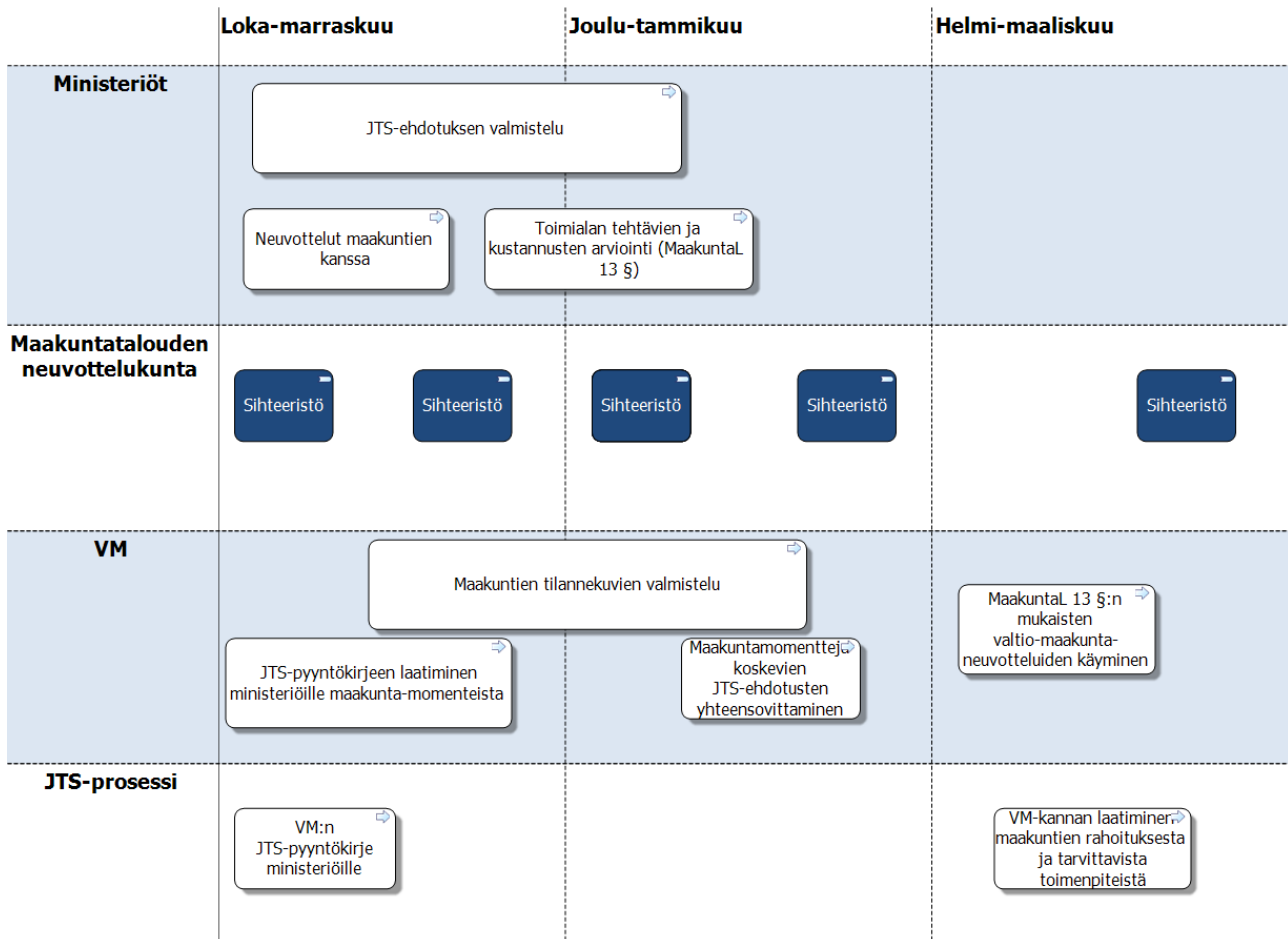
Viimeinen yhteistoiminnasta hyötyä saava osa-alue on tutkimus, innovaatiotoiminta ja kehittäminen, jossa erityisesti tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan koordinointi ja siihen liittyvä maakuntien välinen yhteistyö ovat keskeisiä asioita. Tämän osana uusien yhteistyömuotojen luominen ja edunvalvonta sekä maakuntien yhteisten asioiden yhteistoiminnallinen hoitaminen luovat tärkeitä etuja ja mahdollisuuksia kaikille osapuolille.

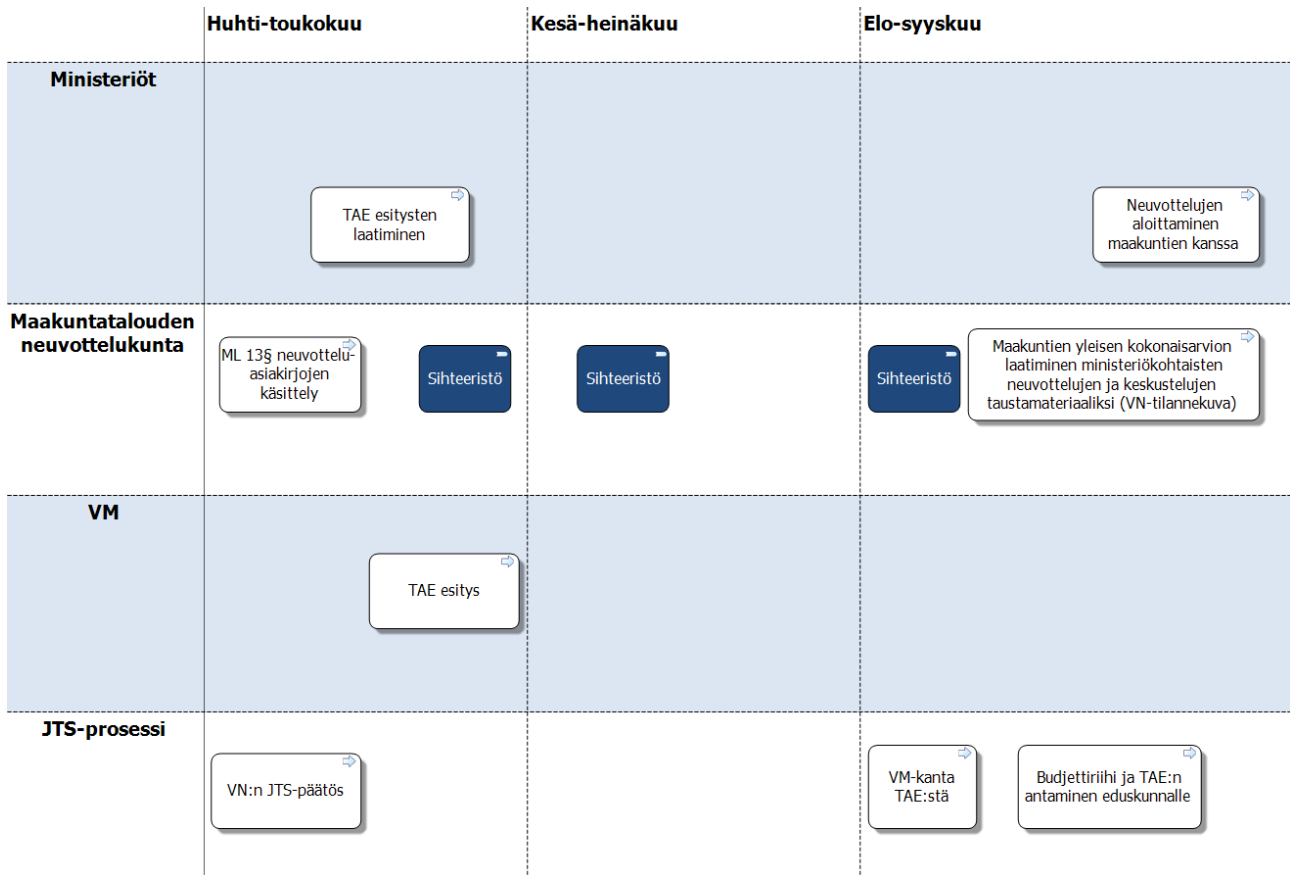
Liite 3 Investointien arviointimenettely, maakuntien digi-yhtiöiden ohjaus, arkkitehtuuri-ohjaus, hankehallinta sekä riskienhallinta ja ICT-varautuminen

Investointien arviointimenettely

Valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus on tarkoitus järjestää osana maakuntien ohjausta sekä julkisen hallinnon ICT-ohjausta. Maakuntien ohjauksen vaiheistus vuoden aikana on kuvissa 1 ja 2.

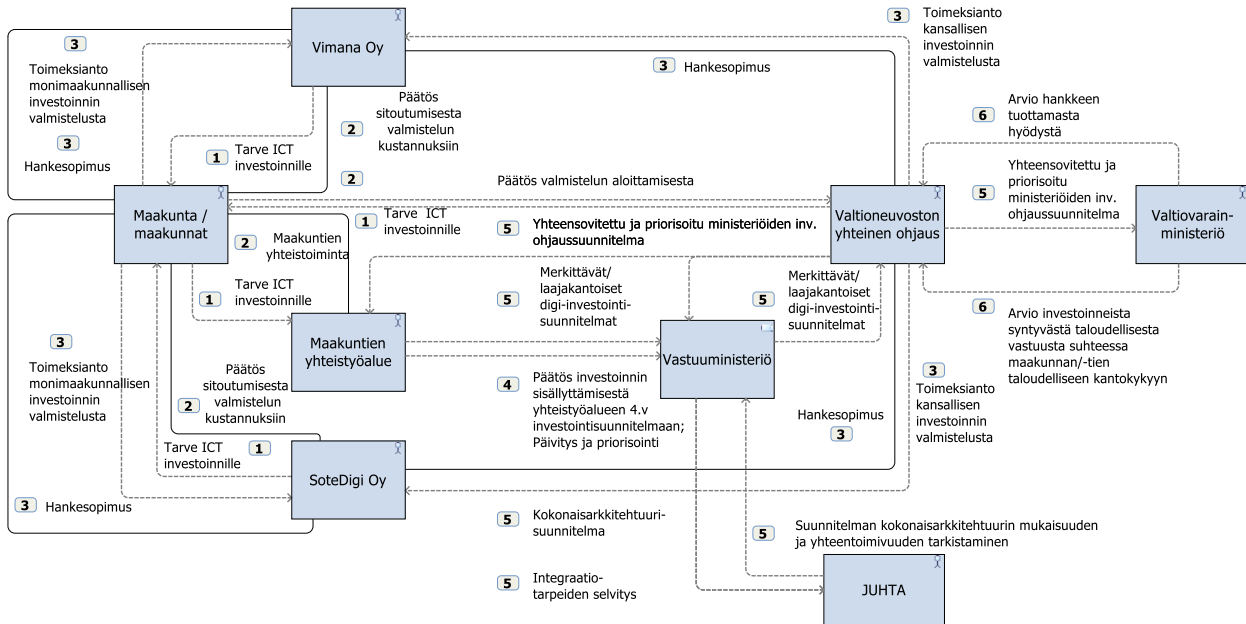
Kuva 1. Maakuntien digi-vuosikello (lokakuu-maaliskuu).

Kuva 2. Maakuntien digi-vuosikello (huhtikuu-syyskuu).

Maakuntien digi-vuosikellon mukaisesti valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus toteuttaa yhdessä maakuntien ja yhteistyöalueiden kanssa kuvissa 3 ja 4 havainnollistetun ICT-investointien ohjausprosessin. Kuvassa 3 havainnollistetun prosessin tuloksena on kansallinen, kaikkien maakuntien käyttöön tuleva digipalvelu tai alueellinen, yhden tai useamman maakunnan tai yhteistyöalueen käyttöön tuleva digipalvelu. ICT-investoinnit toteutetaan hankkeina, joita hallitaan maakuntien yhteisessä hankesalkussa. Hankkeisiin osallistuvien maakuntien ja yhteistyöalueiden on varmistuttava, että hankkeissa tuotettavat digipalvelut ja ICT noudattavat maakuntien kokonaisarkkitehtuuria ja yhteistoimintavaatimuksia sekä sosiaali- ja terveysministeriön kokonaisarkkitehtuuria, ja että niiden integrointitarpeet kansallisiin tai alueellisiin digipalveluihin ja -ratkaisuihin on kuvattu osana suunnittelua.

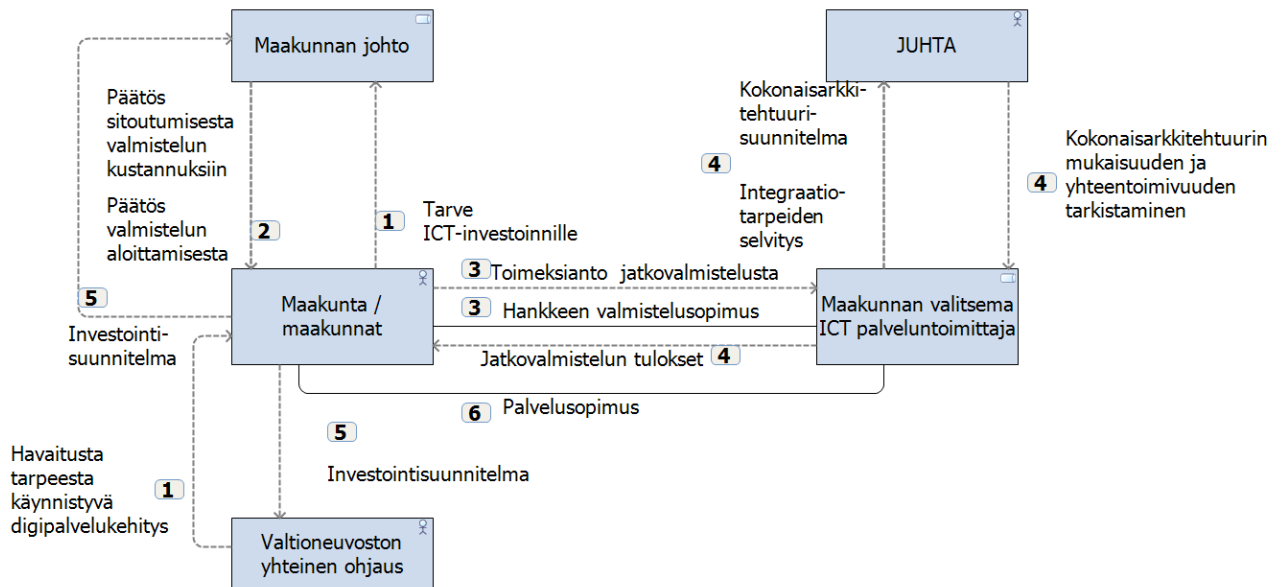

- 1) Tarve ICT-investoinnille tunnistetaan maakunnassa, usean maakunnan kesken, Vimana Oy:ssä, SoteDigi Oy:ssä.
- 2) Maakunta/-nat tai maakunnat tekevät yhteisen päätöksen valmistelun aloittamisesta; Päätös sitoutumisesta valmistelun kustannuksiin; Julkisen hallinnon ICT- investointien arviointimenettely.
- 3) Maakunta/-nat ja/tai valtioneuvosto antavat toimeksianton kansallisen tai monimaakunnallisen tai investoinnin valmistelusta sote-asioissa SoteDigi Oy:lle tai muissa asioissa Vimana Oy:lle; Hankesopimus tilaajan ja yhtiön välillä.
- 4) Kaikissa yhteistyöalueissa maakunnat päättävät yhdessä: Investoinnin sisällyttämisestä yhteistyöalueen investointisuunnitelmaan: 4 v., päivitys vuosittain ja investoinnin priorisoinnista suhteessa alueen muihin investointeihin.
- 5) Substanssinäkökulma: Yhteistyöalueet toimittavat merkittävät/laajakantoiset digi-investointisuunnitelmat vastuuministeriölle; Samassa yhteydessä vastuuministeriö tarkistuttaa suunnitelman kokonaisarkkitehtuurin mukaisuuden JUHTA:n tukemana. VN digiohjaustoiminto yhteen sovitaa ministeriöiden inv. ohjausta ja priorisoi tarpeita mk inv. suunnitelmasta.
- 6) Talousnäkökulma: Yhteensovitettu investointisuunnitelma toimitetaan VM:lle, joka arvioi investoinneista syntyvää taloudellista vastuuta suhteessa maakunnan/-tien taloudelliseen kantokykyyn sekä hankkeen tuottamaa hyötyä.

Kuva 3. Maakuntien ICT-investointien ohjausprosessi, tuloksena kansallinen tai alueellinen, yhden tai useamman maakunnan tai yhteistyöalueen käyttöön tuleva digipalvelu.

Osa maakuntien palvelutuotannosta rahoitetaan EU -ohjelmärahoituksella ja rahastojen toimeenpanoon osallistuu muitakin kuin maakuntatahoja. Toimeenpanossa käytettävien kansallisten digi- ja ICT-palvelujen ohjaus on otettava huomioon osana maakuntien digi-ohjausta eli rahastojen toimeenpanosta sovitut menettelyt ovat voimassa, kun maakuntia ohjataan. Tämä perustuu siihen, että EU:n ohjelmien, mm. rakennerahasto-ohjelmat, hallinnointia ja toimeenpanoa tukevien digipalvelujen investointeja koskevassa päätöksenteossa on tarve varmistaa, että ohjelmakokonaisuudesta vastaavalla hallintoviranomaisella säilyy ao. digiratkaisujen ohjausmahdollisuus ja ratkaisujen

tukemana kyvykkyys vastata ohjelma-asiakirjoissa hallintoviranomaiselle asetettuihin vaatimuksiin myös jatkossa.

- 1) Tarve ICT-investoinnille tunnistetaan maakunnassa tai yhteisen ohjauksen toimesta havaitun tarpeen perusteella, kuten lainsäädäntöprosessin tuloksina kehitettävä digipalvelut.
- 2) Maakunta tekee päätöksen valmistelun aloittamisesta; Päätös sitoutumisesta valmistelun kustannuksiin
- 3) Maakunta antaa toimeksiannon jatkovalmistelusta maakunnan valitsemalle yhtiölle; Hankkeen valmistelusopimus maakunnan ja yhtiön välillä
- 4) Kokonaisarkkitehtuurin-mukaisuuden ja yhteentoimivuuden tarkistaminen; Integraatiotarpeiden selvitys;Jatkovalmistelun perusteella maakunnan päätös
- 5) Näkyvyyden investointisuunnitelmassa ja solmitut sopimukset tilinpäätöksen liitetiedoissa
- 6) Palvelusopimus maakunnan ja ICT-palvelun tuottajan välillä.

Kuva 4. Maakuntien ICT-investointien ohjausprosessi, tuloksena yhden maakunnan digipalvelu.

Yhden maakunnan sisäisistä, merkittävydeltään vähäisemmistä investoinneista päätetään maakunnassa sisäisesti. Näiden palvelujen investointiprosessia on havainnollistettu kuvassa 4. Näidenkin investointien osalta on maakunnan tarkistettava, että ne noudattavat maakuntien kokonaisarkkitehtuuria ja yhteistoimintavaatimuksia sekä sosiaali- ja

terveysministeriön kokonaisarkkitehtuuria, ja että niiden integrointitarpeet kansallisiin tai alueellisiin digipalveluihin ja –ratkaisuihin on kuvattu osana digipalvelun suunnittelua.

Vuosina 2018-2019 jokainen kehitystehtävä, johon maakunta hakee rahoitusta, on sidottava seuraaviin maakuntamuutoksen ohjaaviin linjauksiin:

- 1 yhteisten kansallisten palvelujen käyttöönotto tai maakunnan järjestelmien integrointi yhteisiin kansallisiin palveluihin,
- 2 maakunnan yhteisen, integroidun tai konsolidoidun sosiaali- tai terveydenhuollon ratkaisun muodostaminen,
- 3 maakunnan TORI-järjestelmäkokonaisuuden kehittäminen kohti yhtä järjestelmää per yksi tehtäväkokonaisuus, tai
- 4 kaikkia maakuntia palvelevan yhteisen tietoverkkoratkaisun ja yhdistettyjen käyttäjähallintapalvelujen kehittäminen.

Julkisen hallinnon ICT-investointien arviointimenettely on valmisteilla. Sen toteuttaminen osana maakuntien ICT-investointien arviointia täsmennetään ICT-investointien arvioinnin prosessien kehitystyössä. Arviointimenettelyssä käytetään yhteisiä JHS- tai valmisteilla olevia julkisen hallinnon vaatimus (JHV) –malleja. Maakunnat tarvitsevat tietohallinnon standardeja ja menettelyitä, joissa yhteinen arviointitapa tukee tekemistä. Tarkoituksena on jatkossa velvoittaa maakuntien tietohallinto käyttämään näitä malleja ja standardeja.

Maakuntien digiyhtiöiden ohjaus

Valtioneuvosto on tehnyt 13.5.2016 omistajapoliittisen periaatepäätöksen, jonka mukaan erityistehtävää toteuttavissa yrityksissä valtiolla on yhteiskunnallisia tavoitteita, jotka liittyvät johonkin yhteiskunnan toimivuuden kannalta keskeiseen tehtävään, joka on kuitenkin tehokkainta organisoida yhtiömuodossa. SoteDigi Oy:n ja Vimana Oy:n ohjauksessa noudatetaan valtion yhteisiä omistajaohjauksen linjauksia siten, että samalla otetaan riittävästi huomioon yhtiöiden erityistehtävistä aiheutuvat erityispiirteet.

Valtiovarainministeriö asetti 24.1.2018 SoteDigi Oy:n ja Vimana Oy:n yhteisen omistajaohjauksen yhteistyöryhmän. Yhteistyöryhmän tehtävänä on arvioida, miten erityistehtävät tulee ottaa huomioon yhtiöiden omistajaohjauksessa ja omistajan kannanotoissa. Erityistehtävien merkitystä arvioidaan paitsi omistajastrategian myös kyseisten toimialojen kehityksen ja viranomistehtävien näkökulmasta. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö osallistuvat SoteDigi Oy:n ja Vimana Oy:n omistajaohjaukseen valmistelemalla valtiovarainministeriölle toimialojensa osaamista edellyttämät asiat sekä toimimalla niissä asiantuntijoina.

Sekä SoteDigi Oy:n, että Vimana Oy:n enemmistöomistus on maakuntauudistuksen toimeenpanovaiheessa tarkoitus siirtää maakunnille viimeistään 1.1.2020 lukien. SoteDigi Oy:n osalta valtio säilyttää itsellään vähintään 33,4% kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Vimana Oy:n osalta valtiolle jää 10% omistusoikeus ja erilainen osakesarja, joka tuottaa päätösvallan maakuntalaissa erikseen säädetyissä asioissa.

Kokonaisarkkitehtuurin hallintajärjestelmä

Kokonaisarkkitehtuuri suunnittelumenetelmänä

Kokonaisarkkitehtuuri on menetelmä suunnitella toiminnan ja tiedonhallinnan kehittämistä yhtenä kokonaisuutena. Toiminnan palveluja ja prosesseja tulisi tarkastella yhdessä niissä tarvittavien tietojen ja tietojärjestelmien kanssa. Parhaimmillaan kokonaisarkkitehtuurin avulla varmistutaan toiminnan tarpeiden välittymisestä ICT-kehitykseen ja tietojärjestelmätoteutukset palvelevat näin loppukäyttäjien tarpeita.

Kokonaisarkkitehtuuri on myös väline, jolla voidaan tunnistaa päällekkäiset tietojärjestelmätoteutukset ja edistää yhteiskäyttöisten toteutusten hyödyntämistä maksimaalisesti. Maakunta- ja sote-uudistuksessa keskeistä onkin edistää eri toimijoiden vastuulla olevien tietojärjestelmäkomponenttien tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas hyödyntäminen. Tässä on olennaista tunnistaa valtakunnallisesti toteutettujen ja maakuntien omalle vastuulle jäävien toteutusten työnjako. Esimerkiksi Väestörekisterikeskuksen, Vimanan, SoteDigin ja Kelan tarjoamien palveluiden tulisi muodostaa maakuntien kannalta sellainen kokonaisuus, jonka myötä maakunnat voivat keskittyä alueellisten erityispiirteiden mukaisten ja paikallisia innovaatioita mahdollistavien ratkaisujen toteuttamiseen. Palveluja, jotka ovat tarkoituksenmukaista toteuttaa kansallisesti ei pidä lähteä toteuttamaan uudelleen aluetasolla.

Työnjako valtakunnallisten ja alueellisten palveluiden välillä suunnitellaan maakuntien viite- ja kokonaisarkkitehtuurissa sekä toimialakohtaisissa kokonaisarkkitehtuureissa. Näissä kuvataan kaikille yhteiset kansalliset toimintamallit ja tietojärjestelmäratkaisut, joiden avulla syntyy työnjako maakuntien ja valtiollisten toimijoiden välillä.

Maakuntien viite- ja kokonaisarkkitehtuuri keskittyy koko maakunnalle yhteisiin asioihin, jotka ovat toimialariippumattomia. Lisäksi siinä kuvataan toimialariippumattomien ja keskeisimpien toimialakohtaisten komponenttien suhde. Toimialakohtaiset kokonaisarkkitehtuurit taas keskittyvät kuvaamaan siihen alueeseen liittyvät spesifit asiat

ja ekosysteemit. Esimerkiksi sote:n kokonaisarkkitehtuurissa kuvataan asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn liittyvät vaatimukset ja kansalliset ratkaisut (mm. Kanta), sote-spesifit asiointin ja omahoidon ratkaisut (mm. Omatietovaranto, ODA, Terveyskylä) sekä toisiokäytön kokonaisuuden (mm. tietojohdaminen, kansallinen ohjaus ja valvonta).

Kokonaisarkkitehtuurin tavoitetilat suunnitellaan maakuntien viitearkkitehtuurin ja toimialakohtaisten hallintamallien mukaisesti erillisissä projekteissa. Tavoitetilat hyväksytään osana vastuuministeriöiden päätöksentekoa ja keskeisimmät linjaukset viedään osaksi eri ohjausmekanismeja (mm. informaatio-ohjaus, resurssiohjaus, sopimusohjaus ja normiohjaus).

Kokonaisarkkitehtuurin tavoitetilojen ja kehittämisspolkujen suunnittelussa onnistumisen kannalta kriittistä on mahdollisimman hyvä yhteistyö maakuntien, valtakunnallisten viranomaisten ja ministeriöiden kesken. Arkkitehtuurin hallintamallissa tuleekin huomioida kaikkien osapuolten mahdollisuus vaikuttaa tehtäviin linjauksiin.

Kokonaisarkkitehtuuri osana maakuntien ohjausprosessia

Osana maakuntien ja valtioneuvoston käymää ohjausprosessia eräs arvioitavista asioista on, miten maakuntien kokonaisarkkitehtuurit kehittyvät kohti valtakunnallisesti linjattuja tavoitetiloja. Tarkastelulla pyritään varmistamaan eri osapuolten sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin ja se, että valtakunnalliset tavoitteet ja linjaukset toteutuvat myös käytännössä. Tämä asettaa vaatimuksia niin valtakunnallisten toimijoiden kyvyille palvella maakuntia kuin maakunnillekin hyödyntää täysimääräisesti kansallisia palveluita ja toteuttaa niiden kanssa yhteentoimivia omia ratkaisuja.

Maakuntien toiminnan kokonaisarkkitehtuurinmukaisuuden arviointi tuodaan yhdeksi osaksi maakuntien arviointia ja ohjausprosessia. Keskeisimpien arkkitehtuurilinjausten toteutumista seurataan mittarein.

Hankehallinnan ja -johtamisen toimintamalli

Maakuntien kokonaisarkkitehtuurin tavoitetilan edellyttämien kehittämistehtävien kustannustehokas toimeenpaneminen edellyttää hankehallinnan ja -johtamisen toimintamallia. Toimintamallissa määritellään hankkeiden kustannuksien ja hyötyjen arvioiminen, hankkeiden elinkaari, hankejohtamisen roolit ja vastuut sekä hankehallinnan tuki- ja koordinaatio. Yhteisiä kansallisia palveluja kehittävät hankkeet sekä investoinnit ja tietojärjestelmäinvestoinnit joiden toiminnallinen ja työnjaollinen merkitys sekä yhteentoimivuus on luvussa 2.2 asetettujen kriteerien perusteella tarpeen arvioida on

kuvattu digimuutosohjelman hankesalkkuun ja näitä hankkeita seurataan hankesalkkumenettelyn kautta.

Hankkeiden elinkaarimalli kuvaa hankkeiden vaiheistuksen sekä niihin liittyvät päätöksentekopisteet. Tyypillinen hankkeen vaiheistus alkaa projektiesityksestä, edeten esiselvityksen, suunnittelun ja toteutuksen kautta päättämiseen ja lopetukseen. Siirtyminen vaiheesta toiseen edellyttää aina erillistä päätöksentekoa.

Hankejohtamisen roolit ja vastuut yhdistävät hankkeen elinkaaren aikana tehtävät päätökset olemassa olevaan päätöksentekojärjestelmään. Hankkeita koskevia päätöksiä tehdään kolmella eri tasolla:

1. Hankesalkun tasolla päätöksenteon tärkein tehtävä on varmistaa kehittämisen ja sen resursoinnin strategianmukaisuus. Salkkuja voi olla useita ja ne voivat olla toisiinsa nähden hierarkkisia. Jokaisella hankesalkulla on omistaja ja johtoryhmä, jossa hankekokonaisuutta koskevat päätökset tehdään.
2. Hankkeen tasolla johtamisesta vastaa hankkeen ohjausryhmä. Se tekee päätökset koskien hanke- tai projektisuunnitelman sisältöä ja/tai sen muuttamista. Lisäksi se vastaa päätöksistä hankkeen eri elinkaaren vaiheissa. Strategisissa kysymyksissä päätös voi vaatia hankesalkkutason kannanottoa.
3. Hankkeen ja projektin sisällä tehdään päätöksiä operatiivisissa kysymyksissä, hanke- tai projektisuunnitelman määrittelemissä rajoissa.

Hankkeiden kustannuksien ja hyötyjen tarkastelu on kriittinen osa hankehallintaa. Mikäli hyötyjä ei ole arvioitu ennen hankkeen aloittamista, niiden olemassaoloa tai toteutumista on mahdotonta todentaa jälkikäteen. Hyötyjen arvioiminen linkittyy hankkeen elinkaareen. Tyypillisesti kevyt hyötyjen arviointi tehdään jo esiselvityksen aikana. Lopullinen kustannushyötyanalyysi laaditaan varsinaisen suunnittelun yhteydessä ja se on keskeinen arvioinnin kohde päätettäessä hankkeen toteuttamisesta.

Hankehallinnan tuki- ja koordinaatio järjestetään hanketoimistoksi. Hanketoimiston tehtäviä ovat esimerkiksi:

1. hankkeiden käynnistymisen tuki,
2. hankejohtamisen ja ohjausryhmätyöskentelyn tukeminen,
3. hankeraportoinnin koordinaatio,
4. hankehallinnan ohjeistus, työkalut ja dokumenttipohjat, sekä
5. hankehallinnan osaamisen kehittäminen.

Riskienhallinta ja ICT-varautuminen

Maakuntien sekä niiden järjestämiä palveluja tuottavien organisaatioiden toiminnan jatkuvuuden sekä tieto- ja kyberturvallisuuden turvaaminen on tärkeä näkökohta maakuntien asiakkaille. Maakunnat, sekä jokainen ministeriö toimialallaan, vastaavat asiakkaille järjestettävien palveluiden ja käyttämiensä ICT-palveluiden riskienhallinnasta, jatkuvuuden hallinnasta ja tieto- ja kyberturvallisuudesta.

Maakunnat toteuttavat riskienhallintaa sekä tietoturvallisuuden ja ICT-varautumisen hallintaa säädösten sekä valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön ja muiden maakuntien tehtäviä ohjaavien ministeriöiden ohjauksen mukaisesti. Riskienhallinnan osalta keskeinen ohje on Vahti riskienhallinta-ohje.

Maakunta- ja soteuudistuksen digimuutosohjelma ja maakunnat yhdessä ministeriöiden, VRK:n ja THL:n kanssa määrittelevät maakuntien riskienhallinnan sekä kyber- ja tietoturvallisuuden ja digi-varautumisen mallin. Malliluonnos käsitellään JUHTA- ja Vahti-toiminnassa. Maakunnat osallistuvat mallin suunnitteluun ja toimeenpanevat mallin maakunnassaan THL:n ja VRK:n mahdollisten tarkempien ohjeiden mukaisesti.

Vimana Oy:n ja SoteDigi Oy:n palvelujen on noudatettava julkisen hallinnon tietohallinnon kokonaisarkkitehtuuria ja yhteentoimivuuden kuvauksia ja määräytyksiä ja niiden on täytettävä tarpeen mukaiset tietoturvallisuutta ja varautumista koskevat vaatimukset. Yhtiöt vastaavat palvelutuotantonsa varautumisesta, tietoturvallisuudesta ja valmiudesta.

Liite 4 Toimijat ja tehtävät tavoitetilassa 2020

I. Ministeriöt

Valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus

Valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus toimii osana valtioneuvoston yhteistä maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta. Se asettaa yleisen ja yhteisen suunnan maakuntien digitalisoitumiselle ja tietojen yhteiselle hyödyntämiselle. Se toimii maakuntien ja maakuntien digitalisoitumiseen liittyvien valtiotoimijoiden digipalvelujen ekosysteemin perustana sekä innovatiivisten hankkeiden ja hankintojen vauhdittajana. Digi-ohjaus myös seuraa julkisen hallinnon ICT-ohjauksen osana, että maakuntien digipalvelut hyödyntävät kansallisia yhteisiä ratkaisuja ja että ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisia ja niihin liittyvät mahdollisesti laajentuvat tarpeet on huomioitu jo palveluja kehitettäessä.

Kukin ministeriö ja maakunta osallistuvat digiohjauksen valmisteluun ja toimeenpanoon, sekä digi-ohjaukseen kuuluvien toimenpide-ehdotusten valmisteluun sekä seurantaan ja arviointiin. Kukin ministeriö huolehtii hallinnonalansa ratkaisujen, erityisesti toimialasidonnaisten ICT-ratkaisujen kehittamisestä, käyttämisestä ja arvioinnista sekä toimialaansa koskevien digi-ohjauksen toimenpiteiden toimeenpanosta hallinnonalallaan ja maakunnissa. Kukin maakunta huolehtii digi-ohjauksen toimenpiteiden toimeenpanosta maakunnassa.

Digi-ohjaus vastaa maakuntien digi-asioita koskevasta strategia- ja lainsäädäntötyöstä ja ohjauksesta. Ohjaukseen kuuluu strateginen ohjaus sekä normi-, resurssi- ja informaatio-ohjauksen valmistelu ja toimeenpano. Lisäksi digi-ohjaus vastaa maakuntia koskevasta kansallisesta digipalvelukehityksestä ja yhteisen ICT-kehittämishankesalkun hallinnasta. Tähän sisältyy:

- kansallisten digipalveluiden ja yhteisen ICT:n kehittämisen ohjaus,
- kansallisen kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen ja hallinta,
- yhteentoimivuuden ohjaus ja varmistaminen, sekä
- kansallinen digipalvelutuotannon ohjaus.

Digi-ohjaus seuraa ja valvoo maakuntien digipalveluiden ja ICT:n suunnittelua, kehittämistä ja hankintojen toteutusta, sekä maakuntien välistä yhteistyötä. Lisäksi se ylläpitää ja toimeenpanee maakuntien tietohallinnon ohjauksen ja valvonnan periaatteita. Digi-

ohjauksen kuvaus täsmentyy maakuntien yhteisen ohjauksen valmistelun etenemisen myötä.

Sisäministeriö (SM)

SM valmistelee valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen osana pelastustointia koskevat asiat. SM huolehtii hallinnonalansa kokonaisarkkitehtuurista ja sen liitynnöistä maakuntien kokonaisarkkitehtuuriin sekä maakuntien yhteisen digi-ohjauksen toimeenpanosta pelastustoimessa.

Valtiovarainministeriö (VM)

VM:ssä toimii valtioneuvoston yhteinen maakuntien digi-ohjaus osana valtioneuvoston yhteistä maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta.

VM vastaa maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikasta. Valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen toteuttamiseksi VM ylläpitää kansallisen tason maakuntien viitearkkitehtuuria sekä koordinoi maakuntien kokonaisarkkitehtuurin ylläpitoa. Kokonaisarkkitehtuuri määrittää strategiset suuntaviivat sekä käyttövelvoitteen piirissä olevat ICT-palvelut ja muut toiminnan ja talouden kannalta välttämättömät reunaehdot.

VM vastaa kansallisesta investointi- ja hankintastrategiasta. VM toimii kansallisen tason ratkaisujen tilaajana silloin kun keskitetty tilaaminen on perusteltua, vastaa kustannuskehityksestä ja muista tavoitteista koko maan tasolla, vastaa maakuntien digimuutosohjelmasta ja sen tuloksellisesta toimeenpanosta sekä asiasta riippuen päättää itse, tekee esityksiä ja esittelee asioita (mm. säädösehdotuksia, ml. tehtäviensä edellyttämät toimivaltasäädökset) valtioneuvostolle.

VM vastaa kaikille avoimen maakuntien digiverkoston toiminnasta sekä maakuntien digi-ohjauksen ja maakuntien välisen yhteistoiminnan sekä erityisesti ICT-investointien yhteisen valmistelun toteuttamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM)

MMM valmistelee valtioneuvoston yhteisen digiohjauksen osana maakunnallisia ruoka- ja luonnonvarasektorin tehtäviä koskevat asiat sekä huolehtii hallinnonalansa kokonaisarkkitehtuurista ja sen liitynnöistä maakuntien kokonaisarkkitehtuuriin, virastojen ja laitosten tuottamien yhteisten kansallisten tietopalvelujen ohjauksesta sekä maakuntien yhteisen digi-ohjauksen toimeenpanosta ruoka- ja luonnonvarasektorilla. Euroopan maaseuturahaston sekä Euroopan meri- ja

kalatalousrahaston kansallisen hallintoviranomaisen (MMM) vastuulla olevan kansallisen seurantajärjestelmän ja siihen liittyvän sähköisen asiakaspalvelujärjestelmän digiohjaus- tai toteutusvastuu ei ole muusta hallintoviranomaistehtävästä erotettavissa oleva osa. EU-maataloustuki- ja maaseuturahaston kansallisen toimivaltaisen viranomaisen (MMM) vastuulla olevien maksajavirastovaatimusten jatkuvan täyttämisen varmistaminen ja siihen liittyvän sähköisen asiakaspalvelujärjestelmän digiohjaus- tai toteutusvastuu EU-raportointivelvoitteineen ei ole muusta toimivaltaisen viranomaisen tehtävästä erotettavissa oleva osa.

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM)

LVM valmistelee valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen osana liikenteen tehtäviä koskevat asiat. LVM huolehtii hallinnonalansa kokonaisarkkitehtuurista ja sen liitynnöistä maakuntien kokonaisarkkitehtuuriin sekä maakuntien yhteisen digi-ohjauksen toimeenpanosta liikenteen tehtävien osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)

TEM:n ohjaus on osa valtioneuvoston yhteistä maakuntien digi-ohjausta. TEM valmistelee kasvupalvelujen toimialasidonnaisten tietojärjestelmien periaatteet ja linjaukset, sekä maakunnallisia kasvupalveluja koskevat asiat. Tämän lisäksi TEM huolehtii hallinnonalansa kokonaisarkkitehtuurista ja sen liitynnöistä maakuntien kokonaisarkkitehtuuriin (erityisesti maakuntien yhteisen digi-ohjauksen toimeenpano kasvupalvelujen osalta). TEM yhteensovittaa hallinnonalansa virastojen ja laitosten digiohjauksen yhtenäispolitiikan kanssa. Tässä roolissa ministeriö huolehtii kasvupalvelun tietojen ja palvelujen yhteentoimivuudesta maakunnallisten ja valtakunnallisten kasvupalvelujen välillä sekä muiden hallinnonalojen kanssa. Erilliskysymyksenä on tärkeä huomioida TEM:n vastuut rakennerahastojen kansallisena hallintoviranomaisena: kansallisen seurantajärjestelmän ja siihen liittyvän sähköisen asiakaspalvelujärjestelmän digiohjaus- tai toteutusvastuu ei ole muusta hallintoviranomaistehtävästä erotettavissa oleva osa.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)

STM valmistelee valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat asiat. STM huolehtii sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuurista, ja sen liitynnöistä maakuntien kokonaisarkkitehtuuriin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon osalta maakuntien digi-ohjauksen toimeenpanosta ja arvioinnista sekä digi-ohjauksen puitteissa Kelan ja THL:n ohjauksesta. STM toimii osana SoteDigi -yhtiön omistajaohjausta erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan

osaamista edellyttämissä asioissa. Sote-tiedonhallinnan kansallisia rooleja, tehtäviä ja vastuunjakoa ollaan parhaillaan arvioimassa. Tämä koskee kaikkia toimialan toimijoita.

Ympäristöministeriö (YM)

YM valmistelelee valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen osana ympäristötehtävien toimialasidonnaisten tietojärjestelmien periaatteet ja linjaukset sekä maakunnallisia ympäristötehtäviä koskevat asiat. Ympäristöministeriö huolehtii hallinnonalansa kokonaisarkkitehtuurista ja sen liitynnöistä maakuntien kokonaisarkkitehtuuriin sekä maakuntien yhteisen digi-ohjauksen toimeenpanosta ympäristötehtävien osalta. YM yhteensovittaa Suomen ympäristökeskuksen, Metsähallituksen, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen sekä Luova-viraston ympäristöasioiden digiohjauksen yhtenäispolitiikan kanssa ja huolehtii ympäristötietojen ja -palvelujen yhteentoimivuudesta muiden hallinnonalojen välillä.

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTA

Julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (Tietohallintolaki 634/2011) mukaisesti valtiovarainministeriön yhteydessä toimii julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta (JUHTA). Sen tehtävänä on julkisen hallinnon tietoyhteiskuntakehityksen edistäminen. Se on säädetty valtion viranomaisten, Kansaneläkelaitoksen ja kunnallisten viranomaisten pysyväksi yhteistyö- ja neuvotteluelimeksi. Neuvottelukunnassa voi tarvittaessa olla myös muiden julkisen hallinnon tietohallinnon edistämiseen osallistuvien toimijoiden edustajia. Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukunnan tehtävänä on edistää julkisen hallinnon toimintatapojen ja palveluiden tuotantotapojen uudistamista ja käyttöönottoa tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntämällä sekä antaa julkisen hallinnon tietohallintoa koskevia suosituksia. Säännökset neuvottelukunnan päätöksenteosta ja toiminnan järjestämisestä sekä tarkemmat säännökset neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tietohallintolakia on tarkoitus soveltaa maakuntien perustamisesta lähtien myös maakuntiin. Maakunta- ja soteuudistuksen toimeenpanoon liittyen, JUHTAn jäseniksi on tarkoitus nimetä vuoden 2019 aikana maakuntien edustajia.

Valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen on vietävä JUHTAssa käsiteltäviksi ne ohjauksessa valmisteltavat asiat, jotka kuuluvat JUHTAn tehtäviin. Maakunnat viestivät

JUHTAalle maakuntien kehitysehdotuksista ja tarpeista. JUHTAn toiminnassa, sekä annettavissa vaatimuksissa, suosituksissa ja ohjeissa on huomioitava perustettavien maakuntien toiminnan asettamat vaatimukset ja erityispiirteet. Esimerkiksi maakuntien arkkitehtuuriverkostossa tehtävää työtä olisi mahdollista toteuttaa JUHTAn yhteydessä.

Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmä VAHTI

Valtiovarainministeriö on asettanut julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmän VAHTI. Sen tehtävänä on toimia julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden kehittämisestä ja ohjauksesta vastaavien organisaatioiden yhteistyö-, valmistelu- ja koordinaatioelimenä.

Maakunta- ja soteuudistuksen toimeenpanoon liittyen on harkittava VAHTIn johtoryhmän ja asiantuntijajaostojen täydentämistä maakunnista valituilla henkilöllä vuoden 2019 aikana.

Valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen on vietävä VAHTIissa käsiteltäviksi ne ohjauksessa valmisteltavat asiat, jotka kuuluvat VAHTIn tehtäviin. VAHTIn toiminnassa sekä ohjeissa on huomioitava perustettavien maakuntien toiminnan asettamat vaatimukset ja erityispiirteet. Maakunnat viestivät VAHTIille maakuntien vaatimuksista ja odotuksista. VAHTI -ohjeet toimeenpannaan yhtenäisesti maakunnissa VRK:n antaman tarkemman ohjeistuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon osalta myös THL:n antaman tarkemman ohjeistuksen mukaisesti.

II. Maakunnat, kunnat

Maakunnat

Maakunta vastaa digitalisoitumisen toteuttamisen johtamisesta sekä maakuntien yhteisen digi-ohjauksen toimenpiteiden toteuttamisesta maakunnassa. Tähän sisältyen maakuntien on yhdessä suunniteltava ja otettava käyttöön järjestämistehtävissä tarvittavat kansalliset, yhteiset digipalvelut. Maakuntien toimenpiteiden laajuuteen vaikuttaa käytettävissä oleva rahoituskehys. Maakuntien tehtävänä ja johtamisvastuulla on löytää keinot ja hyödyntää digitalisuutta kustannusten hillinnässä ja tarvittaessa sopeuttaa toimintaansa rahoituskehysten mukaiseksi.

Maakunta vastaa nykyisten ICT-palvelujen järjestämisestä siirtymävaiheessa. Maakuntien tulee huolehtia yhteistyöstään tavoitteena riittävä yhtenäisyys ratkaisuisissa ja asiakaslähtöisyys niin, että niiden tietojärjestelmät ja ratkaisut muodostavat asiakkaille ja palveluiden käyttäjille sekä sidosryhmille mahdollisimman hyvin toimivan, jatkuvasti

kehittyvän ja helposti käytettävän palvelukokonaisuuden. Palveluiden kehittämisen osana maakunnilla on vastuu niihin liittyvästä tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta.

Maakunnat vastaavat oman tietohallintonsa (ml. liiketoimintajärjestelmät ja hallinnolliset järjestelmät) ja digipalvelutuotantonsa ohjauksesta sekä arvioivat ja ratkaisevat maakuntien in-house yhtiöiden käytön. Valtakunnallisten palvelukeskusten käytössä noudatetaan asetettuja käyttövelvoitteita. Kukin maakunta siirtyy käyttövelvoitteiden alaisten palveluiden käyttäjäksi maakunta- ja palvelukohtaisten suunnitelmien mukaisesti.

Järjestämislain 16§:n mukaan maakuntien on kuuluttava yhteen viidestä yhteistyöalueesta, joiden tehtävänä on sopia alueensa sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ja sähköisten palvelujen kehittämisestä ja asiakas- ja potilastietojen käytön yhteensovittamisesta sekä julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (634/2011) alueellisen kokonaisarkkitehtuurin määrittelystä yhteistyöalueella.

Mikäli maakunta yhtiöittää toimintaansa kilpailuille markkinoille, niin tällainen yhteisö hankkii omat digipalvelunsa. Kilpailutilanteessa toimivan yhteisön täytyy huomioida lainsäädännön digipalveluille ja ICT-ympäristölle asettamat vaatimukset tuottaessaan palveluja maakunnalle.

Kunta ja kuntayhtymä, maakunnan liitot

Sairaanhoitopiirien kuntayhtymien, erityishuoltopiirien ja ja maakunnan liittojen omaisuus, vastuut ja velvoitteet siirtyvät yleisseuraantona maakunnalle. Tähän sisältyen myös immateriaaliset oikeudet kuten ohjelmistolisenssit ja ohjelmistot sekä IPR:t ja näihin liittyvät sopimukset siirtyvät maakunnalle korvauksetta.

Maakunnalle siirtyy myös sen järjestämisvastuulle kuuluvaan toimintaan liittyvä kunnan omistama irtaimisto sekä irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat. Tähän sisältyen maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvaan toimintaan liittyvät kunnan omistamat koneet, laitteet, materiaalit ja immateriaaliset oikeudet ja muut luvat sekä erilaiset sopimuksiin perustuvat käyttö- tai muut oikeudet siirtyvät maakunnalle korvauksetta, mukaan lukien ohjelmistolisenssit ja ohjelmistot sekä IPR:t ja näihin liittyvät sopimukset. Jos sopimus liittyy myös kunnan jäljelle jääviin tehtäviin eikä sitä ole mahdollista siirtää tai jakaa, niin kunnan ja maakunnan tulee sopia, miten sopimukseen liittyvät vastuut jakautuvat kunnan ja maakunnan välillä sopimuksen voimassaoloajan.

III. Kela, virastot ja laitokset

Kansaneläkelaitos (Kela)

Kela tuottaa digipalvelut ja ICT-järjestelmät, jotka sen tehtäväksi on säädetty tai sen tehtäväksi muuten sovittu. Kela toimii valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen puitteissa STM:n ohjauksessa. Kelan tehtävänä on huolehtia siitä, että maakunnilla ja muilla Kelan yhteisöasiakkailta ja asukkailla on saatavilla riittävät tiedot Kelan tarjoamista palveluista ja mahdollisuus liittyä näiden palvelujen käyttäjiksi.

Kela hoitaa terveydenhuollon palvelujen antajien lukuun potilasasiakirjojen säilytystä ja käyttöä varten olevaa arkistointipalvelua sekä sen osana potilasasiakirjojen luovutusta varten hakemistopalvelua ja potilaan tiedonhallintapalvelua. Arkistointipalveluun voidaan tallentaa potilasasiakirjojen lisäksi myös muita terveydenhuollon järjestämiseen ja tiedonhallintaan liittyviä asiakirjoja. Kela hoitaa sosiaalihuollon palvelunantajien lukuun arkistointipalvelua sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen säilytystä varten. Lisäksi Kela hoitaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin kuuluvina tehtävinä luovutuslokirekisterien säilytyksen osana arkistointipalvelua, asiakkaan käyttöliittymän (Omakanta) sekä palvelun, jonka avulla valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja voi käyttää Internetin välityksellä sekä tietoliikenneverkkoja käyttävillä liikutettavilla laitteilla.

Kela voi hoitaa myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaan liittyviä valtakunnallisia palveluja siten kuin niistä erikseen muualla säädetään sekä huolehtia käyttölokirekisterien säilytyksestä. Kela voi tarvittaessa antaa ohjeita edellä mainittujen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden toteuttamisen edellyttämistä teknisistä ja sanomaliikennemäärityksistä.

Kelan tehtävistä asiakkaan valinnanvapauteen liittyen säädetään valinnanvapauslakiluonnoksessa. Kelan vastuulla olevien kansallisten ratkaisujen tiekartta on kuvattu liitteessä 5. Sote-tiedonhallinnan kansallisia rooleja, tehtäviä ja vastuunjakoa ollaan parhaillaan arvioimassa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

THL huolehtii sille säädetystä tiedontuotannosta ja maakuntien sote -arvioinnista ja sille säädettyistä rekisteritehtävistä sekä erityisesti sote-tietosisältöjä koskevista käytännön tietorakenteista ja niiden ohjauksesta.

THL:n tehtävänä on määrittää nimettyihin sosiaali- ja terveydenhoidon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksen edellyttämät tietosisällöt, käsittemallit ja

toimintaprosesseja tukevat tietorakenteet. Lisäksi se vastaa koodistopalvelun sisällöstä. Kela hoitaa koodistopalvelun tietoteknistä toteutusta. Koodistopalvelu sisältää kaikki koodistot, joita tarvitaan asiakasasiakirjojen käsittelyssä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen avulla. Sote-tiedonhallinnan kansallisia rooleja, tehtäviä ja vastuunjakoja ollaan parhaillaan arvioimassa.

Väestörekisterikeskus (VRK)

Väestörekisterikeskuksesta ja maistraateista muodostuu vuonna 2020 uusi digitalisaatiota edistävä virasto. Viraston toiminta-ajatuksena on edistää yhteiskunnan digitalisaatiota, turvata tietojen saatavuutta ja tarjota palveluja asiakkaiden elämäntapahtumiin.

Tuleva virasto hoitaa sille erikseen säädettäviä tehtäviä:

- 1) digitalisaation ja tietoturvallisuuden edistäminen sekä palvelujen käytön tuki,
- 2) tietovarantojen kehittäminen ja tietopalvelut,
- 3) asiakirjojen ja sähköisen identiteetin todentaminen ja varmentaminen, ja
- 4) elämäntapahtumien rekisteröinti, vahvistaminen ja oikeusturvapalvelut

Virastolla voi olla myös muita erikseen säädettyjä tehtäviä. Tarkempia säännöksiä viraston tehtävistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

VRK tuottaa erityisesti seuraavat palvelut myös maakunnille:

- väestötietojärjestelmän tiedot yhdessä maistraattien kanssa,
- varmenteita tietoverkkojen kautta tapahtuvaan tunnistamiseen, salaukseen ja sähköiseen allekirjoitukseen.
  - varmenteita ovat mm. organisaatioiden käytössä (esim. terveydenhuollossa) olevat ammattilaisten toimikortit sekä palvelin- ja sähköpostivarmenteet.
- hallinnon yhteisiä sähköisen asiain tukipalveluja, joita maakunnilla on lakisääteinen velvoite käyttää. Näitä ovat Suomi.fi-
  - palveluväylä turvalliseen tiedon siirtoon,
  - tunnistus asiakkaiden vahvaan sähköiseen tunnistamiseen,
  - verkkopalvelu
    - valtakunnallisten ja maakunnan omien palvelujen (Suomi.fi-maakuntanäkymä) löytämiseen ja käyttöön,
    - valinnanvapauteen liittyvien sote-palveluntuottajien vertailuun,
    - rekisteritietojen hakuun tunnistautuneelle asiakkaalle.
  - palvelutietovaranto maakunnan palvelujen kuvaamiseen (palvelujen metatiedot), sekä
  - viestit maakunnan palveluihin liittyvään asiakasviestintään.

Lisäksi VRK tuottaa suomi.fi -valtuudet -palvelua asiointiin liittyvien valtuutusten luontiin ja tarkistamiseen. Lisäksi Valtiokonttori tuottaa maakunnille Suomi.fi-maksamispalvelua ja Maanmittauslaitos Suomi.fi-karttapalvelua.

VRK valmistelee ja kehittää julkisen hallinnon tietohallintoa, tiedonhallintaa, digitaalista turvallisuutta ja sähköistä asiointia koskevia menetelmiä, arkkitehtuurikuvauksia, suosituksia ja ohjeita. Lisäksi VRK tarjoaa näitä koskevia asiantuntijapalveluja sekä kokoaa yleistä tilannekuvaa. Tämä sisältää mm. arkkitehtuurityökalun, JHS- ja Vahti-suositusten, hankesalkun, arviointityökalun ja Suomidigi-työkalujen kehittämisen. Näiden lisäksi VRK hoitaa digitaalisten palvelujen käyttäjätukeen ja sen järjestämiseen liittyviä tehtäviä sisältäen Kansalaisneuvontapalvelun, joka ohjaa asiakkaita oikeaan julkiseen palveluun ja neuvoo palveluiden käytössä.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus (Valtori)

Valtori tuottaa lain julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta (10/2015), ns. TUVE-lain mukaiset palvelut maakunnan niille viranomaisille ja muille toimijoille, jotka osallistuvat TUVE-lain 3§:ssä säädettyyn toimintaan.

Valtion lupa- ja valvontavirasto (Luova)

Luova olisi valtakunnallinen ja monialainen valtion hallintoviranomainen, joka turvaisi perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista alueilla toimien hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus-, lupa-, rekisteröinti- ja valvontatehtäviä. Luovan on suunniteltu valvovan muun muassa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, terveydensuojelua, varhaiskasvatusta, opetustoimea, työsuojelua, ympäristönsuojelua ja luonnonsuojelua sekä hoitavan muita valtion oikeusturvatehtäviä. Luovan monialaisuudessa on kyse rakenteesta, joka luo mahdollisuuksia uudistaa ja kehittää valvonnan toimintamalleja, käyttää asiantuntemusta laaja-alaisesti sekä kehittää ja ottaa käyttöön digitaalisia palveluja. Luova voi käyttää Vimana Oy:n ja SoteDigi Oy:n palveluja.

Muut maakunnille yhteisiä kansallisia tietopalveluja tuottavat virastot ja laitokset

Muut valtion virastot ja laitokset tuottavat maakunnille yhteisiä kansallisia tietopalveluja valtioneuvoston yhteisen maakuntien digi-ohjauksen ja kunkin hallinnonalan ministeriön ohjauksen mukaisesti. Näitä virastoja ovat esimerkiksi uusi Ruokavirasto.

IV. Julkisosmisteiset ICT-yhtiöt

Valtakunnalliset ICT-palveluntuottajat

Vimana Oy: Yhtiö tuottaa yhteisiä tietohallinto-, tietojärjestelmä- ja tietotekniikkapalveluita maakunnille ja valtion viranomaisille. Tämä tapahtuu kilpailuttamalla markkinoilta palvelukokonaisuuksia sekä kehittämällä ja tuottamalla asiakkaille digitalisaatiota ja ICT:n hyväksikäyttöä edistäviä yhteisiä ICT-infrapalveluita (mm. konesalit, verkot, laitteet), toimialariippumattomia ja toimialasidonnaisia järjestelmäpalveluita sekä asiantuntijapalveluita. Vimana Oy hyödyntää tuottamisessa laajasti markkinoilta kilpailutettuja ratkaisuja.

Vimana Oy:llä tavoitellaan maakuntien palvelujen digitalisaation vahvaa edistämistä ja sitä kautta myös toiminnallisia ja laadullisia parannuksia maakuntien toiminnassa sekä kustannustehokkuutta ICT-palvelujen järjestämiseen ja tuotantoon. Vimana Oy:n avustamana on tarkoitus yhtenäistää toimintatapoja ja lisätä tiedon yhteentoimivuutta sekä tarjota asiantuntijaosaamista kaikkien maakuntien käyttöön.

Vimana Oy:n tehtävänä on huolehtia siitä, että maakunnilla ja muilla Vimana Oy:n yhteisöasiakkailta ja asukkailla on saatavilla riittävät tiedot Vimana Oy:n tarjoamista palveluista ja mahdollisuus liittyä näiden palvelujen käyttäjiksi.

Vimana Oy välittää SoteDigi -yhtiön palveluita maakunnille ja muille yhtiön palveluiden käyttöön oikeutetuille. Tämä sisältää palvelujen välittämisen myös yksityisille sote-palvelujen tuottajille niiden toimiessa julkisin varoin rahoitettujen sote -palvelujen tuottajina.

Vimana Oy:n tehtävät on yleistasolla määritelty maakuntalakiesityksessä. Tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Vimana Oy varmistaa Valtorin kanssa, että maakunnan eri toimijoiden palvelutarpeet, valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palveluiden osalta, toteutetaan kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Vimana Oy:n ensimmäisten palvelujen tiekartta on kuvattu liitteessä 5.

SoteDigi Oy: Yhtiö vastaa kansallisesti kehitettäviin sosiaali- ja terveydenhuollon uusiin digitaalisiin ratkaisuihin liittyvien hankkeiden ja hankintojen toteuttamisesta ja niitä tukevasta kehittämisestä yhtenäispolitiikan ja maakuntien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuurin puitteissa valtioneuvoston toimeksiannosta tai

valtioneuvoston tai maakuntien tilauksesta. Valtioneuvoston toimeksiannot sekä yhtiön ohjaus valmistellaan valtioneuvoston yhteisessä maakuntien digi-ohjauksessa.

SoteDigi Oy:n tehtävänä on huolehtia siitä, että maakunnilla ja muilla SoteDigi Oy:n yhteisöasiakkailta ja asukkailla on saatavilla riittävät tiedot SoteDigi Oy:n tarjoamista palveluista ja mahdollisuus liittyä näiden palvelujen käyttäjiksi.

Yhtiön toimialana ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sen tietointegraation ja tiedolla johtamisen ja analytiikan uusien digitaalisten ratkaisujen kehittäminen, asiakkaan itsepalveluiden ja kansallisten työvälineiden (omaolo- ja virtuaalisairaala-terveyspalvelut) kehittäminen ja näihin liittyvät käyttöönottopalvelut, sekä vastuu käyttöön otettujen ratkaisujen vaativimmasta ylimmän tason käytön tuesta.

Yhtiöllä on uutta luova, innovatiivisuutta edistävä kehitystehtävä. Yhtiö hyödyntää soveltuvin osin uusia, nousevia teknologioita, joita tätä kirjoitettaessa ovat mm. massadata (big data), IOT-ratkaisut, keinoäly ja robotiikka. SoteDigi-yhtiö tukee toiminnallisten muutosten toteuttamista digipalvelujen käyttöönoton yhteydessä.

SoteDigi -yhtiö toimii tiiviissä yhteistyössä Vimana Oy:n kanssa. SoteDigi Oy:n tehtävät on yleistasolla määritelty sote-järjestämislakiesityksessä. Tehtävistä ja käyttöveloitteen piiriin kuuluvista palveluista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. SoteDigi Oy:n ensimmäisten palvelujen tiekartta on kuvattu liitteessä 5. Integraatiopalveluita SoteDigi Oy toteuttaa mm. Kelan ja UNA Oy:n kanssa.

Maakuntien inhouse-ICT-palveluntuottajat

Siirtymävaiheessa maakuntien inhouse-ICT-palveluntuottajien tehtävänä on nykyjärjestelmien palvelutuotanto ja maakuntien ICT-muutoksen toteutuksen tukeminen maakuntien määrittelemässä laajuudessa. Maakuntien siirtyessä uusien kansallisten tai yhteisten digipalvelujen käyttäjiksi maakunnat arvioivat maakuntien in-house-yhtiöiden tehtäviä ja rooleja.

Toimijoiden vastuumatriisit

Tehtävät ja vastuut: (R = tekee, A = on vastuussa, C = neuvoa, konsultoi, I = on informoitava)

Toimijat ->

Vastuualueet/tehtävät ↓	Ministeriöt	Liikenne- ja viestintäministeriö	Maan- ja metsätalousministeriö	Sisäministeriö	Sosiaali- ja terveysministeriö	Työ- ja elinkeinoministeriö	Valtiovarainministeriö	Julkisen hallinnon turvallisuu- den johtoryhmä (VAHTI)	Julkisen hallinnon neuvottelukunta (JUKNE)	Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmä (VAHTI)	Virastot ja laitokset (sis. KELA)	VRK	Valtioneuvoston kanslia	Valtiorikastutkimuskeskus	Valtiorikostutkimuskeskus	KELA	THL	FIMEA	LUOVA	PRH	Viestintävirasto
1. Ministeriöiden maakuntia digi-asioita koskeva strategia- ja lainsäädäntötyö sekä ohjaus																					
1.1. Strateginen ohjaus ja valmistelu		A	R	R	R	R	R	C	C		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
1.2. Normiohjaus ja valmistelu		A	R	R	R	R	R	C	C		C	C	C	C	R	C	C	C	C	C	C
1.3. Resurssiohjaus ja valmistelu		A	R	R	R	R	R	I	I		C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
1.4. Informaatio-ohjaus ja valmistelu		A	R	R	R	R	R	R	R		R	C	C	I	R	C	C	C	C	C	R
2. Maakuntia koskeva kansallinen digi-palvelukehitys ja ICT-kehittämishankkeiden hallinta																					
2.1. Kansallisten (digi-)palveluiden ja ICT:n kehittäminen		A	R	R	R	R	R	C	C		R	C	R	R	R	C	C	C	C	C	C
2.2. Kansallisen kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen ja hallinta		A	R	R	R	R	R	C	C		R	C	R	C	R	C	C	C	C	C	C
2.3. Yhteentoimivuuden ohjaus ja varmistaminen		A						R	R		R	C	R	R	R	C	C	C	C	C	C
2.4. Kansallinen digipalvelutuotannon ohjaus		A	R	R	R	R	R	C	C		R	C	R	C	R	C	C	C	C	C	C
3. Maakuntien digi-palveluiden ja ICT:n suunnittelu, kehittäminen ja hankinta																					
3.1. Maakunnan digi-palveluiden suunnittelu, seuranta ja hallinta		R	C	C	C	C	C	I	I		R	C	R	R	R	I	I	I	I	I	C
3.2. Digi-palvelujen hankinta ja kehittäminen		R	C	C	C	C	C	I	I		C	C	C	C	C	I	I	I	I	I	I
3.3. Tutkimus- ja innovaatiotoiminta		R	C	C	C	C	C	I	I		C	C	I	C	R	C	I	I	I	I	I
3.4. Maakuntien välinen yhteistyö		R	C	C	C	C	C	C	C		I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I
4. Maakuntien tietohallinto ja ohjaustoiminta																					
4.1. Maakuntien tietohallinnon ohjaus		R	C	C	C	C	C	I	I		C	I	C	C	R	I	C	I	C	I	C
4.2. Maakuntien digi-palvelutuotannon ohjaus		R	C	C	C	C	C	I	I		R	I	R	R	R	I	R	I	I	I	I

Kuva 1 Toimijoiden tehtävät ja vastuut, RACI matriisin osa 1: Ministeriöt, Kela, virastot ja laitokset

MAAKUNTA- JASOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

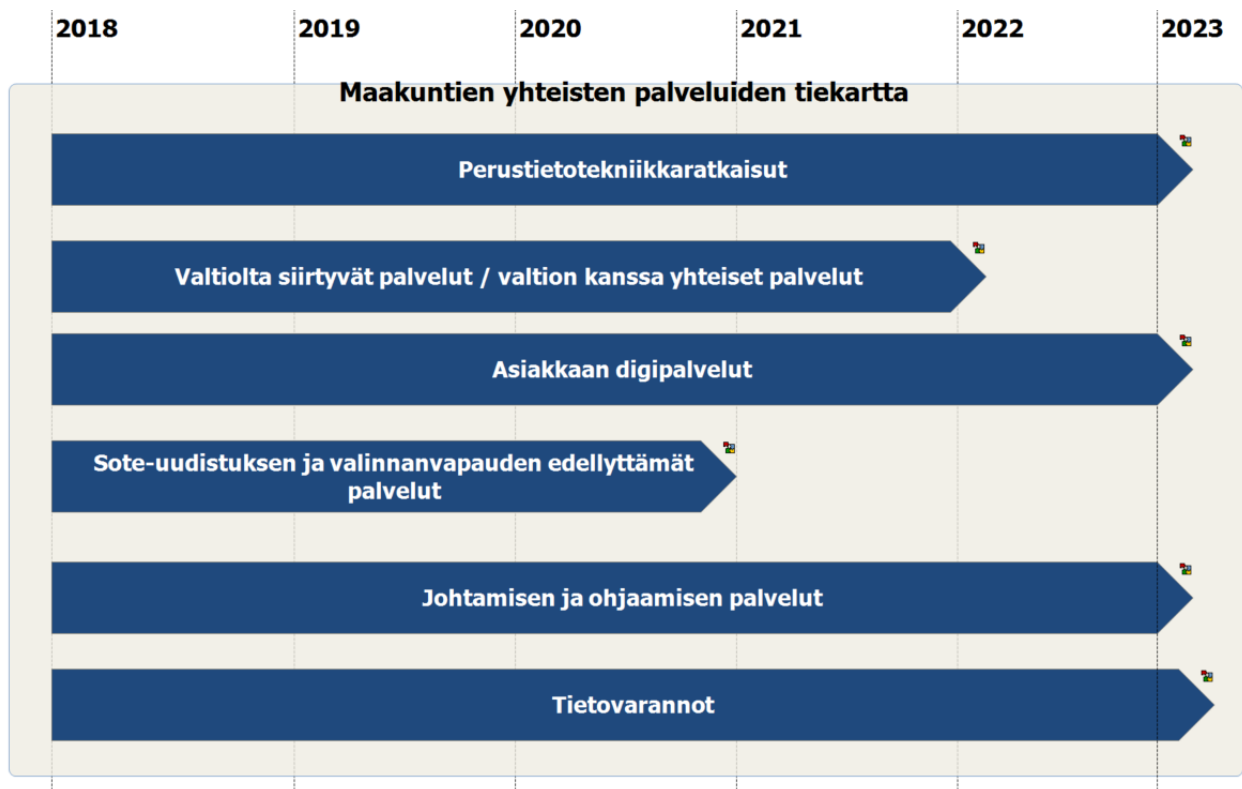
Toimijät ->																								
Tehtävät ja vastuut: (R = tekee, A = on vastuussa, C = neuvoo, konsultoi, I = on informoitava)																								
Vastuualueet/tehtävät ↓																								
	Ministeriöt	Virastot ja laitokset (sis. KELA)	Maakunnat, kunnat	Maakuntien yhteistyöalueet	Maakunnat	Maakuntien tytäryhteisöt	Kunnat	Julkisoikeuslaitokset ja liikelaitokset	Sotedit Oy	Vimana Oy	Apotti Oy	UNA Oy	Maakuntien inhouse-yhtiöt	Kuntien ja kuntayhtymien inhouse-yhtiöt	Yhteisöt	Kuninkaallisto	Tutkimusyhteisöt	ICT-palvelutuottajat ja toimittajat	Yhteisöt sekä palvelutuottajat	Business Finland	Asiakas	Asukas	Yhteisö-asiakas (yritykset, järjestöt)	
1. Ministeriöiden maakuntia digi-asiointia koskeva strategia- ja lainsäädäntötyö sekä ohjaus																								
1.1. Strateginen ohjaus ja valmistelu				C	C	C	C		C	C	C	C	C	C		C	C	C	C	I			C	C
1.2. Normiohjaus ja valmistelu				C	C	C	C		C	C	C	C	C	C		C	C	C	C	I			C	C
1.3. Resurssiohjaus ja valmistelu				C	C	C	C		C	C	C	C	C	C		C	C	C	C	I			I	I
1.4. Informaatio-ohjaus ja valmistelu				I	I	I	I		I	I	I	I	I	I		I	I	I	I	I			I	I
2. Maakuntia koskeva kansallinen digi-palvelukehitys ja ICT-kehittämishankkeiden hallinta																								
2.1. Kansallisten (digi-)palveluiden ja ICT:n kehittäminen				C	C	C	C		R	R	C	C	C	C		C	C	R	C	I			C	C
2.2. Kansallisen kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen ja hallinta				C	C	C	C		R	R	C	C	C	C		C	C	R	C	I			I	C
2.3. Yhteentoimivuuden ohjaus ja varmistaminen				C	C	C	C		R	R	C	C	C	C		C	I	I	I	I			I	I
2.4. Kansallinen digipalvelutuotannon ohjaus				C	C	C	C		R	R	C	C	C	C		C	C	R	C	I			I	C
3. Maakuntien digi-palveluiden ja ICT:n suunnittelu, kehittäminen ja hankinta																								
3.1. Maakunnan digi-palveluiden suunnittelu, seuranta ja hallinta				C	A	R	C		R	R	C	C	C	I		I	I	I	I	I			I	I
3.2. Digi-palvelujen hankinta ja kehittäminen				C	A	R	C		R	R	R	R	R	I		I	I	I	I	I			I	I
3.3. Tutkimus- ja innovaatiotoiminta				R	A	R	C		R	R	C	C	C	I		I	I	I	I	I			I	I
3.4. Maakuntien välinen yhteistyö				R	A	R	C		C	C	C	C	C	I		I	I	I	I	I			I	I
4. Maakuntien tietohallinto ja ohjaustoiminta																								
4.1. Maakuntien tietohallinnon ohjaus				R	A	R	C		C	C	C	C	C	C		I	I	I	I	I			I	I
4.2. Maakuntien digi-palvelutuotannon ohjaus				R	A	R	C		R	R	C	C	C	C		I	I	I	I	I			I	I

Kuva 2 Toimijoiden tehtävät ja vastuut, RACI matriisin osa 2: Maakunnat ja kunnat, julkisoikeuslaitokset ja liikelaitokset, yhteisöt sekä asiakas

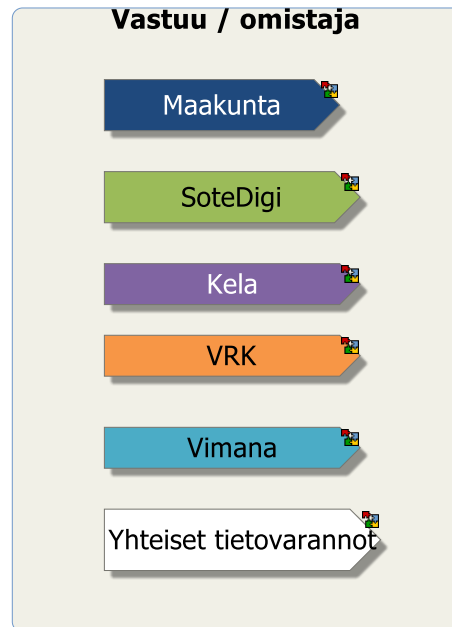
MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

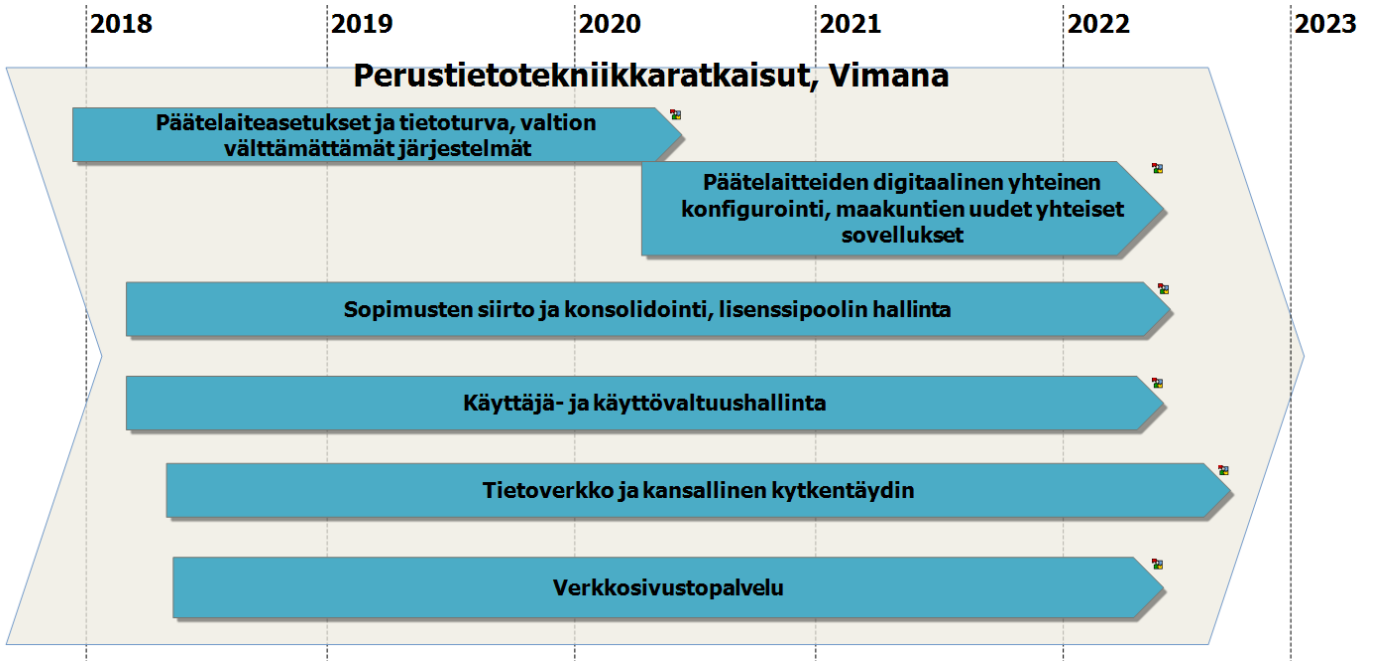
Liite 5 Maakuntien yhteisten kansallisten digipalveluiden tiekartta vuoteen 2020 ja keskeiset tietovarannot

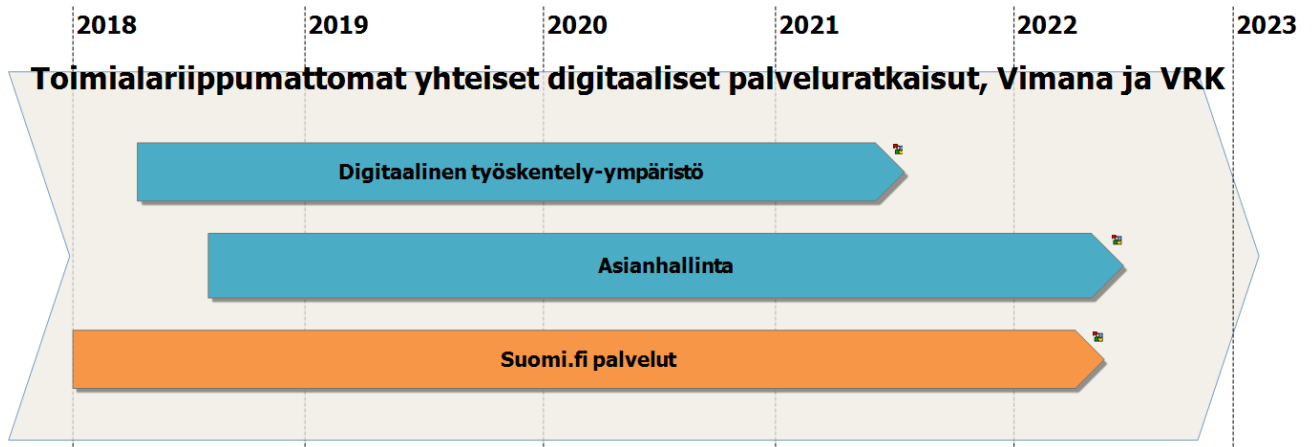
Kuva 3. Maakuntien kansalliset yhteiset palvelut vuoteen 2020 – ylätaso.

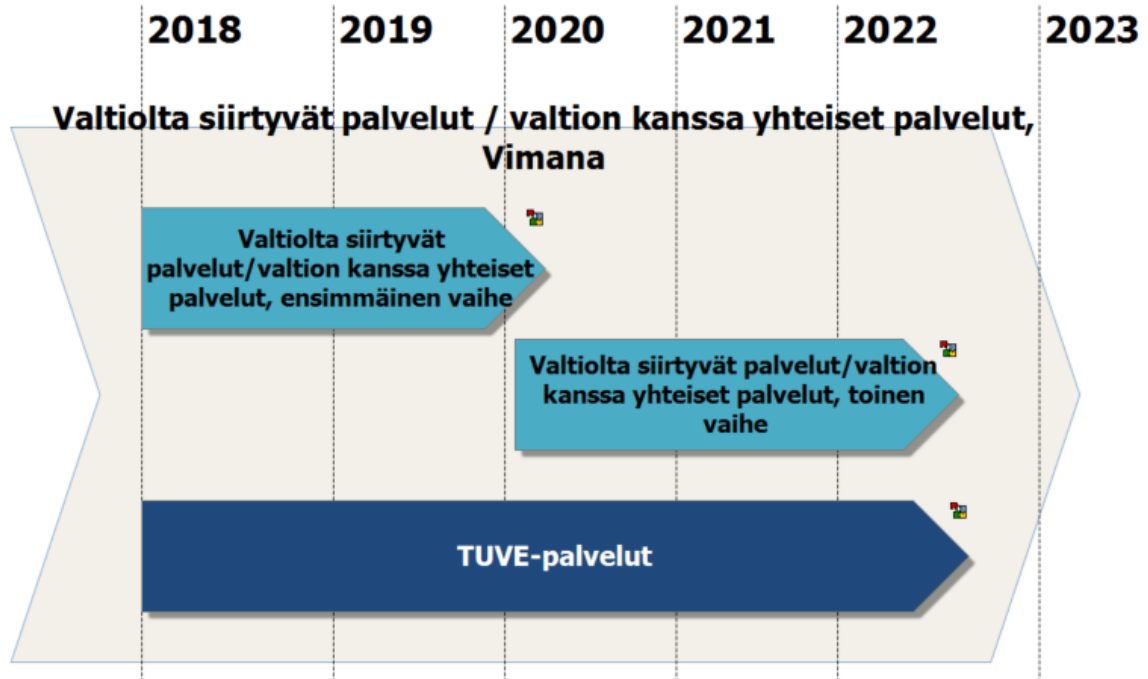
Kuva 4. Tiekarttojen värikoodit

Kuva 5. Maakuntien perustietotekniikkaratkaisut.

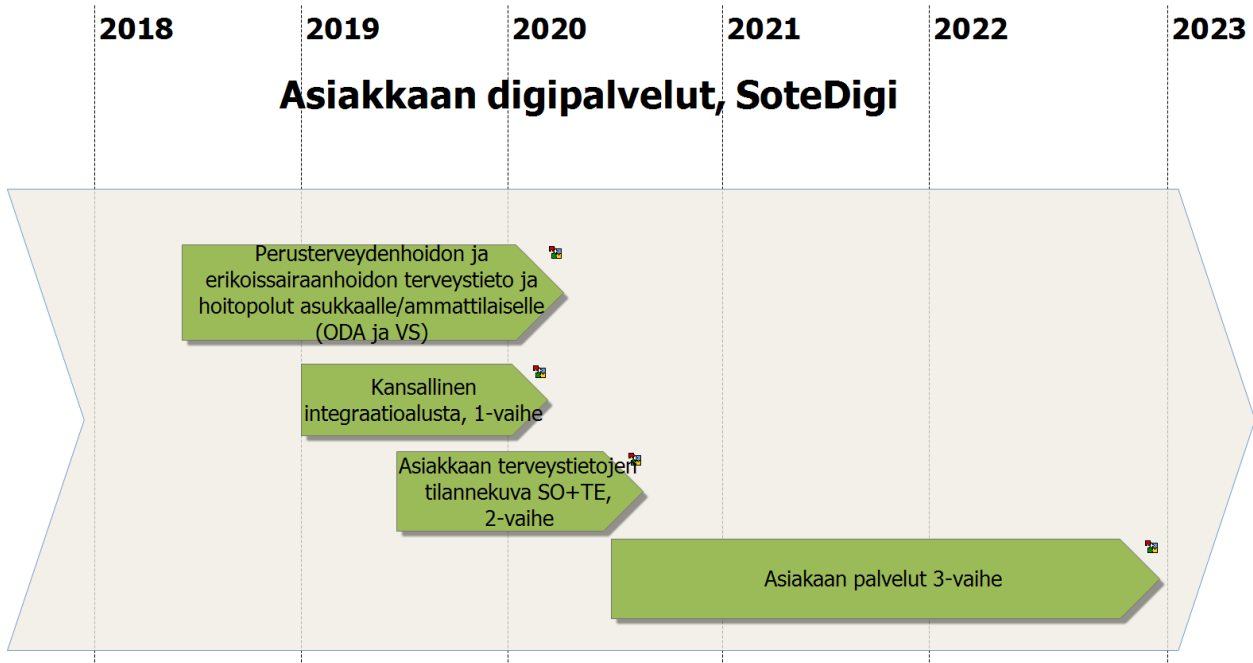

Kuva 6. Toimialariippumattomat yhteiset digitaaliset palveluratkaisut.

Kuva 7. Valtiolta siirtyvät ja valtion kanssa yhteiset palvelut.

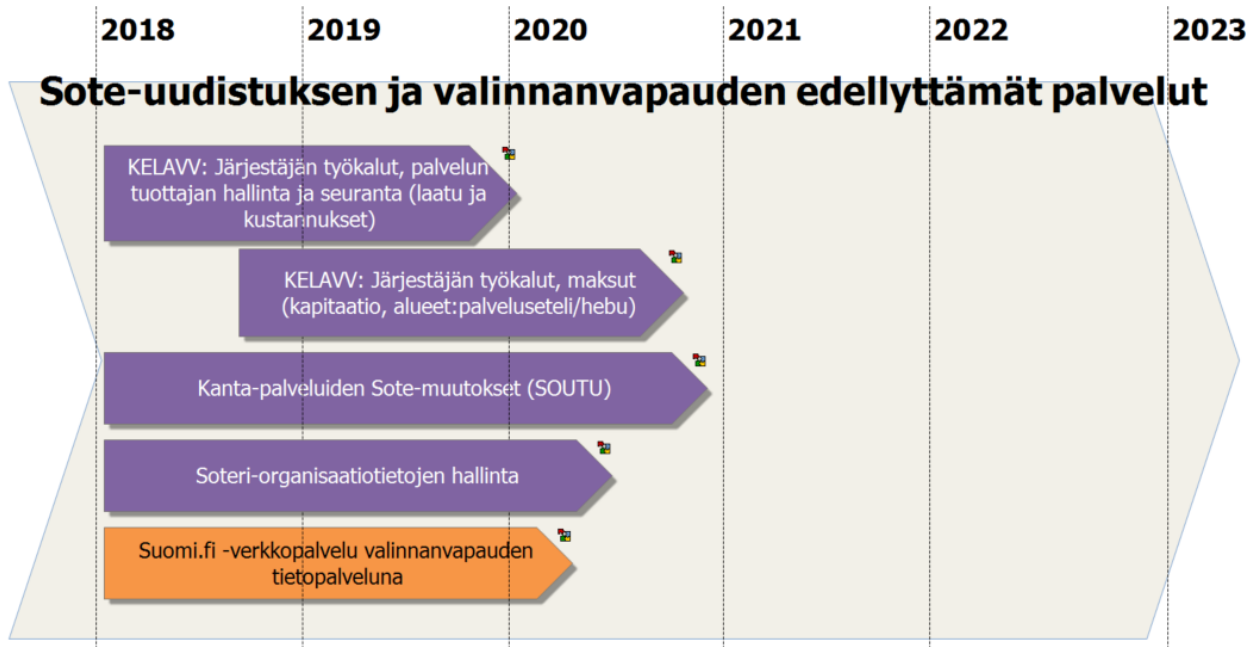

Kuva 8. Asiakkaan digipalvelut.

SoteDigi Oy toteuttaa 1.1.2020 mennessä seuraavat hankkeet:

- 1) Kansallinen integraatioalusta, keskeiset integraatiot toteutettu 1.1.2020.
- 2) Järjestäjän työkalut ja tiedolla johtaminen, työkalujen ja tiedolla johtamisen toteutuksen 1. versio valmis 1.1.2020.
- 3) Asiakkaan sähköiset sote-palvelut, hankkeen 1. vaiheen tehtäväkokonaisuudet toteutettu 1.1.2020.

Kuva 9. Sote-uudistuksen ja valinnanvapauden edellyttämät palvelut.

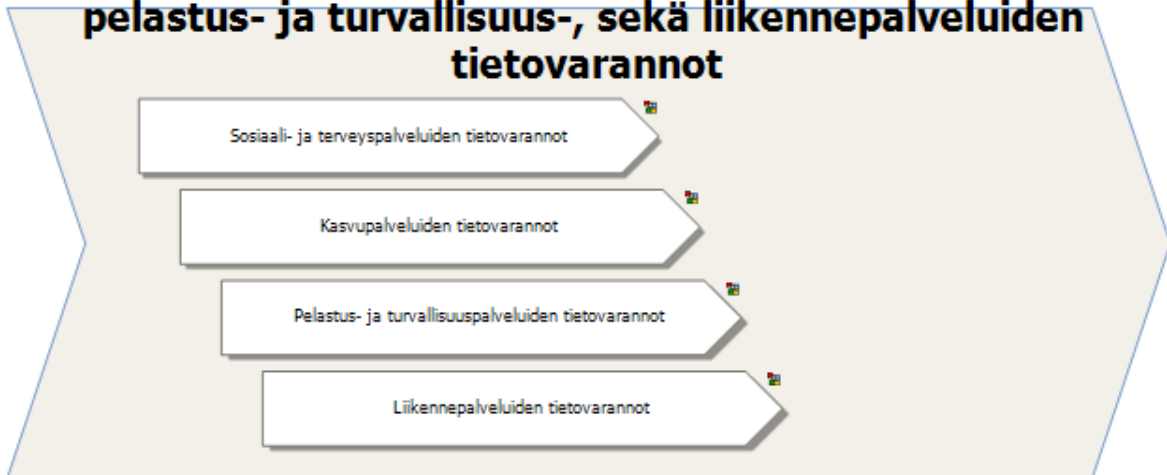
Kuva 10. Johtamisen ja ohjaamisen palvelut.

Maakuntien ja valtion hallinnolliset perustietovarannot

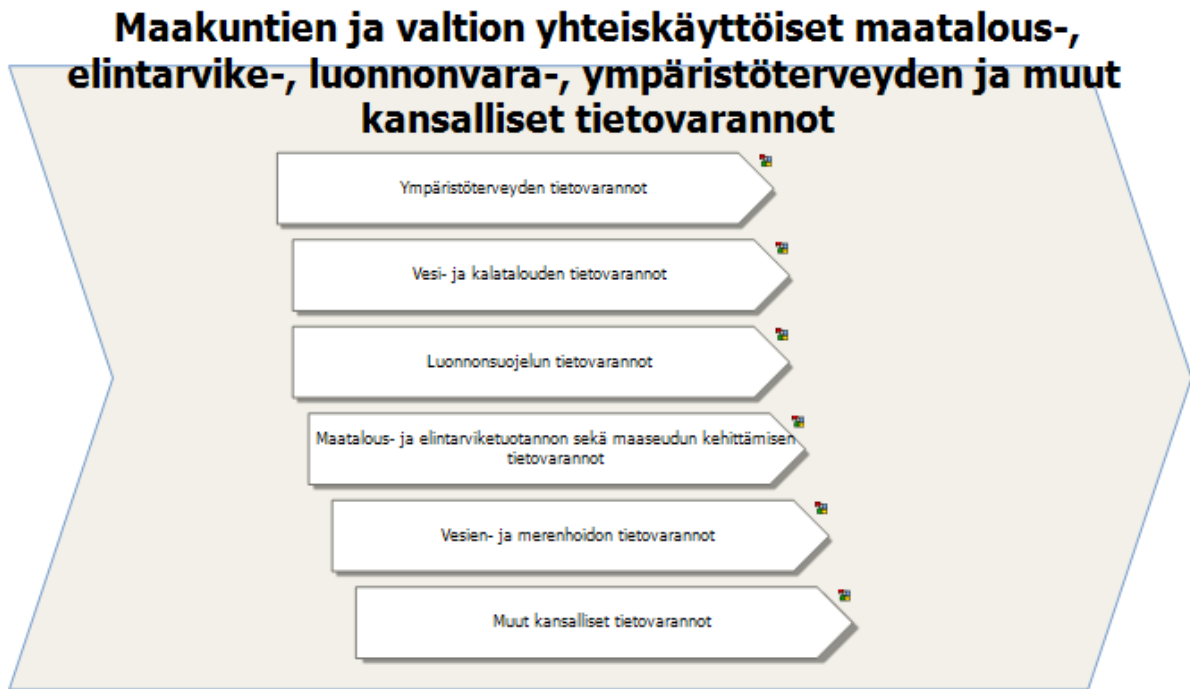

Kuva 11. Maakuntien ja valtion yhteiskäyttöiset hallinnolliset perustietovarannot.

Maakuntien ja valtion yhteiskäyttöiset sote-, kasvu-, pelastus- ja turvallisuus-, sekä liikennepalveluiden tietovarannot

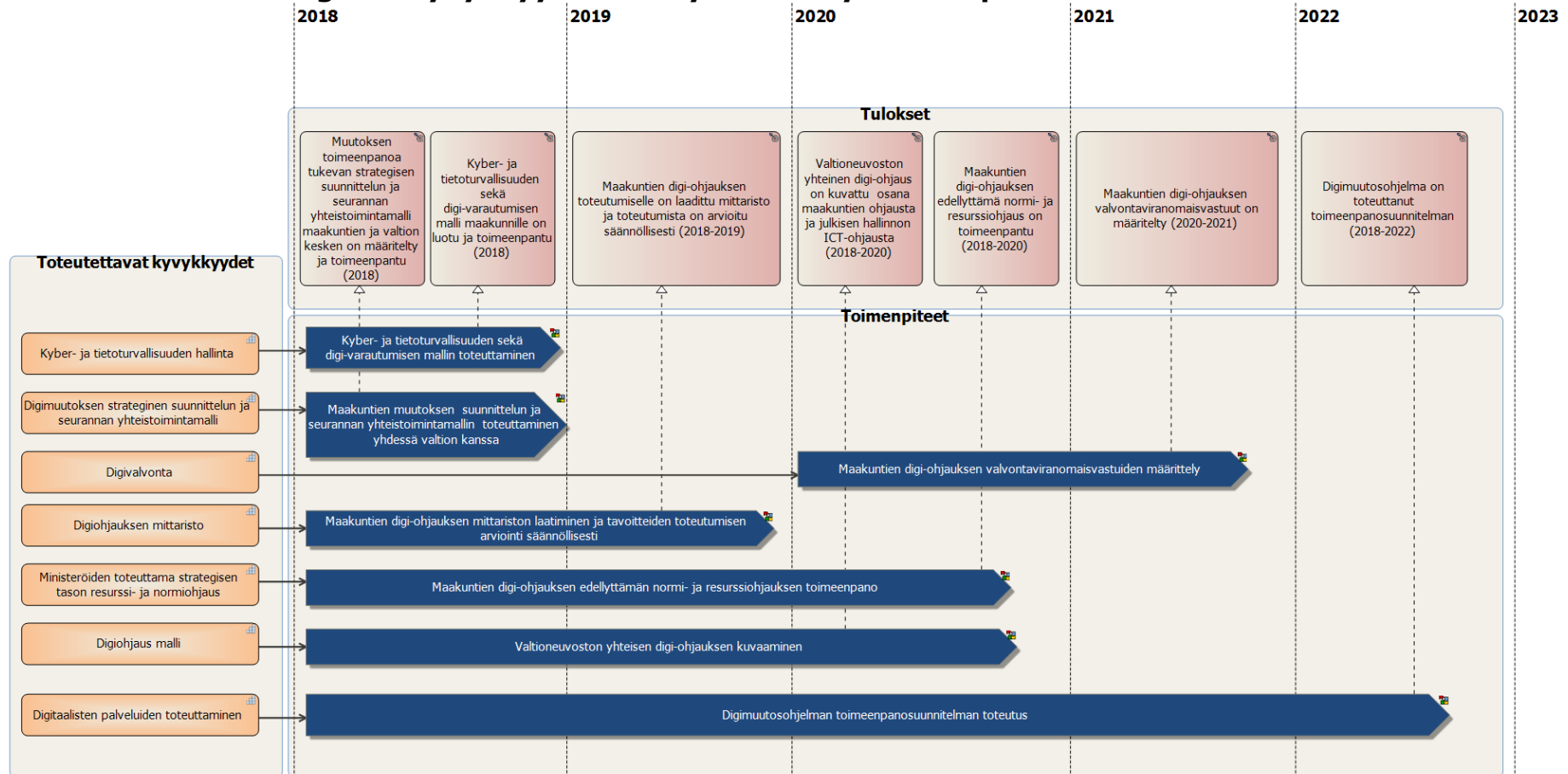
Kuva 12. Maakuntien ja valtion yhteiskäyttöiset sote-, kasvu-, pelastus- ja turvallisuus-, sekä liikennepalveluiden tietovarannot.

Kuva 13. Maakuntien ja valtion yhteiskäyttöiset maatalous-, elintarvike-, luonnonvara-, ympäristöterveyden ja muut kansalliset tietovarannot.

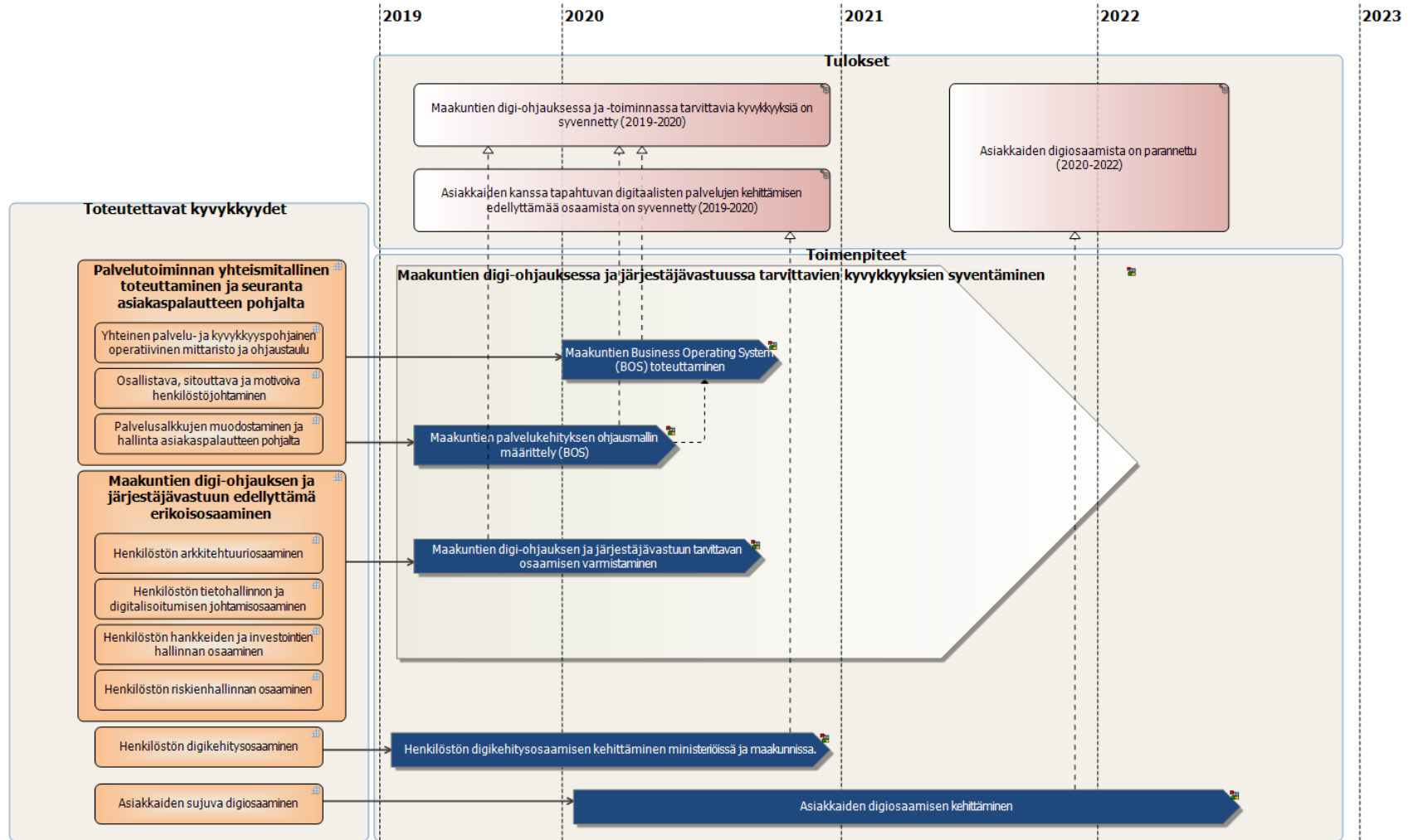

Liite 6 Strategisiin kyvykkyyksiin liittyvät kehystoimenpiteet vuoteen 2020

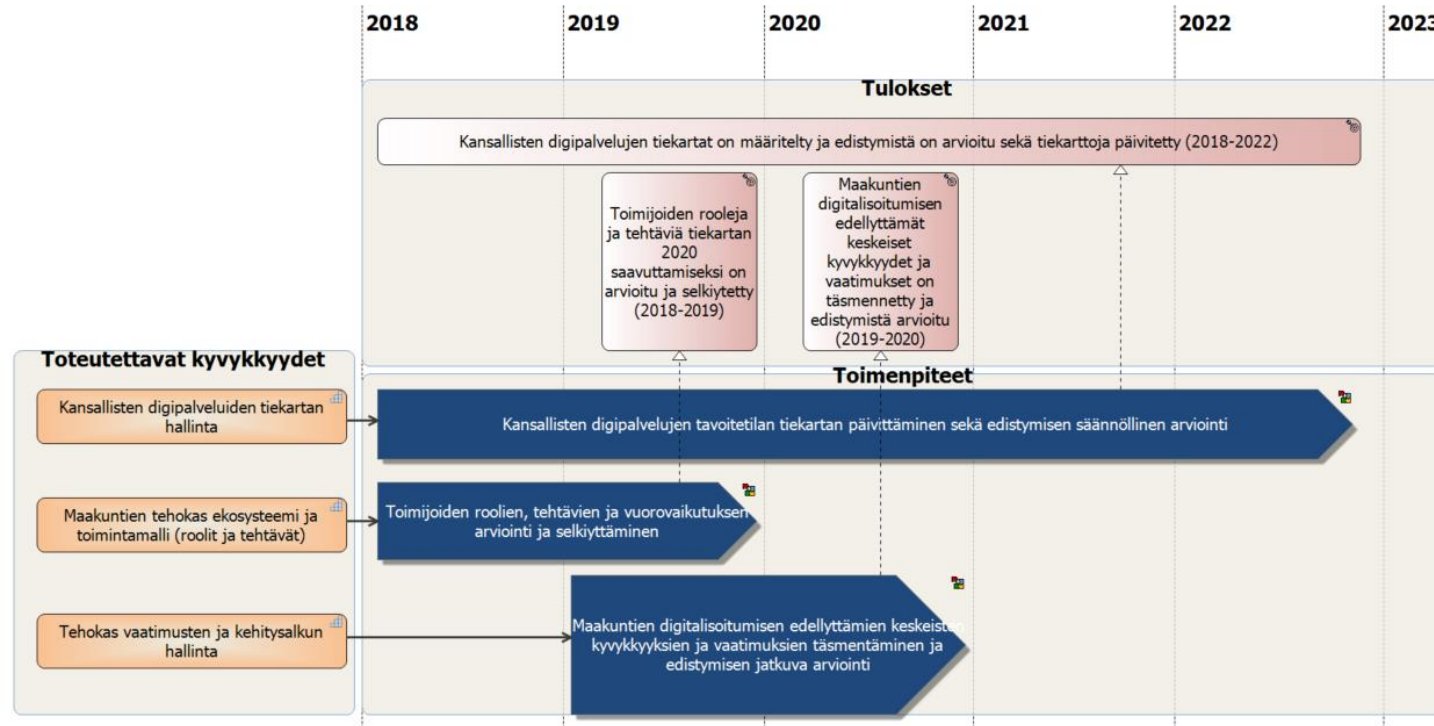
Kuva 14. Toteutuksen edellyttämät strategiset kyvykkyydet / tiekartta vuoteen 2020 asti (osa 1).

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Kuva 15. Toteutuksen edellyttämät strategiset kyvykkyudet / tiekartta vuoteen 2020 asti (osa 2).

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Kuva 16. Toteutuksen edellyttämät strategiset kyvykkyudet ja toimenpiteet/ tiekartta vuoteen 2020 asti (osa 3).

Digi-yhtenäispolitiikan toteutuksen edellyttämät strategiset kyvykkyudet ja niiden toteuttamiseen liittyvät kehystoimenpiteet ja tulokset on lueteltu alla olevassa taulukossa, ks. kuvat 14-16.

MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Tarvittava kyvykkyys	KyvykkyYTEEN LIITTYVÄ KEHITYSTOIMENPIDE	Tulos
Asiakkaiden sujuva digiosaaminen	Asiakkaiden digiosaamisen kehittäminen	Asiakkaiden digiosaamista on parannettu (2020-2022)
Digimuutoksen strateginen suunnittelu ja seurannan yhteistoimintamalli	Maakuntien muutoksen suunnittelun ja seurannan yhteistoimintamallin toteuttaminen yhdessä valtion kanssa	Muutoksen toimeenpanoa tukevan strategisen suunnittelun ja seurannan yhteistoimintamalli maakuntien ja valtion kesken on määritelty ja toimeenpantu (2018)
Digiohjauksen mittaristo	Maakuntien digi-ohjauksen mittariston laatiminen ja tavoitteiden toteutumisen arviointi säännöllisesti	Maakuntien digi-ohjauksen toteutumiselle on laadittu mittaristo ja toteutumista on arvioitu säännöllisesti (2018-2019)
Digiohjaus malli	Valtioneuvoston yhteisen digi-ohjauksen kuvaaminen	Valtioneuvoston yhteinen digi-ohjaus on kuvattu osana maakuntien ohjausta ja julkisen hallinnon ICT-ohjausta (2018-2020)
Digitaalisten palveluiden toteuttaminen	Digimuutosohjelman toimeenpanosuunnitelman toteutus	Digimuutosohjelma on toteuttanut toimeenpanosuunnitelman (2018-2022)
Digivalvonta	Maakuntien digi-ohjauksen valvontaviranomaisvastuiden määrittely	Maakuntien digi-ohjauksen valvontaviranomaisvastuut on määritelty (2020-2021)
Henkilöstön digikehitysoasaaminen	Henkilöstön digikehitysoasaamisen kehittäminen ministeriöissä ja maakunnissa.	Asiakkaiden kanssa tapahtuvan digitaalisten palvelujen kehittämisen edellyttämää osaamista on syvennetty (2019-2020)
Kansallisten digipalveluiden tiekartan hallinta	Kansallisten digipalvelujen tavoitetilan tiekartan päivittäminen sekä edistymisen säännöllinen arviointi	Kansallisten digipalvelujen tiekartat on määritelty ja edistymistä on arvioitu sekä tiekarttoja päivitetty (2018-2022)
Kyber- ja tietoturvallisuuden hallinta	Kyber- ja tietoturvallisuuden sekä digi-varautumisen mallin toteuttaminen	Kyber- ja tietoturvallisuuden sekä digi-varautumisen malli maakunnille on luotu ja toimeenpantu (2018)

MAAKUNTA- JASOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Maakuntien digi-ohjauksen ja järjestäjävastuun edellyttämä erikoisosaaminen	Maakuntien digi-ohjauksen ja järjestäjävastuun tarvittavan osaamisen varmistaminen	Maakuntien digi-ohjauksessa ja -toiminnassa tarvittavia kyvykkyyksiä on syvennetty (2019-2020)
Henkilöstön arkkitehtuuriosaaminen		
Henkilöstön tietohallinnon ja digitalisoitumisen johtamisaaminen		
Henkilöstön hankkeiden ja investointien hallinnan osaaminen		
Henkilöstön riskienhallinnan osaaminen		
Maakuntien tehokas ekosysteemi ja toimintamalli (roolit ja tehtävät)	Toimijoiden roolien tehtävien ja vuorovaikutuksen arviointi ja selkiyttäminen	Toimijoiden rooleja ja tehtäviä tiekartan 2020 saavuttamiseksi on arvioitu ja selkiytetty (2018-2019)
Ministeriöiden toteuttama strategisen tason resurssi- ja normiohjaus	Maakuntien digi-ohjauksen edellyttämän normi- ja resurssiohjauksen toimeenpanto	Maakuntien digi-ohjauksen edellyttämä normi- ja resurssiohjaus on toimeenpantu (2018-2020)
Palvelutoiminnan yhteismitallinen toteuttaminen ja seuranta asiakaspalautteen pohjalta	Maakuntien palvelukehityksen ohjausmallin määrittely (BOS) Maakuntien Business Operating System (BOS) toteuttaminen	Maakuntien digi-ohjauksessa ja -toiminnassa tarvittavia kyvykkyyksiä on syvennetty (2019-2020)
Yhteinen palvelu- ja kyvykkyyssopiminen operatiivinen mittaristo ja ohjaustaulu		
Osallistava sitouttava ja motivoiva henkilöstöjohtaminen		

MAAKUNTA- JASOTE-UUDISTUS LANDSKAPS- OCH VÅRDREFORMEN

Palvelusalkkujen muodostaminen ja hallinta asiakaspalautteen pohjalta		
Tehokas vaatimusten ja kehityssalkun hallinta	Maakuntien digitalisoitumisen edellyttämien keskeisten kyvykkyyksien ja vaatimusten täsmäntäminen ja edistymisen jatkuva arviointi	Maakuntien digitalisoitumisen edellyttämät keskeiset kyvykkyydet ja vaatimukset on täsmennetty ja edistymistä arvioitu (2019-2020)